

Preventief Lokaal Jeugdbeleid Valkenburg aan de Geul

Onderbouwd voorstel
voor een beleidsnota

Inhoudsopgave

SAMENVATTING		3
INLEIDING		4
DEEL I.	STAAT VAN DE JEUGD	6
Hoofdstuk 1.	Jeugd in cijfers	7
Hoofdstuk 2.	Jeugd in beeld	11
DEEL II.	STAAT VAN BELEID EN VOORZIENINGEN	15
Hoofdstuk 3.	Welzijn	16
Hoofdstuk 4.	Vrijtijdsbesteding	28
Hoofdstuk 5.	Veiligheid	50
Hoofdstuk 6.	Onderwijs	59
Hoofdstuk 7.	Zorg	69
Hoofdstuk 8.	Werk en huisvesting	71
Hoofdstuk 9.	Conclusies en aanbevelingen	58
DEEL III.	VOORSTEL PREVENTIEF LOKAAL JEUGDBELEID	80
Hoofdstuk 10.	Lokale beleidsintenties	81
Hoofdstuk 11.	Meerjarenplan	83
Hoofdstuk 12.	Uitvoeringsplan korte termijn	88
DEEL IV.	BIJLAGEN	89
	1. Respondentenlijst	90
	2. Geraadpleegde documentatie	92
	3. Items vragenlijsten	94
	4. Jeugd in nog meer cijfers	95
	5. Jeugd in nog meer beelden	114
	6. Inzet van rolmodellen	136

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Valkenburg aan de Geul is een onderbouwd voorstel voor preventief lokaal jeugdbeleid opgesteld. De belangrijkste conclusies en aanbevelingen luiden als volgt:

Conclusies

Opvallend aan de lokale jeugdpopulatie is de flinke ondervertegenwoordiging van de leeftijdsgroep 0-26 jaar in een sterk vergrijsde gemeente. Meer dan driekwart van de middelbare schoolleerlingen volgt onderwijs elders in de regio. Wat de risicograad voor maatschappelijk jeugdproblematiek van de jeugd van 12-17 jaar betreft neemt de gemeente in vergelijking met andere gemeenten in de regio volgens statistische informatie een middenpositie in.

Uit intensief kwalitatief onderzoek blijkt echter dat het aantal jongeren in de leeftijdsgroep van 12-17 en ook ouder waarbij sprake is van risicogedrag aanzienlijk groter is. Dit kwalitatieve beeld van de staat van lokale jeugd wordt ook bevestigd door selfreport onderzoek van de GGD Zuid-Limburg.

Onder een substantieel deel van de lokale jeugd van 12-17 jaar met en zonder risico-achtergrond is behoefte aan begeleide vrijetijdsbesteding met mogelijkheden voor ontmoeting, activiteiten en kleine faciliteiten. Dat geldt voor alle kernen. Deze behoefte bestaat ook deels bij 12- jeugd en 18+ jongeren. Voor een deel van de 12+ jeugd is ook drugsvoorlichting geen overbodige luxe.

Aanbevelingen

Gepleit wordt voor meer gericht preventief lokaal jeugdbeleid voor met name de leeftijdsgroep 12-17 jaar. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn:

- Overdekte ontmoetingsmogelijkheden in welzijnscentra, gemeenschapshuizen en publieke voorzieningen als een openluchtzwembad
- Kleine faciliteiten voor outdooractiviteiten zoals een trapveldje, een bankje of BMX-terrein in vooral de kleine kernen
- Uitbreiding uren jongerenwerk en samenwerking met combinatiefuncties sport en cultuur
- Ondersteuning vrijwilligerswerk voor 12+ jeugd
- Meer preventieve inzet in plaats van repressieve inzet op jeugdoverlast
- Een netwerk 12+ met meer ruimte voor preventieve jeugdzorg
- Aandacht voor jongerenhuisvesting

Nodig in de randvoorwaardelijke sfeer is een gemeentelijk programmaregisseur preventief lokaal jeugdbeleid met als takenpakket zorg dragen voor uitbreiding en modernisering van begeleide vrijetijdsbesteding op professionele en vrijwillige basis, verbetering jeugdparticipatie en jeugdcommunicatie, versterking van de preventieve inzet van jeugdzorg en veiligheid en de daarvoor noodzakelijke concrete samenwerking. Hiervoor is een tweeledig voorstel gemaakt bestaande uit een meerjarenplan en een uitvoeringsplan voor de korte termijn.

Inleiding

Dit rapport bevat een advies voor preventief lokaal jeugdbeleid in de gemeente Valkenburg aan de Geul. Het hoofdaccent ligt op het belang van preventie voor de jeugd onder de 18 jaar met een uitloop tot maximaal 27 jaar.

Het gaat om een onderbouwd advies gebaseerd op onderzoek naar de situatie van jeugd, jeugdbeleid en voorzieningen die op hen gericht zijn. De opdracht is uitgevoerd op verzoek van de gemeente Valkenburg aan de Geul door onderzoeksbureau Noorda en Co in de periode januari tot en met december 2020.

Toelichting

De gemeente heeft behoefte aan een actuele beleidsnota lokaal jeugdbeleid voor jeugd tot 18 jaar, en voor zover van toepassing ook voor jongvolwassenen tot 27 jaar. Behalve een algemene wens ligt hieraan ook een concrete aanleiding ten grondslag, nl. de kwestie van de jongerenontmoetingsplek (JOP) aan de Burg. Henssingel in het centrum van Valkenburg. Deze JOP is geplaatst als maatregel in het kader veiligheidsbeleid naar aanleiding van een tragisch overlastincident tussen jongeren en een buurtbewoner in de wijk Broekhem-Noord. Rond de plek aan de Burg. Henssingel waar de JOP in 2018 is neergezet worden regelmatig overlastmeldingen gedaan. De vraag hierbij is of een bredere preventieve benadering van jeugdoverlast, niet alleen in het centrum maar ook in de rest van de gemeente, niet meer mogelijkheden biedt voor goede oplossingen.

In dit voorstel wordt een onderbouwd kader geschetst voor dit bredere preventieve jeugd beleid.

Vraagstelling

Bij het ontwikkelen van het voorstel voor preventief lokaal jeugdbeleid is uitgegaan van de volgende vragen:

1. Hoe zou een nota lokaal jeugdbeleid voor de gemeente Valkenburg aan de Geul eruit moeten zien, waarbij de invalshoek van preventie veel nadruk krijgt?
Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:
 - Inzet op jeugd van 0 tot 18 jaar, en voor zo ver van toepassing ook voor jongvolwassenen tot 27 jaar.
 - Afstemming op samenhangende beleidsterreinen, zoals jeugd en veiligheid, jeugdzorg, WMO, jeugdgezondheidszorg en onderwijs.
2. Hoe kunnen afstemming en samenwerking tussen voorzieningen en vrijwilligersorganisaties hierin op een goede manier worden geregeld?
3. Met welke maatschappelijke ontwikkelingen, landelijke beleidstrends, en bestaande beleidsmaatregelen moet hierbij rekening worden gehouden?
4. Wat zijn hiervoor de randvoorwaardelijke en met name ook budgettaire mogelijkheden?

Werkwijze

De vragen zijn beantwoord door middel van analyse van cijfermateriaal en andere documentatie, interviews met jongeren (77x in 29 gesprekken) en gesprekken met

professionals van gemeente, samenwerkingspartners en jeugdvoorzieningen (15x). Verder is gesproken met vrijwilligers van jeugdorganisaties en bewoners (30x). In totaal gaat het om 122 respondenten.

Jongeren zijn geïnterviewd in zowel individuele gesprekken als groepsinterviews op vindplaatsen in de openbare ruimte, bij hen thuis en op locaties van voorzieningen in verschillende kernen en wijken. Verder zijn enkele interviews telefonisch afgenomen. Bewoners zijn voornamelijk in de openbare ruimte geïnterviewd of op afspraak thuis via sleutelfiguren. Met vertegenwoordigers van gemeente, instanties en voorzieningen zijn gesprekken gevoerd op hun werkplekken (zie bijlage 1 voor nadere details).

Aan de hand van de uitkomsten van deze analyseronde en gesprekkenreeks is met gebruikmaking van pedagogische inzichten een onderbouwd voorstel uitgewerkt voor de inhoudelijke en organisatorische inrichting van preventief lokaal jeugdbeleid in Valkenburg aan de Geul. Na een eerste bespreking van een concepttekst met de opdrachtgever in maart 2020 heeft de corona-uitbraak roet in het eten gegooid met uitstel van de afronding tot gevolg. De draad is tegen het einde van het jaar weer opgepakt met vervolgoverleg, waarna op- en aanmerkingen op de conceptversies zijn verwerkt tot een definitief voorstel.

Inhoud

De rapportage bestaat uit een samenvatting, een inleiding, een hoofdrapport en bijlagen. In het hoofdrapport wordt in vier afzonderlijke delen aandacht besteed aan de staat van de jeugd (deel 1), de staat van beleid en voorzieningen op de domeinen van welzijn, vrijetijdsbesteding, veiligheid, onderwijs, zorg, werk en huisvesting (deel 2) en het voorstel met aanbevelingen voor preventief lokaal jeugdbeleid op de langere en de korte termijn (deel 3).

Bedankt

Allereerst willen wij graag jongeren en bewoners bedanken die ons vaak buiten in de winterse kou te woord hebben gestaan. In het bijzonder noemen we de 'Young Leaders' die ons rondgeleid hebben door het centrum van Valkenburg en zo ons een inkijkje hebben gegeven in hun dagelijks leven. Een dankbetuiging is ook op zijn plaats voor de vertegenwoordigers van gemeente, andere instanties en vrijwilligersorganisaties voor hun bereidheid tot deelname aan het onderzoek. Al met al is het een collectief eindproduct geworden. De inhoud en aanbevelingen zijn echter volledig de verantwoordelijkheid van ondergetekenden.

Amsterdam/Valkenburg aan de Geul, december 2020.

Namens Noorda en Co,

Jaap Noorda
Hasse van der Veen

Deel I.

Staat van de jeugd

In dit deel wordt de jeugdpopulatie van de gemeente Valkenburg aan de Geul in kaart gebracht. In hoofdstuk 1 worden met name demografische en andere statistische cijfers over jeugd gepresenteerd. In hoofdstuk 2 volgt een kwalitatieve beschrijving van groepen en categorieën van lokale jeugd aan de hand van interviewgegevens.

Hoofdstuk 1. Jeugd in cijfers

Inleiding

Op basis van demografische en allerlei andere statistieken kan het volgende cijfermatige beeld van de staat van de jeugd in de gemeente Valkenburg aan de Geul worden geschetst:

1. Vergrijzing en ontgroening

De gemeente Valkenburg aan de Geul telt 16.470 inwoners per 23 oktober 2019. Opvallend in de bevolkingssamenstelling is de verhoudingsgewijs hoge vergrijzing en het lage aandeel van jeugd van 0-24 jaar.

(3.960 kinderen, tieners, jongeren en jongvolwassenen).

Bij 65-plussers gaat het om 28.8 procent tegen 19.2 procent in Nederland. De 55-plussers maken 45.5 procent van de lokale bevolking uit, terwijl dat in Nederland 32.7 procent is. Daarentegen vormt de jeugd van 0-26 jaar 24.0 procent van de totale bevolking in Valkenburg aan de Geul, tegen 30.8 procent in Nederland. Deze trend van vergrijzing en ontgroening zet zich volgens de prognoses verder door.

Onderwijs

In het schooljaar 2018-2019 volgen 950 kinderen uit Valkenburg aan de Geul basisonderwijs. Hiervan gaan 30 kinderen naar speciaal basisonderwijs. Per 1 oktober 2018 zitten in totaal 757 jongeren uit Valkenburg aan de Geul op een middelbare school.

Wat opvalt is dat de meeste middelbare schoolleerlingen naar het Stella Maris College voor havo, vwo, gymnasium in Meerssen gaan (41.1%). Iets meer dan een vijfde van deze leerlingen (22.3%) volgt dit onderwijs op het Stella Maris College voor vmbo in Valkenburg aan de Geul, de enige school voor voortgezet onderwijs aldaar. De overige middelbare scholieren gaan naar onderwijsinstellingen in Maastricht (16.0%), Gulpen Wittem (13.9%), Heerlen (5.3%) en in kleine getale naar scholen in de regio of verder weg.

Het percentage achterstandsleerlingen in het basisonderwijs in Valkenburg aan de Geul in schooljaar 2018-2019 bedraagt 4.23 procent van het totaal aantal leerlingen. Het gaat om 35 kinderen. Dit percentage ligt bijna de helft lager dan het landelijk gemiddelde (8.05%). Omgerekend naar de leeftijdscategorie 12-17 jaar gaat het in Valkenburg aan de Geul om 36 jongeren.

Het percentage voortijdig schoolverlaters ligt in Valkenburg aan de Geul iets lager dan in Nederland (1.9% ten opzichte van 2.2%).

2. Inkomensituatie

Het percentage jeugd van 0-18 jaar in bijstandsgezinnen ligt in de gemeente Valkenburg aan de Geul op 4.77 procent. Dat zijn 110 jeugdigen. Dit is lager dan het landelijk gemiddelde van 6.42 procent.

Omgerekend naar de leeftijdscategorie 12-17 jaar gaat het in Valkenburg aan de Geul om 41 jongeren in bijstandsgezinnen.

3. Gezondheid en leefstijl

Van de jongeren van 13 t/m 16 jaar in Valkenburg aan de Geul heeft in de vier weken voorafgaand aan de meting van de jeugdgezondheidszorg in 2017 30.3 procent aan 'binge drinking' (5 glazen of meer) gedaan. Dit ligt boven het gemiddelde in de regio Zuid-Limburg (25%) en het landelijk gemiddelde (22%). Omgerekend naar de leeftijdscategorie 12-17 jaar gaat het in Valkenburg aan de Geul om 258 jongeren.

Van de lokale jeugd van 13 t/m 16 jaar heeft 4.9 procent in 2017 softdrugs gebruikt. Dat is lager dan in Nederland als geheel (5.5%) en ook ten opzichte van de regio (5.7%). Omgerekend naar de leeftijdscategorie 12-17 jaar gaat het in Valkenburg aan de Geul om 40 jongeren.

Ook voor harddruggebruik zijn de percentages bij deze leeftijdsgroep lager dan het regionale gemiddelde (0.9% ten opzichte van 1.8%). Omgerekend naar de leeftijdscategorie 12-17 jaar gaat het in Valkenburg aan de Geul om 8 jongeren.

Verder blijkt uit de gegevens van Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg dat in 2019 20 procent van de 13-14 jarigen in Valkenburg aan de Geul klachten heeft rondom overgewicht. Vertaald naar de leeftijdsgroep 12-17 jaar zou het in de gemeente om 170 jongeren gaan die te dik zijn.

Het percentage lokale jeugd van 12-18 jaar met een indicatie voor psychosociale problematiek ligt op 20.3 procent. Omgerekend naar de leeftijdscategorie 12-17 jaar gaat het om 173 jongeren.

4. Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

In 2019 hebben de politie en de gemeente gezamenlijk 93 meldingen ontvangen van jeugdoverlast (politie: 63, gemeente: 30). Bijna al deze meldingen betroffen overlast in de wijken Valkenburg Centrum en Broekhem-Noord.

Het aandeel jongeren met de leeftijd 12 t/m 21 jaar dat in Valkenburg aan de Geul met een delict voor de rechter is verschenen in 2015 bedraagt 0.73 procent. Dit is lager dan het provinciale en landelijk gemiddelde (respectievelijk 1.24% en 1.45%). Omgerekend naar de leeftijdscategorie 12-17 jaar gaat het om 6 jongeren.

5. Leefbaarheid

De leefbaarheid van Valkenburg aan de Geul in 2018 kan volgens de leefbaarheidsmonitor als 'goed' worden aangemerkt. Dat is iets hoger dan het gemiddelde voor gemeenten of wijken in Nederland. Daarvoor ligt de score op de grens tussen 'ruim voldoende' en 'goed'. Op de vijf onderdelen waarmee leefbaarheid wordt gemeten (woningvoorraad, bewoners, voorzieningen, veiligheid en fysieke omgeving) scoort Valkenburg aan de Geul op de onderdelen bewoners, veiligheid en fysieke omgeving boven het landelijk gemiddelde. Op de onderdelen woningen en voorzieningen wordt Valkenburg aan de Geul iets lager dan het landelijk gemiddelde beoordeeld.

6. Risicograad op basis van statistische cijfers

Als de jeugd van 12-17 jaar in Valkenburg aan de Geul wordt ingedeeld naar risicograad in de termen van de categorieën geslaagde jeugd (jeugd waar het goed mee gaat), buurtjeugd (bovengemiddeld risico op maatschappelijke jeugdproblematiek) en criminele jeugd, ontstaat het volgende beeld:

- in vergelijking met Nederland heeft Valkenburg aan de Geul met 95.77 procent een hoger percentage geslaagde jeugd dan het landelijk gemiddelde (92%). In absolute getallen gaat het om 814 jongeren.
- het percentage buurtjeugd is met 3.53 procent lager dan het landelijke gemiddelde van 6.55 procent. In absolute getallen gaat het om 30 jongeren.
- het percentage criminele jeugd in Valkenburg aan de Geul is 0.73 procent. Dat is ook lager dan het landelijk gemiddelde van 1.45 procent. In absolute getallen gaat het om 6 jongeren.

7. Vergelijking met omliggende gemeenten

Tabel 1. Jeugd van 12-17 jaar naar risicograad in Nederland, Valkenburg aan de Geul en omliggende gemeenten in 2018. Bron: CBS StatLine 2018; Kinderen in Tel 2016.¹

Gebied	Geslaagde jeugd		Buurtjeugd		Criminele jeugd	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Nederland	1.091.970	91.95%	78.381	6.60%	17.218	1.45%
Beek	842	93.56%	52	5.78%	6	0.71%
Beekdaelen ²	1.819	95.34%	74	3.88%	15	0.76%
Eijsden-Margraten	1.490	96.07%	43	2.77%	18	1.15%
Gulpen-Wittem	693	96.38%	22	3.06%	4	0.59%
Meerssen	1.059	97.33%	18	1.65%	11	0.97%
Simpelveld	545	94.45%	25	4.33%	7	1.12%
Vaals	495	90.00%	51	9.27%	4	0.72%
Valkenburg aan de Geul	815	95.77%	30	3.53%	6	0.73%
Voerendaal	681	98.55%	7	1.01%	3	0.42%

Als de risicograad van jeugd in Valkenburg aan de Geul vergeleken wordt met die van omliggende gemeenten is te zien dat Valkenburg aan de Geul op dit punt ongeveer een gemiddelde positie inneemt (zie bovenstaande tabel).

Vier omliggende gemeenten hebben een lager percentage geslaagde jeugd (met name Vaals, maar ook Beek, Simpelveld en Beekdaelen) en vier gemeenten hebben een

¹ Van jeugdcriminaliteit zijn geen recentere cijfers aanwezig. De cijfers van Kinderen in Tel zijn van peildatum 2015.

Percentages in deze tabel komen niet altijd uit op 100% vanwege afrondingen.

² Beekdaelen bestond vóór 1 januari 2019 nog uit de gemeenten Nuth, Onderbanken en Schinnen.

Voor het percentage criminele jeugd zijn de cijfers uit 2015 van Kinderen in Tel van deze voormalige gemeenten opgeteld.

hoger percentage geslaagde jeugd (met name Voerendaal, maar ook Meerssen, Gulpen-Wittern en Eijsden-Margraten).

Vier omliggende gemeenten hebben een hoger percentage buurtjeugd en criminele jeugd tezamen dan in Valkenburg aan de Geul (met name Vaals, maar ook Beek, Simpelveld en Beekdaelen) en vier gemeenten een lager percentage (met name Meerssen, maar ook Gulpen-Wittern, Eijsden-Margraten en Voerendaal).

Hoofdstuk 2. Jeugd in beelden

Inleiding

Op basis van interviews met een grote variëteit aan respondenten is een kwalitatief beeld geschetst van de staat van de jeugd in de gemeente Valkenburg aan de Geul in termen van groepen en categorieën. Aspecten die hierbij aan de orde komen zijn: hun omvang, leeftijdsgroep, verhouding jongens/meisjes, woonbuurt, vrijetijdspatroon en ontmoetingsplekken, situatie op het gebied van school en werk, eventuele contacten met politie en justitie, overige problemen, en wensen en adviezen voor lokaal jeugdbeleid

1. Kwalitatief zicht op jeugd

Er is via interviews informatie verzameld over 1.344 jeugdigen in verschillende leeftijdsgroepen, variërend van kinderen en jongeren tot jongvolwassenen in met name de leeftijdsrange vanaf 4 á 6 jaar t/m 20 jaar. Naar schatting gaat het om meer dan de helft van alle jeugd in de gemeente in deze leeftijdsgroep (ca. 55 procent). Deze ruime selectie is grotendeels samengesteld uit jeugd afkomstig uit de gemeente Valkenburg aan de Geul (33 groepen en categorieën). Tot 24 van de 57 groepen en categorieën behoren ook jongeren uit omliggende gemeenten waarmee lokale jeugd vriendschappelijke contacten onderhoudt.

2. Focus op jeugd van 12-17 jaar

Van alle geïnventariseerde groepen en categorieën behoren verreweg de meeste jongeren tot de leeftijdsgroep 12-17 jaar (ongeveer driekwart).

Bij een derde van de 57 groepen en categorieën is risicogedrag geconstateerd (20x). Daar zijn in totaal minimaal 191 jeugdigen van 4 t/m 26 jaar bij betrokken. Zij behoren grotendeels ook weer tot de leeftijdsklasse 12-18 jaar (130x).

3. Gespecificeerd overzicht van groepen en categorieën van jeugd

In dit overzicht is per groep en categorie met name gekeken naar leeftijdsgroep, omvang, wel of niet risicogedrag, en wensen en adviezen voor jeugdbeleid.

Nr.	Leeftijdsgroep	Aantal	Risico's	Advies
1	12-18	15	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten, drugsvoorlichting
2	12-18	8	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten
3	12-18	13	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten, drugsvoorlichting
4	12-18	2	Nee	Activiteiten, zebrapad
5	18+	7	Nee	-
6	18+	25	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten, drugsvoorlichting
7	12-	15	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten

8	12-	11	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten, maatschappelijke integratie
9	12-18	11	Ja	Zorg en maatschappelijke integratie
10	12-	33	Nee	-
11	12-18	12	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten, voetbalveldje
12	12-18	12	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten, voetbalveldje
13	12-18	?	Nee	-
14	12-18	?	Nee	-
15	12-18	7	Nee	Eigen plek, begeleiding door vrijwilligers, open luchtwembad
16	Opgeheven	?	Nee	Kreeg geen BMX-terreintje
17	12-18	10	Nee	BMX terreintje
18	12-18	7	Ja	Begeleide activiteiten, drugsvoorlichting
19	12-18+	?	Nee	Activiteiten
20	12-18	250	Nee	Activiteiten
21	18+	4	Nee	Dorpsactiviteiten, woningen, één voetbalveld voor 2 clubs
22	12-18	?	Nee	-
23	18+	50	Nee	Dorpsactiviteiten, woningen, voetbalveld
24	12-	100	Nee	-
25	18+	?	Ja	Verlichting, politie
26	12-18	5	Nee	Coffeecorner
27	12-18	3	Nee	-
28	12-18	6	Nee	Dorpsactiviteiten
29	0-18	200	Nee	Activiteiten begeleid door vrijwilligers
30	12-18	5	Nee	Eigen plek, dorpsactiviteiten en bankje
31	12-	50	Nee	Dorpsactiviteiten, ook voor 12-18+
32	12-18+	6	Ja	Zorg en drugsvoorlichting
33	18+	10	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten, drugsvoorlichting
34	12-18+	20	Nee	Repetitielokaal
35	12-18	15	Nee	Hangplek, openlucht zwembad
36	12-18+	15	Nee	Dorpsactiviteiten, openlucht zwembad
37	12-18	12	Nee	Hangplek, voetbalveldje
38	12-18	8	Nee	Openlucht zwembad
39	12-18	8	Nee	-
40	12-	6	Nee	Openlucht zwembad

41	12-18	2	Ja	Eigen plek, begeleide activiteiten, drugsvoorlichting
42	12-18	5	Ja	Openlucht zwembad
43	12-18	?	Nee	Coffeecorner
44	12-18	25	Nee	-
45	12-18	6	Ja	Mooie JOP
46	12-18	10	Ja	Begeleide activiteiten
47	12-18	10	Nee	Frisfeesten
48	12-18	6	Nee	-
49	12-18	8	Nee	-
50	12-18	8	Nee	OV 's avonds en loket zorgvragen
51	12-18	?	Ja	Drugsvoorlichting
52	12-18	50	Deels Ja	Drugsvoorlichting
53	18+	?	Ja	Zorg en drugsvoorlichting
54	12-en 18+	40	8x Ja	Faciliteiten vrijwilligerswerk en drugsvoorlichting
55	12- en 18-	170	Nee	Meer betrokkenheid gemeente
56	12- en 18-	?	Nee	-
57	Opgeheven		Ja	-
Totaal		1.344	20x Ja 37x Nee	

4. Risicograad op basis van interviews

Verdeeld naar leeftijdsgroep heeft deze kwalitatieve inventarisatie het volgende samengevatte beeld van aantallen jongeren met risicogedrag in Valkenburg aan de Geul opgeleverd:

Leeftijdsgroep	Risicogedrag
12-	26
12-18	130
18+	35
Totaal	191

In totaal gaat het om 191 jongeren in de leeftijdsgroep van 12- t/m 18+ waarbij sprake is van risico's op of concrete manifestaties van maatschappelijke jeugdproblematiek. Toegespitst op de leeftijdsgroep 12 t/m 17 jaar gaat het om 130 personen. Dit beeld wijkt behoorlijk af van de uitkomst van de analyse van beschikbare statistische gegevens over risicogedrag van jeugd van 12-17 jaar. Volgens deze analyse worden 35 jongeren als risicojeugd aangemerkt (buurtjeugd en criminele jeugd bij elkaar genomen).

Wij geven meer betekenis aan de ruim voorhanden kwalitatieve informatie uit de interviews met jongeren en andere respondenten, omdat hiermee meer beginnend risicogedrag in het zicht komt. Bij officiële statistieken gaat het over het algemeen meer over problematiek die al uit de hand is gelopen, zoals voortijdig schoolverlaten en contact met politie en justitie.

Het kwalitatieve beeld van de staat van lokale jeugd wordt ook bevestigd door informatie uit selfreport onderzoek onder scholieren van het voortgezet onderwijs

door de jeugdgezondheidszorg van de GGD Zuid-Limburg. Voor jeugd tussen 12 en 18 jaar komt hun onderzoek op 173 jongeren met psychosociale problematiek.

5. Wensen en adviezen voor een aanpak

De kwalitatieve inventarisatie heeft ook informatie opgeleverd over de wensen van jeugd en adviezen voor een aanpak. Van daaruit redenerend komen wij tot de meerdere adviezen met betrekking tot risicojeugd en de andere jeugd die in het publieke leven te weinig aan zijn trekken komt.

Buurtjeugd

Voor buurtjeugd van 12-18 jaar waarbij zich risico's voordoen gaat het om:

1. Een eigen plek in de vorm van een jongerencentrum met begeleide activiteiten en drugsvoorlichting. Dit is nodig voor 9 groepen/categorieën waartoe bij elkaar genomen 85 jongeren behoren.
2. Geadviseerd wordt ook drugsvoorlichting in het voortzet onderwijs en vrijwilligerswerk (2 groepen/categorieën voor 60 jongeren), zorg en maatschappelijk integratie (1 groep/categorie voor 11 jongeren), een mooi JOP (1 groep/6 jongeren) en een open luchtwembad (1 groep/5 jongeren).

Voor risicojeugd onder de 12 jaar geven twee groepen/categorieën een teken behoefte te hebben aan een eigen plek met activiteiten.

Voor risicojongeren van 18 jaar en ouder is een eigen plek nodig in de vorm van een jongerencentrum met begeleide activiteiten en drugsvoorlichting (2 groepen/categorieën voor 35 jongeren), zorg en drugsvoorlichting (1 groep/categorie) en een stevige politionele aanpak op een hang- en dealplek.

Geslaagde jeugd

Bij een deel van de geslaagde jeugd waarbij geen sprake is van risico's bestaan ook wensen.

Voor de leeftijdsgroep 12-18 jaar zijn de wensen in volgorde van belangrijkheid:

- 1) Meer dorpsactiviteiten voor jongeren (7 groepen/categorieën voor minimaal 132 jongeren)
- 2) Een openlucht zwembad (5 groepen/categorieën voor 43 jongeren)
- 3) Een eigen plek (3 groepen/categorieën voor 32 jongeren)
- 4) Verder worden nog de volgende wensen geuit: een coffee corner (2 x minimaal 5 jongeren), een zebrapad (1 x 2 jongeren), een frisfeest (1x 10 jongeren), meer betrokkenheid van de gemeente (1x 170 jongeren), een repetitielokaal (1x 20 jongeren), beter O.V. 's nachts (1x 8 jongeren) en een loket voor zorgvragen (1x 8 jongeren).

Voor 12- jeugd is een eigen plek in het dorp belangrijk (2 x 200 kinderen).

Voor jongvolwassenen vanaf 18 jaar gaat het om:

- 1) Meer dorpsactiviteiten (3x minimaal 54 jongeren)
- 2) Meer woningen (2x 54 jongeren)
- 3) Een voetbalveldje (2x 54 jongeren).

Deel II.

Staat van beleid en voorzieningen

In dit tweede deel wordt een beeld geschetst van de staat van het gemeentelijk jeugdbeleid op verschillende deelterreinen en van de rol van jeugdvoorzieningen. Het gaat om de domeinen van welzijn (Hoofdstuk 3), vrijetijdsbesteding (Hoofdstuk 4), veiligheid (Hoofdstuk 5), onderwijs (Hoofdstuk 6), zorg (Hoofdstuk 7), en werk en huisvesting (Hoofdstuk 8).

Aandachtspunten zijn achtereenvolgens de geëxpliciteerde visie en het doel, het aanbod, het bereik van jeugd, de pluspunten en knelpunten, de partners waarmee wordt samengewerkt, de capaciteit, de communicatie met jeugd, adviezen voor jeugdbeleid en een aantal andere zaken.

Hoofdstuk 3. Welzijn

Inleiding

Beleid op het gebied van welzijn is voor een groot deel ambtelijk belegd bij het team Sociale Ontwikkeling en Burgerkracht. Welzijnsvoorzieningen die hier onder vallen zijn de gemeenschapshuizen (3.1) en de kernoverleggen (3.2). Het jongerenwerk is vanwege de repressieve invulling in de vorm van straatcoaches ondergebracht bij team Veiligheid, Handhaving en Toezicht (VHT) en wordt aangestuurd vanuit de beleidsadviseur Openbare Orde en Veiligheid (OOV). Omdat het in de praktijk toch gaat om jongerenwerk worden straatcoaches onder de noemer welzijn behandeld (3.3). Als laatste voorziening is het woonwagengerwerk opgenomen, omdat deze werksoort zich ook bezighoudt met jongeren (3.4). Daarna wordt kort ingegaan op de meningen van jongeren en bewoners over jeugdwelzijn in Valkenburg aan de Geul.

§ 3.1. Gemeenschapshuizen

Alle dorpskernen hebben een gemeenschapshuis met een mooie naam. Houthem-Sint Gerlach heeft 'de Holle Eik', Sibbe-IJzeren 'de Blokhut', Schin op Geul 't Geboew', Berg en Terblijt 't Vöske' en Vilt de 'Cascade'. Daarnaast heeft ook Broekhem in Valkenburg een gemeenschapshuis die getooid is met de naam 'de Beemde'.

Visie en doel

De gemeenschapshuizen dienen als ontmoetingsplek voor bewoners en verenigingen/organisaties van de desbetreffende dorpskern. Op deze manier dragen de gemeenschapshuizen bij aan de bevordering van de leefbaarheid van de dorpen.

Aanbod

De gemeenschapshuizen variëren in aanbod, afgestemd op de behoeften van de bewoners en de capaciteit wat betreft vrijwilligersbestand en financiën. De meeste gemeenschapshuizen bieden ruimte voor diverse verenigingen en bewonersgroepen om samen te komen.

De gemeenschapshuizen beschikken in meer of mindere mate over een horecafaciliteit.

In het ene gemeenschapshuis is er wel een vaste beheerder aanwezig overdag (Schin op Geul), in andere gevallen niet. Meestal is er geen vrije inloop en moeten mensen die de ruimte willen gebruiken van te voren reserveren.

Bereik

De meeste gemeenschapshuizen bereiken voornamelijk vaste groepjes volwassenen en senioren. Dat gaat dan bijvoorbeeld om brassbands, biljartclubs en bewonersgroepen. Vaak worden jongerengroepen niet bereikt omdat er geen of weinig aanbod voor hen is en ze niet zonder begeleiding gebruik mogen maken van de faciliteiten.

Pluspunten

De gemeenschapshuizen beiden een plek waar bewoners en verenigingen samen kunnen komen.

Vaak zijn de gemeenschapshuizen multifunctioneel en kunnen zij dienen als gymzaal, feestzaal, kantine, vergaderzaal en meer.

Knelpunten

De gemeenschapshuizen zijn niet toegankelijk voor jongeren. Vaak moeten zij de ruimtes reserveren, een concreet plan hebben voor het gebruik ervan, betalen voor het gebruik, en er moet toezicht op hen zijn. Deze obstakels zijn vaak te hoog om daadwerkelijk gebruik te maken van de ruimtes.

In de gemeenschapshuizen is vaak te weinig aanbod voor jongeren.

In sommige gevallen beschikken de gemeenschapshuizen niet over een volledige horecafaciliteit waardoor het voor plaatselijke organisaties lastig is om daar een evenement te houden. Bij sommige evenementen is het bezoekersaantal lastig te voorspellen waardoor de inkoop ook moeilijk in te schatten is. Hierdoor wijken lokale verenigingen soms uit naar cafés waar standaard voldoende consumptie aanwezig is.

Samenwerking

De plaatselijke kernoverleggen

Verenigingen, zoals brassbands, biljartclubs, zangkoren, tafeltennisverenigingen en carnavalsverenigingen

Bewonersgroepen

De gemeente

Capaciteit

Sommige gemeenschapshuizen hebben een beheerder die doordeweeks dagelijks van 08:00-17:00 aanwezig is. Deze ontvangt een vrijwilligersvergoeding. Andere gemeenschapshuizen worden door meerdere vrijwilligers gerund.

Het budget van de gemeenschapshuizen (totaal) is voor 2020 begroot op €142.042. In de daarop volgende jaren is het budget begroot rond de €140.000/€135.000 euro. In 2018 ontvingen de gemeenschapshuizen gezamenlijk €256.957.

Communicatie met jeugd

Sommige gemeenschapshuizen hebben een Facebook-pagina en/of een website waarop evenementen worden aangekondigd.

Advies

Betrek ook de jeugd en jongvolwassenen bij activiteiten in de gemeenschapshuizen. Maak de obstakels voor gebruik van de ontmoetingsruimtes kleiner voor jongeren. Zorg ervoor dat iemand hen begeleidt bij het organiseren van activiteiten of dat er iemand aanwezig is die toezicht kan houden.

Stel een beheerder aan voor elk gemeenschapshuis zodat spontane inloop mogelijk is, ook voor jeugd.

§ 3.2 Kernoverleggen

De gemeente Valkenburg aan de Geul werkt samen met de kernoverleggen van de vijf dorpen Berg en Terblijt, Schin op Geul, Sibbe-IJzeren, Vilt en Houthem-Sint Gerlach. Deze kernoverleggen bestaan sinds 2009 in de gemeente Valkenburg aan de Geul. Daarvoor behartigden de dorpsraden de belangen van de dorpsbewoners.³

Visie en doel

De kernoverleggen dienen om ruimte te bieden voor de initiatieven van bewoners van de dorpskernen en zo de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen in stand te houden en te bevorderen. Ze fungeren als verbindend orgaan tussen de gemeente en de bewoners van de kernen. De wensen van bewoners worden de kernoverleggen verzameld en waar mogelijk gefaciliteerd. De gemeente stemt haar beleid af op de behoeften van de inwoners van de dorpskernen. De bedoeling is om zo voor maatwerk te zorgen en de betrokkenheid van dorpsbewoners te vergroten.

Aanbod

- Openbare vergaderingen waar dorpsbewoners, de gemeente, samenwerkingspartners en anderen aan kunnen sluiten. Vooraf wordt de agenda vaak gedeeld waardoor bewoners kunnen besluiten of ze het interessant vinden om deel te nemen. Achteraf worden de notulen van de kernoverleggen vaak openbaar gemaakt.
- Verzamelen en inzichtelijk maken van wensen van dorpsinwoners via brainstormsessies tijdens openbare vergaderingen, een enquête en op andere manieren, en daarna delen van deze wensen met de gemeente.
- Aan de andere kant fungeren de kernoverleggen ook als communicatiemiddel vanuit de gemeente richting de dorpen.
- Het faciliteren (en waar mogelijk financieren) van dorpsinitiatieven.
- Enkele kernoverleggen hebben werkgroepen die zich op specifieke projecten richt, bijvoorbeeld op de gebieden van veiligheid, communicatie en verkeer.

Bereik

Volgens verschillende respondenten bereiken de kernoverleggen voornamelijk volwassenen en senioren. Veel kernoverleggen hebben ook geen rechtstreeks contact met de jeugd. In enkele gevallen presenteren jongeren initiatieven bij de openbare kernoverleggen, maar dit gebeurt niet vaak.

Op openbare vergaderingen komen gemiddeld zo'n 30 personen af. Dat is voornamelijk een vaste kern en soms is er ook lokale pers aanwezig.

Pluspunten

- Het nadenken over en bijdragen aan de leefbaarheid en de verbetering daarvan.
- De focus op haalbare doelen, met name in het sociale domein die over niet al te lange tijd geregeld kunnen worden.
- De verbinding tussen bewoners en de gemeente.

³ <http://wijhouthemsintgerlach.nl/over-ons/>

Knelpunten

- De achterban van de kernoverleggen zijn voornamelijk senior. De besturen hebben ook moeite met het aantrekken van jongere bestuursleden. De jongere generaties (tot ±40 jaar) houden niet van vergaderen en willen liever direct in actie komen.
- De 'import' participeert weinig in lokale vrijwilligersorganisaties. Zij hebben vaak functies waardoor ze geen tijd hebben voor dergelijke vrijwilligerstaken. Omdat de import een steeds groter onderdeel uitmaakt van de dorpen, heeft deze lagere participatie een grote invloed op het vrijwilligersbestand en de sociale samenhang in de dorpen.
- Vanwege tijdsgebrek, de beperkte inzet van vrijwilligers en de ondervertegenwoordiging van de jeugd in de kernoverleggen, richten de kernoverleggen zich op een paar prioriteiten/projecten waar de jeugd (12-18-jarigen specifiek) vaak niet onder valt.
- Burgerparticipatie verloopt volgens sommige vertegenwoordigers van kernoverleggen nog niet zoals het zou moeten. Dat komt ook omdat de gemeente de initiatieven en behoeften die uit de kernoverleggen naar voren komen niet altijd serieus lijkt te nemen.

Samenwerking

De kernoverleggen werken samen met de gemeente via een vaste contactpersoon en met lokale verenigingen, zoals de fanfares, schutterijen, sportverenigingen, vrijwillig jeugdwerk, jonkheid en carnavalsverenigingen.

Kernoverleggen nemen vaak deel aan netwerken, zoals:

- De lokale overlegclub 'samenwerking verenigingen'. Deze club komt twee keer per jaar bij elkaar om alle activiteiten van verenigingen te bespreken en twee activiteiten op één dag te voorkomen.
- Een gezamenlijk overleg van alle kernoverleggen in Valkenburg aan de Geul en de gemeente die vier of vijf keer per jaar bij elkaar komt. De gemeente haalt daar informatie op en de kernoverleggen bespreken daar problemen met de gemeente.

Capaciteit

De kernoverleggen bestaan over het algemeen uit tussen de 3 en 6 bestuursleden en enkele gewone leden. Zij houden zich op vrijwillige basis bezig met de kernoverleggen. De uren die daarmee gemoeid zijn, variëren sterk per vrijwilliger. Wat betreft budget is er door de gemeente voor 2020 en 2021 €147.649 begroot en voor 2022 en 2023 €17.649. Deze bedragen worden gebruikt voor het financieren van projecten, zoals de aanpassing van infrastructuur, de aanleg van een natuurspeeltuin en de aanpassing van gemeenschapshuizen en andere accommodaties. Ook ontvangen de kernoverleggen gemeentelijke subsidies voor vergaderkosten en beperkte activiteitenkosten. Ook kan er beperkt beroep worden gedaan op WMO subsidie.

De kernoverleggen maken wat accommodatie betreft gebruik van zowel de gemeenschapshuizen als andere lokale voorzieningen, zoals cafés, afhankelijk van het evenement/de activiteit.

Competenties

De huidige vorm van kernoverleggen vereisen enige affiniteit met vergaderen, de nodige assertiviteit en de durf om te presenteren en te spreken in het openbaar.

Werkbegeleiding en bijscholing

Kernoverleggen worden vanuit de gemeente begeleid door een contactpersoon. Er wordt hen geen bijscholing aangeboden. Sommige bestuursleden van kernoverleggen zeggen bijscholing wenselijk te vinden op het gebied van presentatievaardigheden en assertiviteitstraining.

Communicatie en verantwoording naar de gemeente

Communicatie met en verantwoording naar de gemeente gebeurt hoofdzakelijk tijdens overlegmomenten met kernoverleggen en het gezamenlijk overleg van de kernoverleggen. Verder is er contact met een ambtenaar van de gemeente. Communicatie met andere lokale verenigingen verloopt bilateraal of via de overlegclub 'Samenwerking Verenigingen'.

Communicatie met jeugd

De meeste kernoverleggen hebben weinig tot geen contact met jeugd. Geïnteresseerden worden op de hoogte gehouden via websites en in enkele gevallen via social media. Verder zijn openbare kernoverleggen formeel gezien openbaar voor de jeugd, maar over het algemeen bezoeken deze de bijeenkomsten weinig. In enkele gevallen kloppen jeugdigen aan bij de kernoverleggen met bepaalde initiatieven en dan worden zij uitgenodigd deze te presenteren bij een openbare bijeenkomst.

Advies

- Meer faciliteiten voor jeugd om zich te ontplooiën en manifesteren. Dat kan bijvoorbeeld in de gemeenschapshuizen maar moet dan wel gemoderniseerd worden. Ook zou het goed zijn als de gemeenschapshuizen overdag open zijn, ook voor jeugd. Een beheerder kan dat begeleiden.
- De jeugd heeft een plek nodig waar zij kunnen hangen, maar ook iets te doen hebben, zoals skaten of voetballen.
- Ruimere subsidie voor activiteitenbudget en -begeleiding. De horeca kan dit niet opvangen. Veel cafés zijn omgebouwd naar eetcafés/restaurants en jongeren onder 18 komen vaak niet binnen. Hierdoor is er geen plek voor ontmoeting voor deze leeftijdsgroep.
- De plannen die gemaakt worden, moeten gebaseerd zijn op waar de behoefte van de jeugd ligt. De jeugd moet er zelf wel achter staan.
- Het duurt vaak te lang dat de plannen voor (en soms geïnitieerd door) jeugd gerealiseerd worden. Vaak is die specifieke groep weer ouder en daardoor soms niet meer geïnteresseerd in de daadwerkelijk gerealiseerde projecten. Daarnaast haken sommige jongeren af als het lang duurt om hun initiatieven te realiseren.
- Sommige (bestuurs)leden van de kernoverleggen zeggen wel bijscholing te kunnen gebruiken. Bijvoorbeeld op de gebieden van presentatievaardigheden en/of assertiviteit.

§ 3.3. Jongerenwerk/straatcoaches

Een derde onderdeel van welzijnsbeleid is het *jongerenwerk*. Vanwege de inzet van het jongerenwerk op jeugdoverlast vanuit de invalshoek van veiligheidsbeleid zijn de uitvoerende professionals die hiermee zijn belast aangeduid als straatcoaches. Aanleiding hiervoor was een incident in begin 2017, waarbij een oudere buurtbewoner met een kwetsbare gezondheid die jongeren aansprak op overlast in elkaar is gezakt en uiteindelijk is overleden. De hausse aan onveiligheidsgevoelens die dit opriep heeft de gemeente ertoe gebracht per september 2017 twee straatcoaches voor elk 6 uur in te zetten die begeleidende taken hebben naar overlastgevende jeugdgroepen.

Doel/visie

Doel van de straatcoaches is 1) de rust laten terugkeren in de wijk Broekhem-Noord waar het incident zich heeft voorgedaan, 2) in kaart brengen welke jeugd op straat rondhangt en 3) vinden en begeleiden van een geschikte locatie voor een JOP (jongerenontmoetingsplek).

Ongeveer 16 jaar geleden is men in de gemeente gestopt met jongerenwerk omdat de toenmalige jongerenwerker van mening was dat blowen niet erg is.

Aanbod

Ambulant contact onderhouden gedurende twee dagen in de week met rondhangende jeugd in het algemeen en in het bijzonder met bezoekers van de JOP in Valkenburg aan de Burg. Henssingel en van de JOP tussen Berg en Terblijt aan de Meesweg.

Bereik

De jongerenwerkers bereiken tussen de 35 en 45 jongeren in de leeftijdsgroep van 14 tot 20 jaar. Voor details wordt verwezen naar het hoofdstuk jeugd.

Sterke punten en knelpunten

Sterk van jongerenwerk is het goede contact dat ontstaat met de doelgroep. Jongeren worden als ze met respect tegemoet worden getreden openhartig en communicatief. Dat vereist van de professionals zowel inlevingsvermogen als de vaardigheid om grenzen te stellen. Jongeren moeten ook leren de consequenties in te zien van hun gedrag en begrijpen dat zij het woongenot van bewoners moeten respecteren. Prettig van het jongerenwerk in Valkenburg aan de Geul is het rechtstreekse contact met de wethouder. In een grote stad als Maastricht verloopt dat via meerdere tussenpersonen.

Een knelpunt is dat het de gemeente ontbreekt aan visie op het vervolg van de straatcoachaankpak. Men zit teveel op de doelstelling van overlastbestrijding en vergeet het belang van preventie. Jongerenwerk is een werksoort die kan voorkomen dat er jeugdoverlast ontstaat en dat jongeren zich met begeleiding en een aanbod van activiteiten in de vrije tijd beter gedragen. Samenwerken met scholen via het DiVa - overleg en met het Team Jeugd van de gemeente zou ook niet misstaan.

Een ander knelpunt is de beperkte inzet van 12 uur verdeeld over twee professionals. Het is dan niet mogelijk alle kernen en hotspots in de gemeente te bedienen.

Ook komt er niet veel van de noodzakelijke aansturing vanuit de gemeente en de vereiste samenwerking met natuurlijke partners als scholen, sportclubs en team Jeugd terecht.

Een knelpunt is ook dat er bij de boa's veel verloop is. Dat komt het contact met jongeren niet ten goede.

Een laatste knelpunt betreft vrijwilligerswerk. Vrijwilligersinitiatieven hebben gemeen dat ze allemaal op zoek zijn naar jongeren. Deze zijn echter niet geïnteresseerd in hun vergadercultuur.

Samenwerking en netwerken

Er wordt samengewerkt met de scouting. Verder is sprake van beperkte samenwerking met de gemeente: beleidsmedewerker burgerkracht, adviseur openbare orde en veiligheid, de jeugdboa, de politie en de wethouder jeugd. Rondom de JOP aan de Burg. Henssingel is het netwerk 'Jeugd op straat' (JOS) gecreëerd waarin ontwikkelingen op het gebied van die zich daarbij voordoen regelmatig worden besproken tussen beleidsadviseur veiligheid, straatcoaches en wijkagenten.

Het kernoverleg van dorpen is een lokale vorm van samenwerking van actieve bewoners. Jongerenkwesties staan niet vaak op de agenda. Uitzondering is het kernoverleg in Berg en Terblijt, dat zich in eendrachtige samenwerking met jongeren sterk heeft gemaakt voor een JOP. In andere kernoverleggen wordt vraagt men zich wel af war er 12+ jeugd gedaan kan worden, maar dat heeft nog niet gelid tot concrete oplossingen.

Geadviseerd wordt het jongerenwerk aan te sluiten op de netwerkbijeenkomsten van het Team Jeugd.

Budget en accommodatie

Voor het jongerenwerk/straatcoaches is een niet structureel budget van € 50.000,- op jaarbasis beschikbaar. Het moet telkens weer uit meerdere potjes bij elkaar worden gescharreld. Daarnaast kan voor activiteitenkosten soms een beroep op de gemeente worden gedaan. Het gaat dan om de huurkosten voor zaalvoetbal of een bezoek aan een trampolinepark. Voor de Young Leaderstraining wordt tegen betaling gebruik gemaakt van het gebouw van de scouting. Er is in de gemeente geen jongerencentrum. Ook kan het jongerenwerk niet terecht in gemeenschapshuizen.

Werkbegeleiding en bijscholing

De jongerenwerkers worden vanuit welzijnsorganisatie Trajekt minimaal 1 x per twee weken begeleid door een senior jongerenwerker. Zo nu en dan wordt ook een bijscholingscursus gevolgd, bijvoorbeeld in de methodiek van ambulante werken.

Communicatie met jeugd

De jongerenwerker communiceert vooral in direct contact en via Whatsapp met jongeren. Vroeger ook via Snapchat, zodat te zien was waar ze uithingen, maar dat gebruiken ze niet meer.

Verantwoording naar de gemeente

Er is wekelijks contact met de beleidsadviseur OOV en de boa's. Soms is dat intensiever. In dat contact wordt een update gemaakt van hoe het er met jeugd op straat voorstaat in negatieve zin, maar ook in positieve zin.

Hoofdadvisie

Aanbevolen wordt een plek te creëren zoals een jongerencentrum waar aan de nieuwe lichter van jonge jongeren aandacht gegeven kan worden voor de jongeren. Voor de categorie oudere groepen is dit te laat. Geadviseerd wordt ook het jongerenwerk aan te sluiten op de netwerkbijeenkomsten van het Team Jeugd.

§ 3.4. Woonwagenwerk

Woonwagenwerk vormt ook een onderdeel van het welzijnsbeleid. Op dit gebied is een gespecialiseerde consulent ingeschakeld van welzijnsorganisatie Trajekt. In de gemeente zijn drie locaties voor woonwagenbewoners ingericht: het woonwagenkamp in Valkenburg bij de Hekerbeek, het woonwagenkamp in Berg en Terblijt en een woonvoorziening van zes huizen aan de Casimir Ubachslaan in de Bloemenwijk in Valkenburg. Vrij veel woonwagenbewoners zijn Sinti's. Er zijn relatief veel woonwagenkampen in Zuid-Limburg. Naast Valkenberg aan de Geul zijn ze ook gelokaliseerd in Gulpen-Wittem, Eijsden-Margraten en Meerssen.

Doel en visie

Het doel van woonwagenwerk is enerzijds rust brengen in en rond de kampen zodat er geen overlast ontstaat en de bewoners te steunen bij de integratie in de samenleving, en anderzijds bemiddelen tussen woonwagenbewoners en gemeente of voorzieningen op alle leefterreinen.

Aanbod

Op basis van onderzoek is bepaald dat woonwagenwerk in veel mindere mate nodig is. In heel Limburg en ook in Valkenburg aan de Geul formatie weggehaald. Momenteel is in de gemeente 4 uur voor dit werk beschikbaar, terwijl er minimaal 8 uur nodig is. Standplaats van het woonwagenwerk is het kantoor van Trajekt in Gulpen-Wittem,

Bereik

In woonwagenkamp in Berg en Terblijt zijn 8 standplaatsen beschikbaar voor in totaal 22 personen. In Valkenburg gaat het om 18 standplaatsen voor 40 personen. Verder wonen er in Valkenburg in 6 woningen 12 mensen. Bij elkaar genomen gaat het om 74 personen, waarvan 11 jongeren tussen de 12 en 18+ jaar. Zoals gezegd zijn woonwagenbewoners in de gemeente vooral afkomstig uit de Sinti cultuur. Kenmerkend voor hen is de gewoonte om elkaar te helpen bij ziekte en tegenslag. Dat gaat over de landsgrenzen heen. Ook bestaan er in hun cultuur veel

ongeschreven regels, zoals een traditionele man-vrouwverhouding, toestemming van ouders voor het aangaan van een relatie en soepele omgang met wetten en regels. Een deel van de Sinti's heeft een goede verstandhouding met de burgermaatschappij, een ander deel heeft dat niet zo. Op het woonwagencamp in Valkenburg staat een ruimte voor sociaal-cultureel werk. Daar kwamen vroeger ook burgerjongeren. Dat is nu niet meer het geval. Met hen is eigenlijk alleen contact in het uitgaanscircuit. Sintijongeren en burgerjongeren kennen elkaar wel van de basisschool.

Sterke punten en knelpunten

Sterke punten van het woonwagewerk zijn het outreachend onderhouden van een vertrouwensrelatie, kennis van de cultuur van woonwagebewoners en de bemiddelingsfunctie naar het maatschappelijk middenveld. Deze kwaliteiten zijn echter alleen realiseerbaar als een professional langdurig present is.

Er zijn ook enkele knelpunten die kleven aan het woonwagewerk.

- 1) Het dunne lijntje naar de illegaliteit en criminaliteit. Als professional moet je een grens trekken bij ernstige zaken als wapenbezit en kindermisbruik.
- 2) Een hoog verwachtingspatroon naar woonwagewerk bij zowel de gemeente als de doelgroep.
- 3) Het moeilijke balanceren tussen de belangen van betrokken partijen.
- 4) De hoge publieke gevoeligheidsgraad van woonwagebewoners.
- 5) Vier uur inzet is te weinig om te bemiddelen in de vele problemen van de doelgroep met instanties en omgekeerd. Als je met één cliënt te maken hebt, krijg je meteen vragen uit de sociale omgeving daarvan. Daarnaast is er te weinig tijd om snel te handelen op momenten dat dat nodig is en om te investeren in het wegnemen van wantrouwen van woonwagebewoners naar de hulpverleningssector.
- 6) Het overheidsbeleid is vooral gericht op controle en strakke handhaving van regels. Zo vindt er in elk geval één keer per jaar in elk kamp een brede controle plaats, waarbij ook jongeren uit prioriteitsgroepen en de Top X extra aandacht krijgen.
- 7) Het gemis van sparringpartners. Vroeger was er een landelijk overleg van collega's woonwagewerk. Dat bestaat niet meer.

Samenwerking

Belangrijke samenwerkingspartners van woonwagewerk zijn:

- PIM (Partners in Maatwerk) dat fungeert als lokale beheersorganisatie van standplaatsen en huizen.
- Collega's maatschappelijk werk bij Trajekt.
- Gemeenten

Communicatie en verantwoording naar gemeente

Er is bilateraal contact met de beleidsadviseur OOV. Verder wordt een jaarverslag opgesteld van de uitgevoerde werkzaamheden.

Hoofdadvisie

Het verdient aanbeveling huisvesting tegelen bij woningcorporaties voor zwangere Sinti meisjes. Ook zouden burgemeester en ambtenaren de kampen eens kunnen bezoeken. Woonwagebewoners horen toch ook bij de samenleving.

§ 3.5 Jongeren en bewoners over jeugdwelzijn

Op zichzelf aangewezen

Uit interviews met sleutelfiguren (professionals en vrijwilligers), bewoners en jongeren komt naar voren dat sommige kinderen van tweeverdienende ouders overdag voornamelijk op zichzelf aangewezen zijn. Zij krijgen aan het begin van de dag zakgeld om zichzelf te vermaken en worden geacht pas aan het eind van de dag terug te komen. Hierdoor hangen sommige jongeren al jong overdag en 's avonds (soms laat voor hun leeftijd) rond op straat. Ook kopen zulke tweeverdieners het gebrek aan tijd voor hun kinderen af met huiswerkbegeleiding en psychosociale zorg voor de ambitiestress die ze hun kinderen opleggen.

Plek voor jongeren

Veel jongeren (en sommige bewoners) missen een plek waar zij beschut en warm binnen kunnen zitten en waar zij daadwerkelijk mogen zijn van de omgeving. Vooral jongeren in de stadskern Valkenburg geven dit aan. De JOP, die daarvoor bedoeld is, is koud in de winter en nat als het regent. Hierdoor is hij ook vaak vies. Om deze reden en omdat er volgens sommige jongeren verdovende middelen gebruikt worden, bezoeken sommige jongeren die wel een hangplek nodig hebben de JOP niet. Volgens veel jongeren is een ruimte binnen een goede oplossing, waar de jongeren bijvoorbeeld kunnen poolen, tafelvoetballen, darten, televisie kijken en/of gamen, en muziek zouden kunnen luisteren.

De jongeren in de dorpskernen missen soms ook een plek om te hangen. De JOP in Berg en Terblijt is voor sommige van hen te ver afgelegen en ook daar worden verdovende middelen gebruikt. De jongeren vinden het prettig als de plek beschut is.

De JOP in Valkenburg.

De JOP in Berg en Terblijt.

De JOP in Berg en Terblijt.

Bekladding op de tafel in de JOP in Berg en Terblijt.

Hoofdstuk 4. Vrijtijdsbesteding

Inleiding

Aan de orde komen de deelterreinen van sport (4.1), cultuur (4.2), overig vrijwilligerswerk (4.3), conclusies (4.4) en verdere documentatie (4.5).

§ 4.1. Sport

Combinatiefunctionarissen sport

De gemeente Valkenburg aan de Geul beschikt over twee combinatiefunctionarissen die zich (mede) bezighouden met sport.

Visie en doel

De gemeente erkent sport is een belangrijk middel om te komen tot een participatiemaatschappij. Sport staat immers in het midden van onze samenleving en vervult hiermee een brede maatschappelijke rol. Er wordt naar gestreefd om voor alle doelgroepen een uitdagend beweegklimaat te ontwikkelen en te onderhouden, met branche-overschrijdende samenwerkingsverbanden, zoals staat beschreven in de beleidsnota 'Samen voor een Vitale Leefomgeving'.⁴ Dit doel wordt nagestreefd samen met partners als zorgaanbieders, bedrijven, scholen en gemeenschapshuizen. De combinatiefunctionarissen ondersteunen de uitvoering van activiteiten die bijdragen aan hierboven omschreven doel.

Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuw sportbeleid.

Aanbod

- Sportaanbod in het basisonderwijs: gym in het kader van het vakwerkplan en naschools sporten op twee basisscholen van 15:00-16:30. Bijdrage aan vakantieactiviteiten in de mei- en herfstvakantie.
- Aanbod van sport voor basisschoolleerlingen bij sportverenigingen:
 - Organiseren van sportdagen in samenwerking met partners zoals clubs en sportbedrijven: de nationale sportweek, de landelijke buitensportdag en de week van 'de gezonde school' (16-20 maart in 2020).
- Sportactiviteit op de Stella Maris school in samenwerking met vakleerkrachten.
- Sportaanbod op de Mytyschool Adelante in Houthem in het kader van de sportweek.

Bereik

Het bereik betreft voornamelijk de 12- jeugd en senioren in kernen waar basisscholen zijn en bij sportverenigingen. Er worden tussen de 10-450 jeugdigen bereikt, afhankelijk van de activiteit/het evenement.

⁴ Gemeente Valkenburg aan de Geul, 2015.

Pluspunten

- De jeugd beleeft plezier bij de sportactiviteiten.
- De bewustwording van jeugd van het belang van gezond leven en bewegen in het kader van JOGG (Jongeren Op gezond gewicht).
- De kennismaking van jeugd met het brede aanbod van sport en het verenigingsleven op dat gebied.
- Voorzien in behoefte zoals bij buitenschoolse activiteiten en vakantie-activiteiten. Op een vakantieactiviteit komen gemiddeld 140 kinderen af.

Knelpunten

- In de gemeente staan twee sporthallen: in Valkenburg en Berg en Terblijt. Geen enkele basisschool heeft een echte gymzaal. Soms wel een zaaltje voor peutersport. De inzet van een combinatiefunctionaris is afhankelijk van de beschikbaarheid van ruimte.
- Er is beperkte inzetbaarheid van vrijwilligers bij sport en cultuuractiviteiten. Dat heeft te maken met de aanbodtijden vooral overdag en in mindere mate 's avonds. Wat meespeelt is ook dat vrijwilligers vooral beschikbaar zijn onder de hele jonge leeftijdsgroep en de senioren leeftijdsgroep en minder bij die tussencategorie van 20-50. Verder is het vrijwilligersbestand behoorlijk vergrijsd.
- Er is amper aanbod voor de leeftijd van 12-18 jaar. Een factor die hierin meespeelt is dat 12+ jeugd ook behoorlijk afhaakt bij sportverenigingen. Je kunt ze dus eigenlijk alleen goed bereiken via hun school. Er wordt samengewerkt met gymdocenten van het Stella Maris bij evenementen en uitwisseling van materialen. Het bereiken van de 12+ leeftijdsgroep is ook heel lastig in de kleine dorpen. Daar is meer inzet op nodig. De indruk bestaat dat 12+ jeugd zich ook laat inspireren om te gaan sporten door social media, onder andere Youtube zelfdidactiek. Zij leren zichzelf nieuwe sporten aan.
- Er is een gat voor de doelgroep tussen het voortgezet onderwijs en 55+. Er wordt weinig voor hen gedaan. Dat heeft natuurlijk ook te maken met hun drukke bestaan.
- Overgewicht is een groot knelpunt. Op dit gebied scoort Zuid-Limburg hoog.
- Eigenlijk zouden meer sportverenigingen moeten fuseren, maar dat ligt moeilijk bij de verenigingen die zichzelf ook in stand proberen te houden.

Samenwerking en netwerken

Samenwerkingspartners zijn:

- De vrijwilligerscentrale
- Zorginstellingen
- Scholen
- GGD in verband met JOGG
- Sportverenigingen
- TV Valkenburg: berichtgeving van sport, evenementen en prijsuitreikingen
- Kernoverleggen

Er is netwerkoverleg met de Vrijwilligerscentrale. Er is een zekere regelmaat in het contact met kernoverleggen en er wordt meegedaan aan het regionaal JOGG overleg.

Capaciteit

Er is 2.0 fte combinatiefuncties verdeeld over drie personen (inclusief het andere gebied cultuur), waarvan 0.5 fte sport, 1.0 fte sportclubs, en 0.5 fte cultuur/onderwijs. Er is dus totaal 1.5 fte beschikbaar voor sport.

Het activiteitenbudget voor alle combinatiefunctionarissen (inclusief onderwijs en cultuur) is €10.000,-.

Wat betreft accommodaties maken de combinatiefunctionarissen gebruik van de twee sporthallen in Valkenburg en Berg en Terblijt. Geen enkele basisschool heeft een echte gymzaal, soms wel een zaaltje voor peutersport. Verder wordt er gebruik gemaakt van de gemeenschapshuizen en cafés.

Competenties

Belangrijke competenties voor de combinatiefunctionarissen zijn:

- Enthousiasme.
- Oog hebben voor bovenliggende belangen van partners/helicopterview.
- Verbindende spilfunctie tussen partners zijn.
- Sociaal zijn, want het werk als combinatiefunctionaris is mensenwerk.

Werkbegeleiding en bijscholing

Eenmaal per maand is er werkoverleg met een beleidsmedewerker van de gemeente.

Eenmaal per twee maanden is er overleg met de verantwoordelijke wethouder.

Bijscholing vindt plaats via netwerkbijeenkomsten van 'Huis van de Sport' en 'Sport en Bewegen in de Buurt'. Ook kijken de combinatiefunctionarissen in de keuken bij buurtgemeenten.

Communicatie en verantwoording naar gemeente

Communicatie met de gemeente vindt plaats in de bovengenoemde werkoverlegmomenten. Verantwoording wordt afgelegd in de vorm van een jaarplan gebaseerd op de doelen van de sportnota.

Communicatie met jeugd

De communicatie met jeugd verloopt via:

- TV Valkenburg
- www.sportencultuurvalkenburg.nl
- Facebook
- De digitale nieuwsbrief van de gemeente
- Het ouderportaal van de basisscholen
- De nieuwsbrief combinatiefuncties voor verenigingen, dat vier keer per jaar verschijnt.
- Vroeger via Huis aan huis blad Markant (bestaat niet meer)

Advies

- Een multifunctioneel gebouw is nodig voor kleinschalige culturele en sportieve activiteiten. De Polfermolen in kern Valkenburg is als een MFC gebouwd, maar wordt opgeheven.
- Rekening houden met de invloed van ontgroening en vergrijzing op jeugdbeleid.
- De individualisering ondermijnt de gemeenschapszin.
- Het ontbreken van huisvesting voor jongeren en starters.

Sportverenigingen

In de gemeente Valkenburg bestaat een grote diversiteit aan sportverenigingen. Zo zijn er twee voetbalverenigingen met jeugdelftallen (Valkenburg en Berg en Terblijt), is er badminton (Berg en Terblijt), handbal (Berg en Terblijt), hockey (Valkenburg), judo (Houthem), tafeltennis (Valkenburg), tennis (Valkenburg en Berg en Terblijt) en volleybal (Valkenburg).

Visie en doel

De sportverenigingen hebben een maatschappelijke en sociale functie. Kinderen wordt naast school een kans geboden een sport te beoefenen, er wordt mentaliteit bijgebracht en ze worden opgeleid. Kinderen krijgen een podium geven en hen worden normen en waarden aangeleerd. Ze krijgen een stukje inspiratie, eigen verantwoordelijkheid en innovatie mee. Verder is doel om de jongeren zoveel mogelijk van de straat te houden. Dit moet preventief werken.

Aanbod

Vaak wekelijkse of anders regelmatige trainingen en wedstrijden. Daarnaast worden er vaak ook andere activiteiten/ evenementen georganiseerd of ondersteund, zoals rondom sinterklaas en carnaval, worden er seizoensafsluitingen georganiseerd, en worden er evenementen in samenwerking met scholen georganiseerd.

Bereik

Deze verenigingen hebben tussen de twee en 200 jeugdleden tussen de 0-18 jaar oud. Vaak komen deze leden uit de gemeente en daarbuiten. Daarnaast worden soms ook niet-leden bereikt bij evenementen, zoals schoolkinderen.

Pluspunten

- Wat er de jeugd middels deze verenigingen aangeboden wordt. Voor een relatief laag bedrag aan contributie krijgen de kinderen het grootste gedeelte van het jaar één of meerdere trainingen per week, meerdere wedstrijden en soms nog andere activiteiten.
- De meeste sportverenigingen zijn open voor iedereen. Zo mag iedereen meedoen en stellen sommige sportverenigingen hun accommodatie/sportpark ter beschikking voor anderen (scholen etc.).

Jeugdleden van VV Walram, Valkenburg.

Knelpunten

- Te weinig facilitering door gemeente voor investeringen die ten goede komen van de veiligheid, bijvoorbeeld verlichting.
- Verenigingen worden soms door de gemeente aan het lijntje gehouden. Dan staat iets op het wensenlijstje, maar is vaak het geld hiervoor op. Het idee bestaat dat het meeste geld naar toerisme gaat.
- Ouders moeten soms ook gecorrigeerd worden. Zij klagen soms, maar nemen te weinig verantwoordelijkheid voor hun kinderen bij de verenigingen, bijvoorbeeld middels vrijwilligerswerk,
- Er zijn verschillende sportparken. Dat is niet efficiënt. Bestuurders zijn vaak te weinig daadkrachtig daarin en moeten meer maatregelen nemen.
- De gemeente kan meer bijdragen aan het faciliteren van de duurzaamheid van sportverenigingen.

Samenwerking en netwerken

- Nationale sportbonden
- Andere sportverenigingen
- Het jeugdsportfonds voor mensen met een laag inkomen. Dat zijn soms asielzoekers maar ook andere minder financieel daadkrachtige mensen.
- Combinatiefunctionarissen
- Gemeentelijke bestuurders, zoals de wethouder Sport
- Scholen
- Sponsors: lokale bedrijven en horeca

Netwerken waaraan wordt deelgenomen zijn:

- Eerst was er sportoverleg vanuit de gemeente. Daar kwam iedereen bij elkaar en hielp men elkaar. Dat was afhankelijk van bepaalde dossiers.
- De Groene Club: een sportbreed initiatief van de KNVB, KNHB en KNLTB om verenigingen te verduurzamen.

Capaciteit

De capaciteit verschilt sterk per vereniging. De aantallen jeugdleiding variëren naar schatting tussen 2 en 30 trainers en jeugdleiders. De meeste van hen doen dit op vrijwillige basis, enkele hoofdtrainers of -leiders ontvangen een vergoeding.

Tussen 2020 en 2023 heeft de gemeente jaarlijks in totaal € 78.247 begroot aan subsidies voor sportverenigingen. Daarnaast ontvangen verenigingen inkomsten vanuit sponsoring, consumptieverkoop in kantines en contributies/lesgeld/entreegeld. Dan kan het budget van grote sportclubs oplopen tot zo'n € 150.000.

Jeugdleden van VV Walram.

Wat betreft accommodatie maken indoor sportverenigingen gebruik van de twee sporthallen in Valkenburg en Berg en Terblijt en in andere sportzalen. De outdoor sportverenigingen hebben vaak een eigen sportpark.

Werkbegeleiding en bijscholing

Werkbegeleiding van trainers is er vaak vanuit de club zelf door jeugdleiders. Deze worden weer aangestuurd vanuit de besturen. Bijscholing wordt vaak aangeboden via de nationale sportbonden. Ook verzorgt het maatschappelijk werk soms bijscholing, bijvoorbeeld op het gebied van alcohol en drugs.

Communicatie en verantwoording naar gemeente

- Er is goede communicatie met de gemeente, maar actie wordt soms gemist. Het idee heerst dat er veel mooie verhalen verteld worden, maar dat er weinig daad bij het woord gevoegd wordt.
- Ontwikkelingen bij de gemeente, bijvoorbeeld vertraging op het gebied van sportbeleid, worden weinig door gecommuniceerd vanuit de gemeente.
- Er is niet veel contact met de combinatiefunctionarissen over het gebied van gezondheid.

Wat betreft verantwoording informeert de subsidieontvanger burgemeester en burgemeester over wijzigingen wat betreft activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zoals beëindiging of indien verplichtingen niet nagekomen kunnen worden.

Communicatie met jeugd

- Website, Whatsapp en Facebook: dat is vooral functioneel, bijvoorbeeld voor de aankondiging van evenementen en het verspreiden van filmpjes.
- Persoonlijk contact via trainers en jeugdleiders.
- Verder gaat de communicatie over het algemeen voornamelijk via ouders, via Whatsappgroepen, nieuwsbrieven en persoonlijke communicatie via de trainers en jeugdleiders.

Advies

- De gemeente kan deze sportverenigingen ondersteunen door ze beter te faciliteren. Ook op gebieden die ten goede komen van algemenere belangen zoals veiligheid, bijvoorbeeld verlichting, en duurzaamheid.
- De gemeente moet meer daadkracht tonen. Het is niet mogelijk om alleen sinterklaas te spelen. Soms moeten er ook (lastige) maatregelen genomen worden, zoals het sluiten van sportparken vanwege efficiëntie.
- De besluitvorming van de gemeente mag sneller gaan.
- Sommige sportverenigingen missen de betrokkenheid van de gemeente. Als zij zich meer laten zien en meer interesse tonen, voelen de verenigingen zich meer gesteund.

§ 4.2 Cultuur

Combinatiefunctionarissen cultuur

De gemeente Valkenburg aan de Geul beschikt over twee combinatiefunctionarissen die zich (mede) bezighouden met cultuur.

Visie en doel

De combinatiefunctionarissen ondersteunen de uitvoering van activiteiten die bijdragen aan verschillende doelen binnen het 'Jaarplan Cultuur'. Doelen houden onder andere in: "het creëren van een structureel aanbod binnen de basisscholen op het gebied van cultuur-, natuur- en milieueducatie" en "leerlingen buiten schooltijd en in de vakanties de mogelijkheid bieden om cultureel actief te zijn".⁵ Zowel basisschoolleerlingen als middelbare scholieren worden bij deze activiteiten betrokken.

Aanbod

De combinatiefunctionaris onderwijs en cultuur is samen met collega's betrokken bij de volgende activiteiten:

⁵ Gemeente Valkenburg aan de Geul, 2020c.

- Cultuurdagen voortgezet onderwijs in samenwerking met 4XM⁶
- Straatkrijtwedstrijd in samenwerking met de Kunst- en Cultuurraad (KCR)
- Jeugdtheater in samenwerking met KCR
- Maximanifestatie activiteiten in samenwerking met het openluchttheater
- Vakantieactiviteiten in de mei en herfstvakantie voor het basisonderwijs
- Activiteiten van het samenwerkingsverband Stichting Activiteit à la Koningsspelen

Bereik

Het bereik betreft voornamelijk de 12- jeugd en senioren in kernen waar basisscholen zijn. Per activiteit doen er zo'n 3 tot 200 deelnemers mee.

Pluspunten

- Het beleven van plezier bij cultuuractiviteiten.
- Kennismaking met het brede aanbod van cultuur en het verenigingsleven op dat gebied.
- Voorzien in behoefte zoals bij buitenschoolse activiteiten en vakantie-activiteiten. Op een vakantieactiviteit komen gemiddeld 140 kinderen af.

Knelpunten

- In de gemeente staan twee sporthallen: in Valkenburg en Berg en Terblijt. Geen enkele basisschool heeft een echte gymzaal, soms wel een zaaltje voor peutersport. De inzet van combinatiefunctionarissen is afhankelijk van de beschikbaarheid van ruimte.
- Er is beperkte inzetbaarheid van vrijwilligers bij cultuuractiviteiten. Dat heeft te maken met de aanbodtijden vooral overdag en in mindere mate 's avonds. Wat meespeelt is ook dat vrijwilligers vooral beschikbaar zijn onder de hele jonge leeftijdsgroep en de seniore leeftijdsgroep en minder bij die tussencategorie van 20-50. Verder is het vrijwilligersbestand behoorlijk vergrijsd.
- Er is amper aanbod voor de leeftijd van 12-18 jaar. Een factor die hierin meespeelt is dat 12+ jeugd ook behoorlijk afhaakt bij (sport)verenigingen. Je kunt ze dus eigenlijk alleen goed bereiken via hun school. Het bereiken van de 12+ leeftijdsgroep is ook heel lastig in de kleine dorpen. Daar is meer inzet op nodig.
- Er is een gat voor de doelgroep tussen het voortgezet onderwijs en 55+. Er wordt weinig voor hen gedaan. Dat heeft natuurlijk ook te maken met hun drukke bestaan.
- De samenwerking met basisscholen op het gebied van cultuur verloopt via docenten met een taak als cultuurcoördinator. Dan ben je afhankelijk van het enthousiasme van zo'n persoon.
- Het culturaanbod in Valkenburg is op zich vrij beperkt.
- Er bestaat een groot onderscheid in waardering tussen traditioneel en modern culturaanbod bij veel ouders in Valkenburg. Ook is de affiniteit met cultuur niet zo groot. Deelname aan cultuur vond vroeger plaats in

⁶ <https://www.hiphopworkshops.com/over-4xm/>

verenigingsverband. Met de individualisering en ook de gamecultuur van jongeren is de actieve belangstelling voor cultuur afgenomen. Mensen zijn wel op zoek naar sociale ontmoeting, maar dat heeft andere vormen gekregen, zeker bij jeugd. Maar ook ouders hebben een drukker bestaan, en in combinatie met behoefte aan tijd voor jezelf is er ook minder aandacht voor culturele en sociale activiteiten.

- De theaterzaal in de Polfermolen wordt niet gebruikt.

Samenwerking en netwerken

De combinatiefunctionarissen werken op cultuurgebied samen met:

- ZZP'ers op het gebied van muziek, kunst, cultuur en theater (de muziekschool is echter opgeheven).
- De Kunst- en Cultuurraad (KCR)
- Caleidoscoop: cultuuraanbieder voor basisonderwijs
- De harmonieën, fanfares, en brassbands
- Stichting Activiteit: organisatie Slotmanifestatie/Maximanifestatie
- De vrijwilligerscentrale
- Scholen
- TV Valkenburg over berichtgeving van evenementen en prijsuitreikingen
- Kernoverleggen

Er is netwerkoverleg met de Vrijwilligerscentrale en de KCR. Verder is er een tweejaarlijks overleg rond Toon je Talent, een cultuuractiviteit in Zuid-Limburg.

Capaciteit

Er is 2.0 fte combinatiefuncties verdeeld over drie personen (die zich naast cultuur en onderwijs met sport bezighouden), waarvan 0.5 fte voor cultuur/onderwijs.

Het activiteitenbudget voor alle combinatiefunctionarissen (inclusief onderwijs en sport) is €10.000,-.

In de gemeente staan twee sporthallen: in Valkenburg en Berg en Terblijt. Geen enkele basisschool heeft een echte gymzaal, soms wel een zaaltje voor peutersport. De inzet van combinatiefunctionarissen is afhankelijk van de beschikbaarheid van ruimte.

Competenties

- Enthousiasme.
- Oog hebben voor bovenliggende belangen van partners/helicopterview.
- Verbindende spilfunctie tussen partners zijn.
- Sociaal zijn, want het werk als combinatiefunctionaris is mensenwerk.

Werkbegeleiding en bijscholing

Eenmaal per maand is er werkoverleg met een beleidsmedewerker van de gemeente. Eenmaal per twee maanden is er overleg met de verantwoordelijke wethouder.

Bijscholing

Bijscholing vindt plaats via netwerkbijeenkomsten van 'Huis van de Sport' en 'Sport en Bewegen in de Buurt'. Ook wordt in de keuken gekeken bij buurtgemeenten.

Communicatie en verantwoording naar de gemeente

Communicatie met de gemeente vindt plaats in de bovengenoemde werkoverlegmomenten. Verantwoording wordt afgelegd in de vorm van een jaarplan gebaseerd op de doelen van de sportnota.

Communicatie met jeugd

De communicatie met jeugd loopt via:

- TV Valkenburg
- De website: www.sportencultuurvalkenburg.nl
- Facebook
- De digitale nieuwsbrief van de gemeente
- Het ouderportaal van de basisscholen
- Nieuwsbrief combinatiefuncties voor verenigingen (4x per jaar).
- Vroeger via Huis aan huis blad Markant (bestaat niet meer)

Advies

- Een multifunctioneel gebouw is nodig voor kleinschalige culturele en sportieve activiteiten. De Polfermolen in kern Valkenburg is als een MFC gebouwd, maar wordt opgeheven.
- Rekening houden met de invloed van ontgroening en vergrijzing op jeugdbeleid.
- De individualisering ondermijnt de gemeenschapszin.
- Het ontbreken van huisvesting voor jongeren en starters.

Overig professioneel cultuuraanbod

Wat betreft overig professioneel cultuuraanbod is het aanbod voor jeugd in de gemeente beperkt. Er zijn ballet-/dansscholen met jeugdleden in Valkenburg.⁷ Verder is het cultuuraanbod voornamelijk gericht op theater en festivals. In Valkenburg is een Openluchttheater en ook het jaarlijkse festival Pop on Top.

Visie en doel

Beide het Openluchttheater en Pop on Top hebben als doel het cultuuraanbod te verbreden voor Valkenburgers van alle leeftijden.⁸⁹

Aanbod

Pon on Top is een jaarlijks festival dat in eind mei twee dagen lang gehouden wordt en meer dan 20 bekende popartiesten op het programma heeft staan. Het Openluchttheater organiseert zo'n 50 voorstellingen (van popconcerten tot comedyvoorstellingen) tussen mei en september.

⁷ Gegevens hierover zijn onbekend.

⁸ <https://www.openluchttheater-valkenburg.nl/organisatie/>

⁹ <https://popontop.nl/info/>

Bereik

Pop on Top trekt rond de 15.000 bezoekers.^{10 11} Het is onduidelijk hoeveel daarvan tussen de 0-26 jaar zijn, maar het is algemeen bekend dat een groot aandeel van de bezoekers relatief jong zijn.

Het Openluchttheater heeft zo'n 900 zitplaatsen. Daarnaast heeft de organisatie ook een Grottheater, die over 120 plaatsen beschikt.¹² Het verschilt per voorstelling hoeveel jeugdigen het Openluchttheater trekt. Over het algemeen trekt het theater vooral volwassenen.

Pluspunten

- De voorstellingen en het festival Pop on Top richten zich over het algemeen op alle leeftijden.
- Lokaal talent wordt een podium geboden op de 'Talent Stage' van Pop on Top en de jeugdtheatervoorstelling in het Openluchttheater.

Knelpunten

- Het openluchttheater richt zich voornamelijk op ouder publiek, met voorstellingen als opera's en muzikanten die voornamelijk ouderen trekken.

Samenwerking

- Lokale (cultuur)verenigingen
- De gemeente
- Boa en politie
- Leveranciers voor consumptie
- Sponsors
- De Kunst- en Cultuurraad

Capaciteit

Het is onduidelijk over hoeveel fte en vrijwilligers deze organisaties beschikken. De gemeentelijke subsidie voor het Openluchttheater is tussen 2020 en 2023 begroot op jaarlijks tussen €87.000 en €89.000. Overige inkomsten van het Openluchttheater en Pop on Top zijn onbekend. Deze zullen voornamelijk voortkomen uit entreetickets, consumptieverkoop en sponsoring.

Wat accommodatie betreft maakt het Openluchttheater gebruik van het Openluchttheater (eigendom van de gemeente) en het Grottheater. Pop on Top vindt plaats bovenop de Cauberg.

Communicatie met jeugd

- Website
- Social media
- (Outdoor) reclame

¹⁰ <https://www.limburg.nl/marco-borsato-haevn-waylon-en-meer-naar-pop-top?context=section-5318>

¹¹ Gemeente Valkenburg aan de Geul, 2014.

¹² <https://www.openluchttheater-valkenburg.nl/info-theater/>

Cultureel vrijwilligerswerk

Op het gebied van cultureel vrijwilligerswerk komt de Kunst- en Cultuurraad (KCR) naar voren. Verder is het cultureel vrijwilligerswerk in Valkenburg aan de Geul beperkt. Er zijn zangkoren en er is een toneelvereniging, maar die trekken hoofdzakelijk volwassenen/senioren aan. Muziekverenigingen als harmonieën, fanfares en brassbands delen we in dit overzicht onder in '1.3 overig vrijwilligerswerk'.

Visie en doel

De doelstelling van de KCR is om "de cultuurbeleving en - participatie van inwoners en toeristen in Valkenburg aan de Geul te verbreden. De KCR spant zich in om een talrijk publiek en nieuwe doelgroepen te bereiken. Speerpunten in het beleid van de KCR zijn participatie, communicatie en promotie van kunst en cultuur evenals cultuureducatie in Valkenburg."¹³

Aanbod

De KCR initieert activiteiten zoals:

- De kunst- en cultuurprijzen: samen met de bewoners van Valkenburg nomineert de KCR de prijswinnaars voor de kunstprijz, de cultuurprijz en de Stiena Ruypers Ring.¹⁴
- Het jeugdtheater
- Mont Martre aan de Geul: festival met beeldende kunst en muziek.
- 'Sjtraotkriete': straattekenwedstrijd voor basisschooljeugd.

Daarnaast heeft de KCR drie werkgroepen:

- De Sociaal Culturele Raad: overkoepelend adviesorgaan voor de sociaal culturele verenigingen en de gemeente.¹⁵
- Gedichten langs de Geul: gedichtenroutes door het Zuid-Limburgse Heuvelland.
- Stichting Vestingstad Valkenburg: gericht op conservering van cultureel erfgoed in Valkenburg.

Naast het initiëren van activiteiten fungeert de KCR als adviesorgaan voor de gemeente op het gebied van kunst en cultuur.

Bereik

Aan het jeugdtheater doen wekelijks 25 deelnemers mee en de voorstelling trok in 2019 651 bezoekers. In 2019 deden 19 deelnemers mee aan 'Sjtraotkriete'. Verder is onduidelijk hoeveel jeugdigen de KCR bereikt.

Pluspunten

- De KCR draagt bij aan de verbreding van het cultuuraanbod in Valkenburg.

¹³ <https://kunstencultuurraad.nl/>

¹⁴ <https://kunstencultuurraad.nl/kunst-en-cultuurprijzen.html>

¹⁵ <https://kunstencultuurraad.nl/sociaal-culturele-raad.html>

Knelpunten

- De KCR bereikt weinig jongeren tussen de 12-18 jaar.

Samenwerking

- Kunstzinnige en culturele organisaties
- Basis- en voortgezet onderwijs
- De gemeente: met combinatiefunctionarissen en als adviesorgaan
- Vrijwilligers
- Gemeenschapshuizen
- Verpleegkliniek Valkenheim (voorstelling jeugdtheater)

Capaciteit

Een bestuur bestaande uit vier bestuursleden. Verder draait de organisatie op vrijwilligers.

Het is onbekend over hoeveel budget de KCR beschikt.

Het is onduidelijk van welke accommodaties de KCR gebruik kan maken, afgezien van gemeenschapshuis 't Geboew in Schin op Geul, verpleegkliniek Valkenheim en het Openluchttheater voor het jeugdtheater.

Communicatie met jeugd

Deze verloopt via scholen, combinatiefunctionarissen, de website, social media en TV Valkenburg

§ 4.3 Overig vrijwilligerswerk

Traditioneel vrijwilligerswerk

Onder 'traditioneel vrijwilligerswerk' worden hier de traditionele, lokale verenigingen bedoeld, zoals de (jeugd)carnavalsverenigingen, de jonkheden, schutterijen, brassbands, fanfares en harmonie orkesten.

Visie en doel

Het bieden van vrijetijdsbesteding en activiteiten voor de jeugd en in veel gevallen ook voor volwassenen. Op deze manier worden lokale tradities in stand gehouden en overgebracht naar de jeugd.

Aanbod

Vrijetijdsbesteding en activiteiten voor de jeugd en soms ook volwassenen. In sommige gevallen is dat op bepaalde momenten in het jaar, zoals de carnavalsverenigingen in carnavalstijd en de jonkheden in het voorjaar. Andere verenigingen zijn het hele jaar door actief.

Bereik

Deze verenigingen bereiken tussen de 20-300 jeugdigen (300 rond evenementen zoals carnaval). De traditionele verenigingen bereiken echter niet alle jeugdgroepen. Sommige jeugd voelt zich niet meer aangetrokken tot de tradities en de daarbij

horende gebruiken. Zeker de kinderen die de tradities niet van huis uit meekrijgen, bijvoorbeeld omdat hun ouders oorspronkelijk niet uit de regio komen.

Joonkheid Suub-Iezere 1993'. Foto: Evelien Heuts.

Pluspunten

- Het voorzetten van vaak eeuwenoude tradities en daarmee in stand houden van saamhorigheid.
- Bij veel van deze verenigingen komen jong en oud samen.

Knelpunten

- Sommige van deze verenigingen hebben moeite jeugdige leden aan te trekken en vast te houden (ook voor vrijwilligerstaken).
- Voor de doelgroep 12-18 jaar wordt weinig georganiseerd. Zij vinden het vaak ook niet stoer meer om lid te zijn van dit soort verenigingen. Als de activiteiten en het imago rondom deze verenigingen wat gemoderniseerd wordt, bijvoorbeeld door middel van stoerdere activiteiten en handig gebruik van social media, kan dit probleem wellicht verholpen worden.
- Veel tradities vallen weg of worden steeds minder belangrijk. Zo wordt de carnavalsviering steeds kleiner in bepaalde dorpen en trekken harmonieën en fanfares steeds minder leden. Hierdoor is het ook moeilijk om het vrijwilligersbestand op peil te houden.

Samenwerking

- Carnavalsverenigingen werken samen met andere carnavalsverenigingen.
- Andere verenigingen werken ook met elkaar samen.
- Lokale horecagelegenheden
- Met de organisatoren van evenementen, zoals de viering van 75 jaar bevrijding in Valkenburg.

- Gemeenschapshuizen
- De gemeente

Jeugdcarnavalsgroep met eigen gebouwde wagen. Foto: Marina Derkx.

Capaciteit

De meeste traditionele vrijwilligersorganisaties bestaan uit een vereniging of stichting met meerdere bestuursleden. Daarnaast worden veel van deze organisaties gedragen door een vrijwilligersbestand van gemiddeld zo'n 10 tot 30 begeleiders. Traditionele vrijwilligersorganisaties ontvangen waarderingssubsidies. (Jeugd)carnavalsverenigingen ontvangen € 585,- en jonkheden ontvangen € 180,-. De overige verenigingen ontvangen een basissubsidie met daaraan gekoppeld een activiteitensubsidie van €250,- per activiteit (max. 2x). Daarnaast hebben zij inkomsten uit sponsoring en consumptieverkoop.

Wat betreft accommodatie maken deze organisaties gebruik van de gemeenschapshuizen, lokale horecagelegenheden en andere multifunctionele gebouwen voor deze doeleinden.

Communicatie en verantwoording naar de gemeente

De meeste van deze organisaties communiceren niet rechtstreeks met de gemeente. Wat betreft verantwoording informeert de subsidieontvanger burgemeester en burgemeester over wijzigingen wat betreft activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zoals beëindiging of indien verplichtingen niet nagekomen kunnen worden.

Communicatie met jeugd

De meeste organisaties communiceren met de jeugd via social media (met name Facebook) en websites. Daarnaast communiceren ze via de mail en soms via Whatsapp. Bij de jongere jeugd gaat de communicatie vooral via de ouders.

Advies

Er wordt weinig georganiseerd voor de jeugd tussen 12-18 jaar. Op traditioneel gebied is dat ook zo, bijvoorbeeld wat betreft carnaval. Alleen de jonkheden en schutterijen kunnen deze leeftijdscategorieën soms nog opvangen. Vaak voelt deze leeftijdscategorie zich ook minder aangetrokken tot deze traditionele organisaties. Sleutelfiguren verwachten dat als er een 'moderner'/'stoerder' aanbod is voor deze groep, zij mogelijk sneller aan zullen sluiten.

Jeugdcarnavalsgroep tijdens de optocht in Berg en Terblijt. Foto: Marina Derkx.

Vrijwillig jeugd- en jongerenwerk

In de gemeente Valkenburg zijn verschillende organisaties die op vrijwillige basis jeugdwerk verzorgen. Dat gebeurt in Sibbe-IJzeren (Jeugdwerk Sibbe-IJzeren), Schin op Geul (Stichting Jeugdcentrum Schin op Geul/Club 77) en in Vilt (Jeugdwerk Vilt). Daarnaast wordt er in diverse dorpskernen kindervakantiewerk verzorgd, waarbij een week lang een kamp wordt georganiseerd voor basisschoolkinderen.

Visie en doel

Het organiseren van activiteiten voor de jeugd van de desbetreffende dorpskernen. Op deze manier wordt de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen in stand gehouden en bevorderd.

Aanbod

Er worden activiteiten georganiseerd voor kinderen tussen de 0 en ongeveer 14 jaar. Een enkele keer is de doelgroep jongeren van een oudere leeftijdscategorie tot 18 jaar. Er worden activiteiten georganiseerd rondom bijvoorbeeld sinterklaas, Koningsdag en carnaval, maar door het jaar heen worden ook algemene activiteiten georganiseerd, zoals knutselen, filmmiddag/-avond, of een voetbaltoernooi. Ook organiseren meerdere verenigingen vakantiecampen.

In sommige gevallen worden de activiteiten eens in de twee weken georganiseerd, in andere gevallen is dat een paar keer per jaar.

Bereik

Gemiddeld gezien bereiken de organisaties jaarlijks zo'n 50-100 kinderen (jongens en meisjes). Over het algemeen zijn deze kinderen tussen de 0 en 14 jaar oud. De meeste van deze kinderen zijn uit het eigen dorp, maar soms nemen zij ook vriendjes mee uit andere kernen.

Pluspunten

- In veel van de dorpen waar het jeugdwerk georganiseerd wordt, is de gemeenschapszin groot. Er zijn nog relatief wat vrijwilligers die wat voor de jeugd wil betekenen. Veel wordt binnen de netwerken in de dorpskernen geregeld.
- Door de jeugdwerkorganisaties wordt er veel voor de jongere jeugd tussen 0-10/14 georganiseerd. Deze leeftijdscategorie heeft genoeg te doen in de dorpen.
- Het kindervakantiewerk wordt veelal georganiseerd door jonge vrijwilligers die vroeger zelf hier aan meededen. Zo blijft het kindervakantiewerk vitaal.

Knelpunten

- In de dorpskernen worden vrijwilligersorganisaties vaak door dezelfde kartrekkers gerund. Een breder vrijwilligersbestand zou bijdragen aan de vitaliteit van de organisaties. Mensen vinden het leuk om mee te doen aan activiteiten, maar het is moeilijker om structurele vrijwilligers te vinden.
- Sommige jeugdwerkorganisaties ervaren te weinig steun van de gemeente. Zowel op financieel als organisatorisch gebied (actief meedenken/ondersteunen). Ook communiceert de gemeente voornamelijk met de kernoverleggen, die vaak te ver weg staat van het jeugdwerk.
- Door de sluiting van scholen in sommige dorpskernen is de samenhang onder de jeugd lager en gaan zij voor activiteiten/vrijetijdsbesteding vaak naar de kern waar hun school gevestigd is en waar hun vriendjes wonen.
- Er wordt te weinig georganiseerd voor de oudere jeugd tussen 10/15 en 18 jaar. Dit komt deels omdat deze leeftijdsgroep lastig te bereiken is en omdat deze doelgroep aangetrokken worden tot duurdere activiteiten, zoals het bezoeken van een escaperoom of laser gamen.

Samenwerking

- In sommige gevallen met de gemeenschapshuizen, in andere gevallen is er weinig samenwerking met hen.
- Carnavalsverenigingen en jonkheden
- Andere verenigingen, zoals sportverenigingen
- Lokale horecafaciliteiten voor gebruik van ruimtes voor evenementen.
- Campings (voor kampen en dergelijke)
- De gemeente, maar vaak is er weinig rechtstreeks contact.

Capaciteit

Vaak bestaan de jeugdwerkorganisaties uit besturen van meerdere leden. Ook is er soms een rand van actieve vrijwilligers. Daarnaast zetten sommige ouders zich eenmalig/sporadisch in voor activiteiten/evenementen.

Open Jeugdactiviteiten (Jeugdcentrum Schin op Geul, Jeugdwerk Sibbe – IJzeren, en Jeugd en jongerenwerk Broekhem kunnen maximaal 5 x €500,00 ontvangen per activiteit. Dit is een waarderingssubsidie.

De jeugdverenigingen maken over het algemeen gebruik van de gemeenschapshuizen, maar soms ook van lokale horecafaciliteiten of accommodaties van andere verenigingen.

Communicatie en verantwoording naar de gemeente

Er is weinig rechtstreekse communicatie met de gemeente. Wat betreft verantwoording informeert de subsidieontvanger burgemeester en burgemeester over wijzigingen wat betreft activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zoals beëindiging of indien verplichtingen niet nagekomen kunnen worden.

Communicatie met jeugd

Communicatie met jeugd gaat via social media en websites voor de aankondiging van activiteiten/evenementen, via Whatsappgroepen en (bij jongere jeugd) vaak via de ouders.

Advies

- Meer subsidie voor jeugdactiviteiten/betere infrastructuur daarvoor (gebruik van accommodaties, begeleiding en bijscholing van vrijwilligers, etc.).
- Een proactieve houding van de gemeente is nodig. Er moet meegedacht worden met het dorp.
- Het contact van de gemeente met het dorp moet niet alleen via de kernoverleggen gaan. Er zijn ervaringen van organisaties dat de kernoverleggen te weinig met de rest van het dorp communiceren en zich te veel op ouderen richten (dit geldt in sommige gevallen ook voor de gemeenschapshuizen).
- Er is plek nodig voor de 10/15+ jeugd. Die hebben nu weinig ruimte voor ontmoeting.

Scouting

In de gemeente Valkenburg aan de Geul zijn er twee scoutinggroepen: Scouting St Monulphus in Berg en Terblijt en Scoutinggroep Sint Franciscus in Valkenburg.

Visie en doel

Doel is om de jeugd te laten zien welke mogelijkheden ze hebben en tegelijkertijd normen vast te stellen. Daarnaast is het belangrijk om begrip en openheid te tonen aan de jeugd.

Aanbod

Een breed wekelijks aanbod van activiteiten zoals hutten bouwen, speurtochten, knutselen en kamperen (in de zomer).

Bereik

Tussen de 50 en 100 leden van 5-30 jaar (deze organisaties hebben ook oudere leden).

Pluspunten

- De dankbaarheid van de kinderen. Sommige kinderen hebben een groot rugzakje en vertellen later dat ze een mooie tijd bij de Scouting hebben gehad.
- De mogelijkheid om bij te dragen aan de opvoeding van de jeugd.

Knelpunten

- Tegenwerking van de overheid in het algemeen: dat begint al in Den Haag (bezuinigingen).
- Geen subsidie voor het onderhoud van de scoutingpanden en omgeving. Hierdoor verloederen deze.
- De organisaties hebben moeite om hun vrijwilligersbestand op peil te houden en te verjongen. De structurele inzet van vrijwilligers is lastig. Af en toe willen ouders en anderen wel helpen, maar vaak niet structureel.

Samenwerking

Er is geen tot weinig samenwerking met de gemeente en met andere partijen. Wel is er samenwerking met de nationale Scoutingorganisatie. Ook werkt de Scouting van Valkenburg samen met Stichting Jeugdbeweging Valkenburg (waar de scouting in principe onder valt) en Harmonie 'Walram's Genootschap van Valkenburg' die in hetzelfde gebouw gevestigd is.

Capaciteit

De Scoutinggroepen hebben tussen de 15 en 30 begeleiders.

Het budget is onbekend maar de gemeente heeft potjes van waaruit de organisaties gesteund kunnen worden. Tot voorkort was er weinig financiering voor de Scouting van Valkenburg vanuit de gemeente. In de toekomst kunnen zij meer gebruik maken van gemeentelijke subsidies. Het Scoutinggebouw van Berg en Terblijt wordt tussen 2019 en 2023 jaarlijks ondersteund met jaarlijks tussen €10.000 en €35.000 euro subsidie. Dit gebouw diende als geschenk voor de gemeentelijke herindeling.

De accommodaties betreffen voor Sint Franciscus het gebouw aan de Burgemeester Henssingel 4 en 'Scouts Hill' aan de Geulgracht in Berg en Terblijt, en voor St Monulphus het scoutinggebouw aan de Meldermunsterweg 15.

Werkbegeleiding en bijscholing

Geen.

De ruimte van Scouting Sint Franciscus in Valkenburg.

Communicatie en verantwoording naar de gemeente

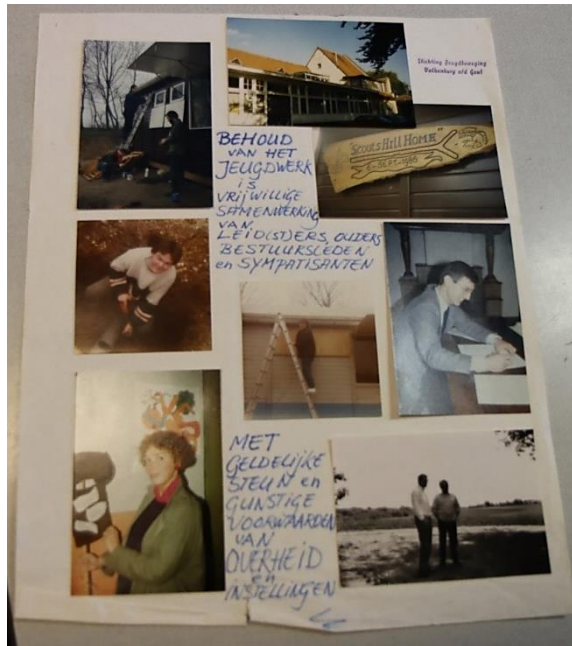
Er is weinig communicatie met de gemeente en andere samenwerkingspartners. Er wordt jaarlijks in een jaarverslag verantwoording afgelegd.

Communicatie met jeugd

Contact gaat vooral via de ouders en persoonlijk. Ook is er een facebookpagina.

Advies

- Het zou goed zijn als de gemeente de waarde van voorzieningen als deze erkent en met hen in contact blijft staan.
- De gemeente zou deze organisaties beter moeten ondersteunen, zowel financieel als wat betreft andere organisatorische ondersteuning.
- Er moeten buitenwijken gemaakt worden voor jongeren. Dat moet aantrekkelijk gemaakt worden. Er is genoeg werk, er zijn genoeg voorzieningen voor jongeren, er is infrastructuur voor een grote stad (trein, bus, winkels), maar er is te weinig huisvesting voor jongeren. Er worden nu vooral dure huizen aangeboden door projectontwikkelaars.
- Het is belangrijk dat degenen die het jeugdbeleid gaan leiden meer tussen de jeugd staan en zo beter weten wat deze daadwerkelijk wil.
- Het zou goed zijn als de gemeente beleid begrijpelijk maakt, ook voor de jeugd.
- Er zou weer een jeugdraad gestart moeten worden. Deze jeugdraad zou uit jongeren van tussen de 12-21 jaar oud moeten bestaan: die kunnen de discussie aangaan en serieuze initiatieven aandragen. Een kind van 10 is daarvoor te jong. Oudere jongeren zijn realistischer. Zo'n jeugdraad heeft goede begeleiding nodig.

Uit het plakboek van Stichting Jeugdbeweging Valkenburg aan de Geul.

§ 4.4 Conclusies

Uit gesprekken met jongeren, bewoners en vrijwilligers blijkt dat er voor verschillende leeftijdsgroepen behoefte is aan bepaalde faciliteiten:

- **Speelplekken voor jeugd**

Zowel jeugdigen als ouderen vinden dat de jeugd te weinig speelplekken heeft. De jeugd mist pleintjes om op te voetballen en speeltuintjes. Buiten op straat spelen gaat op de meeste plekken niet vanwege het verkeer.

- **Openluchtzwembad**

Zowel door jong en oud en door bewoners van alle kernen wordt het openluchtzwembad van Valkenburg gemist, die zo'n drie jaar geleden gesloten is. Voor volwassenen is het een nostalgische plek waar zij vroeger kwamen toen ze jong waren. Voor jeugdigen was het een plek waar ze in de zomer vaak samenkwamen. Nu moeten ze naar plekken als Meerssen en Maastricht voor een soortgelijke voorziening.

- **Faciliteiten voor 12-18 jarigen**

Jongeren, bewoners en vrijwilligers vinden dat er weinig te doen is voor de jeugd tussen 12-18 jaar. Voor kinderen tot 12 jaar worden er veel activiteiten georganiseerd door verenigingen en ouderorganisaties. Ook voor 18+ is er voldoende te doen in het volwassen verenigingsleven en de commerciële vrijetijdsbesteding (bijvoorbeeld het uitgaansleven). De jongeren van 12-18 vallen echter tussen wal en schip: ze voelen zich te oud voor de activiteiten voor kinderen en mogen nog niet deelnemen aan de activiteiten voor volwassenen.

Veel oudere jongeren vanaf een jaar of 14 hebben al de behoefte om deel te nemen aan het uitgaansleven, maar worden daar geweigerd vanwege het verstrengde 18+

beleid (gerelateerd aan alcoholconsumptie). Ook zijn veel cafés in Valkenburg die eerst open waren voor jongeren onder de 18 vervangen voor restaurants.

4.5 Verdere documentatie

Het boek *Van Jonkheid tot Young Generation* over de jeugdbeweging en jeugdverenigingen van begin 20e eeuw tot begin 21e eeuw in Houthem-St. Gerlach, geeft een mooi inkijkje in de geschiedenis van jeugdwerk in Valkenburg aan de Geul.¹⁶ Het laat de opkomst en ondergang zien van organisaties zoals de jonkheid, jonge agrariërsverenigingen, de verkennerij, kerkelijk jeugdwerk en sportverenigingen. Sommige van deze organisaties zijn ten onder gegaan door de verandering van de interesses van de jeugd, andere zijn opgeheven vanwege tekort aan vrijwilligers en soms accommodaties, en weer andere, veelal sportverenigingen, zijn gefuseerd met andere verenigingen (uit andere gemeentes). Sommige jeugdorganisaties hebben de tijd doorstaan. Zo bloeit het kindervakantiewerk nog volop en bestaat ook het jeugdcarnaval al meer dan 50 jaar in Houthem-St. Gerlach.

¹⁶ Heijns, 2008.

Hoofdstuk 5. Veiligheid

Inleiding

Aan de orde komen het veiligheidsbeleid ten aanzien van jeugd (5.1), de bijzonder opsporingsambtenaren : boa's (5.2) en de politie (5.3). Daarnaast komen de ervaringen van bewoners en jongeren met handhaving en politie aan bod (5.4).

§ 5.1 Veiligheidsbeleid ten aanzien van jeugd

Het veiligheidsbeleid ten aanzien van jeugd wordt met inachtneming van wettelijke kaders en landelijke beleidsmaatregelen nader bepaald op lokaal en regionaal niveau. Hierin vervullen de burgemeester vanuit de portefeuille openbare orde en veiligheid (OOV) en de adviseur op dit gebied als onderdeel van het gemeentelijk team Veiligheid, Toezicht en Handhaving (VTH) een belangrijke rol. Deze lokale beleidsrol is weer ingekaderd in het veiligheidsbeleid van de regio Heuvelland. Daartoe behoren naast de gemeente Valkenburg aan de Geul ook de gemeenten Vaals, Meerssen, Gulpen-Wittem en Eijsden-Margraten.

Het veiligheidsbeleid is globaal vastgelegd in een vierjarig integraal veiligheidsplan met een jaarlijkse concretisering in een uitvoeringsplan.¹⁷ In deze beleidsvoorstellen worden zowel bovenlokale als lokale thema's behandeld. Jeugd en veiligheid is een bovenlokaal thema.

Visie en doel

Op basis van een brede veiligheidsanalyse van in de vijf Heuvelland-gemeenten zijn in 2020 drie "bovenlokale veiligheidsprioriteiten" vastgesteld:

- 1) Overlast/geweld op het snijvlak van Zorg & Veiligheid
- 2) Veilig toerisme, recreatie en evenementen
- 3) Ondernijdende criminaliteit.

Op deze drie gebieden werken de vijf gemeenten en hun veiligheidspartners intensief samen om als doel in 2023 een "verbeterd en stabiel veiligheidsbeeld" te realiseren. Daarbij is de samenwerking met publieke partners, burgers en het bedrijfsleven belangrijk.¹⁸

In dit beleid is een goede balans tussen preventie en repressie van belang. Bij lokaal jeugdbeleid dient de jeugd benaderd te worden vanuit de rollen van dader of slachtoffer. De rol van dader heeft vaak betrekking op overlast en in mindere mate criminaliteit. De rol van jeugd als slachtoffer heeft vaak te maken met omstandigheden thuis en op school, alcohol- en drugsgebruik, en/of psychische factoren. Bij beide rollen zijn de aspecten van preventie en repressie relevant. Repressie is van meer belang bij daders en preventie bij slachtoffers.

¹⁷ Heuvelland-gemeenten, 2020.

¹⁸ Heuvelland-gemeenten, 2020.

Aanbod

Op het gebied van jeugd staan de volgende punten centraal in het veiligheidsbeleid:

- 1) Meer inzet van boa's: met name ook een jeugdboa
- 2) Inzet voor jongerenwerkers als straatcoach naar aanleiding van het incident in Broekhem-Noord waarbij een man overleden is na een ruzie met een groep jongeren.
- 3) Meer inzet van wijkagenten op 'achter de voordeur'
- 4) Verbinding met onderwijs. Inzet van een schoolagent op het Stella Maris College. Onderdeel daarvan is preventie en handhaving op de gebieden alcohol en drugs.
- 5) Extra zorg/inzet rond JOP
- 6) Casuïstiek inzet van Team Jeugd (in samenwerking met Maastricht)
- 7) Casuïstiek betrokkenheid van het Sociaal Team
- 8) Verbinding zorg & veiligheid om ook sociale context (gezin) waar nodig mee te nemen in aanpak.
- 9) Preventie en handhaving alcohol en drugs

De focus bij met name de jongerenwerkers, boa's en wijkagenten ligt op preventie en vroegtijdig signaleren en oplossen. Waar nodig wordt een intensieve aanpak ingezet op complexe situaties. Het gaat dan om een persoonsgerichte en soms groepsgerichte (maatwerk)aanpak gericht op een selectie van jongeren.¹⁹

Bereik

Er zijn cijfers/indrukken van:

- 1) Meldingen Veilig Thuis: drie meldingen vanuit de gemeente in 2019. De politie heeft in dat jaar 41 zorgmeldingen gedaan waarbij een minderjarige betrokken was.
- 2) Bereik van jeugd op straat via schoolagent, jeugdboa, en politie.
- 3) Overlastmeldingen van politie (meldingen van wijkagent en schoolagent komen terecht bij team VTH) en gemeente (meldingen komen binnen via de helpdesk van het KCC: klantcontactcentrum telefonisch of via de website en gaan dan via de procesondersteuner door naar VTH). Beide routes komen tezamen. In 2019 was het totale aantal overlastmeldingen 93. De meeste van deze meldingen betroffen overlast in Valkenburg centrum en Broekhem-Noord.

Wat jeugdcriminaliteit betreft gaat het in Valkenburg om 10-20 jongeren die voor een belangrijk deel komen uit de grootste kern Valkenburg en in mindere mate uit Berg en Terblijt. Criminaliteitscijfers van de politie worden niet op leeftijdsgroep geregistreerd.

Pluspunten

Sterk aan het jeugd- en veiligheidsbeleid van de gemeente is de nadruk op de preventieve inzet. Dat heeft er toe geleid dat de laatste anderhalf jaar sprake is van minder jeugdoverlast in Broekhem en het centrum van Valkenburg.

¹⁹ Heuvelland-gemeenten, 2020.

Knelpunten

- Er zou nog meer nadruk op jeugd gelegd kunnen worden, met name om hen maatschappelijk binnen boord te houden.
- Het aanbod van zorg is gebonden aan uren en geld.
- OOV is niet goed op de hoogte van informatie over jongeren vanuit het Team Jeugd. Dit heeft te maken met de AVG beperkingen die zij ervaren.
- De logische integratie van het Integraal Veiligheidsoverleg (IVOV) en Sociaal Team is ongewenst i.v.m. privacy reserves vanwege de AVG en de negatieve gevolgen voor het ontwikkelen van slagkracht. De beroepsethiek van zorgverleners blokkeert effectieve hulp.

Samenwerking en netwerken

- Er wordt samengewerkt met straatcoaches/jongerenwerkers van Trajekt.
- Het Stella Maris College, via de schoolagent
- Diverse veiligheidsinstanties zoals politie, Veiligheidshuis, het regionale bureau Halt
- BIZ (Bedrijveninvesteringzone)/KHN (Koninklijk Horeca Nederland): overleg over veiligheid op bedrijventerreinen en bij evenementen.
- Sociaal Team (stichting MEE, vangnet, AMW, Veiligheidshuis).

Netwerken waaraan wordt deelgenomen zijn:

- JOS (Jongeren op Straat) als overleg van straatcoaches, boa's, wijkagenten en beleidsadviseur veiligheid.
- Kernoverleggen via coördinator Leefbaarheid van de gemeente.
- De robuuste driehoek: burgemeester, openbaar ministerie, politie. Hierin participeren de bestuurlijk portefeuillehouders van de vijf Heuvelland-gemeenten (de burgemeesters), de gebiedsofficier van het Openbaar Ministerie en de basisteamchef van de politie.
- IVOV (Integraal Veiligheidsoverleg). In dit overleg is sprake van afstelling met Veiligheidshuis, Sociaal Team en OOV waar spijkers met koppen worden geslagen. Over een casus wordt alles gedeeld en op basis daarvan meteen doorgeschakeld naar het ontwikkelen van plannen en de taakverdeling bij bedachte maatregelen.

Capaciteit

Het team VTH bestaat in totaal uit 16.0 fte vaste formatie, 2.0 fte aan inhuur en 3 personen van de brandweer. Het aantal fte van de brandweer is niet nader te bepalen. Zij werken ook voor andere afdelingen (o.a. vergunningen).

Het totale domein 'Veiligheid, Toezicht en Handhaving' is tussen 2020 en 2023 jaarlijks begroot op tussen € 2.291.079 en € 2.394.626.

Accommodatie van waaruit hoofdzakelijk gewerkt wordt is het Stadshuis van de gemeente Valkenburg aan de Geul.

Werkbegeleiding en bijscholing

Dit vindt plaats door het hoofd van Team VTH.

In principe moeten beleidsmedewerkers bijscholing zelf verzorgen. Belangrijk is contact met collega's uit de regio.

Communicatie en verantwoording naar de gemeente

Communicatie met partners gaat middels de onder het kopje 'samenwerking' genoemde overlegstructuren. Verantwoording gebeurt via de jaarrapportage.

Communicatie met jeugd

Dit gebeurt voornamelijk via de jeugdboa, maar ook via jongerenwerkers, wijkagenten en de schoolagent.

Advies

- In plaats van onleesbare wollige tekst een concreet uitvoeringsplan voor lokaal jeugdbeleid met veel aandacht voor de preventieve voorkant.
- Voor laaggeschoolde jeugd is de horeca de toekomst.

§ 5.2 Boa's

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft beschikking over acht boa's, waarvan vier wijkboa's, twee taakspecialisten horeca en evenementen, en twee algemene boa's. Eén van de wijkboa's is tegelijkertijd jeugdboa voor de gehele gemeente. De jeugdboa heeft contact met de wijkagenten, de schoolagent en de straatcoaches/jongerenwerkers. De jeugdboa was ook betrokken bij de totstandkoming van de JOP.

Doel en visie

- De leefbaarheid en veiligheid voor iedereen op een fijn niveau brengen in de gemeente.
- Een brede en vooral preventieve inzet in Valkenburg.

Aanbod

- Inzet van 08:30-22:00 door acht boa's. De boa's werken in duo's.
- De wijkagenten richten zich op: 1) Broekhem-Noord, Broekhem-Zuid en Houthem-Sint Gerlach, 2) Berg en Terblijt, 3) Schin op Geul en 4) Centrum. Tegelijk wordt alle problematiek meegepakt, ook buiten de "eigen gebieden".
- Toezicht bij evenementen.
- 's Ochtends beginnen de boa's met een briefing. Als de avondploeg komt, worden zij nog een keer gebriefd. Er is een dag en avondploeg (die is er tot 23:00/00:00). Ook in de weekenden.
- De jeugdboa handelt naast andere meldingen ook de zorgmeldingen af. De jeugdboa houdt een smoelenboek bij met alle jongeren die bekend zijn bij de boa's. Er wordt info bijgehouden en de aandachtspunten. Er wordt een foto van het identiteitsbewijs gemaakt. Bij een overlastlocatie mogen de jongeren

staande gehouden worden en hun ID geven. Als er niets is mogen zij alsnog aangehouden worden.

Bereik

Minder dan 100 jongeren tussen de 12 en 20 in de hele gemeente. Voornamelijk in Broekhem-Noord, centrum, en Berg en Terblijt (JOP).

Sterke punten

- Veel contact met burgers (als wijkboa)
- Als jeugdboa heb je goed contact met de jeugd, er wordt een band opgebouwd.
- De korte lijnen en communicatie met samenwerkingspartners
- Goede taakverdeling tussen samenwerkingspartners

Knelpunten

- Er moeten splitsecond beslissingen gemaakt worden: dat kan goed uitpakken maar ook minder goed.
- De boa's krijgen soms te maken met agressie.
- De boa's zitten op social media (instagram): dat heeft positieve en negatieve kanten. Iedereen heeft een mening.
- Beperkte geweldsmiddelen: de boa's zijn bevoegd om geweld te gebruiken en hebben ook handboeien, maar geen wapenstok en pepperspray. Soms moeten zij zich daardoor terugtrekken bij conflicten. Dat kan overkomen als opgeven. Het beroep boa kan verruimd worden door de bevoegdheid te geven om pepperspray en een wapenstok te gebruiken. Zeker nu de politie een personeelstekort heeft. Dat kunnen de boa's opvangen bij meer bevoegdheden. Ook op het gebied jeugd.
Wat betreft drugs: als mensen het bij zich hebben, kunnen ze het vrijwillig inleveren. Dan geven de boa's het af bij de hulpofficier van justitie (HVJ). Als zij het niet vrijwillig af willen staan, moeten de boa's de politie laten komen.
- Er kan geïnvesteerd worden in imagoverbetering.
- Het langdurende proces rondom de JOP in 2019. De politiek had eerder een knoop door moeten hakken. Er is te lang gedaan over de beslissing of de JOP blijft of niet. Dit creëerde ook frustratie onder bewoners. De boa's waren hier het aanspreekpunt. De samenwerkingspartners hebben te vaak bij elkaar gezeten.
- Het contact met het Stella Maris kan beter.
- Met beleidsmedewerkers is het contact soms wat stroef. De boa's willen het liefst snel oplossen en bij hen duurt het wat langer. Het schuurt af en toe tussen zorg en veiligheid. Zorg heeft een ander doel en een andere aanpak.

Samenwerking en netwerken

- De straatcoaches/jongerenwerkers
- Het Stella Maris College
- Politie: wijkagenten, de schoolagent en anderen

- Voetbalvereniging Walram. Jongeren mogen na de training hun terrein gebruiken om te voetballen. Boa's houden dat dan soms in de gaten.

Belangrijke netwerken zijn:

- Jongeren Op Straat (JOS): overleg wijkagent, straatcoach, AOV (ambtenaar openbare orde en veiligheid), boa. Wekelijks of zeker iedere twee weken.
- IVOV (integraal veiligheidsoverleg): daar zit ook het sociaal team in van de gemeente. Dat is casuïstiek, zorg wordt besproken, en (vroeger) het Daelhuys.
- Jeugdoverleg met het Sociaal Team.
- Verder wordt er met deze contactpersonen gemaïld, gebeld en zitten ze in een groepswhatsapp.

Capaciteit

Acht boa's (8.0 fte) en één teamleider. Allemaal fulltime: 36 uur.

De begroting voor handhaving in de openbare ruimte is tussen 2020 en 2023 jaarlijks tussen €387.426 en €391.624. Accommodatie: het stadhuis.

Competenties

- Communicatief vaardig
- Stressbestendig, het hebben van een dikke huid
- Doorzetter
- In staat zijn om splitsecond beslissingen te maken
- Sociaal: empathie is belangrijk
- Zelfstandig

Werkbegeleiding en bijscholing

- Twee keer per dag uitwisseling
- Begin van het jaar: bespreking van het individuele werkplan

Bijscholing gebeurt via jaarlijkse cursussen: BRP, nachtregister, drank en horecawet, wijkboa.

Communicatie en verantwoording naar de gemeente

- Via de bovengenoemde JOS en IVOV
- Met de hoofd handhaving en adviseur OOV
- Verder wordt er met deze contactpersonen gemaïld, gebeld en zitten ze in een groepswhatsapp.

Verantwoording gebeurt iedere dag via de PDA telefoon met de app City Control. Daar kan je kennis en personen bevragen en info toevoegen. Op het eind van de dag wordt een overzicht rondgestuurd naar collega's. Ook locaties waar de boa's zich bevinden worden toegevoegd in dat systeem. Verder gebeurt verantwoording via de jaarrapportage.

Communicatie met jeugd

Vooral via de straat maar ook via social media (instagram).

Advies

Een preventieve insteek hebben. In gesprek gaan met de jongeren en contact met hen hebben. Voor bewustwording zorgen onder deze jongeren en aandacht voor hen hebben.

§ 5.3 Politie

Visie en doel

Visie en doel zijn vergelijkbaar met nationaal beleid: “De politie beschermt de democratie, handhaaft de wet en is het gezag op straat. Waar nodig biedt de politie de helpende hand. In noodsituaties grijpt zij dwingend in. Waar anderen een stap terug doen, stappen politiemensen naar voren. Als dat nodig is met geweld, desnoods met gevaar voor eigen leven.

De politie werkt actief samen met burgers en partners. Zij heeft oog en oor voor wat er leeft in de samenleving. De politie is er voor iedereen.”²⁰

Verder sluit het lokale politiebeleid aan op het lokale veiligheidsbeleid (zie punt 2.1).

Aanbod

- Wijkagenten: houden zich bezig met alles in de wijk (niet alleen jeugd). Drie wijkagenten in de hele gemeente Valkenburg.
- Schoolagent: richt zich specifiek op jeugd. Zit in de hele regio Heuvelland.
- Vooral preventieve inzet: vroeg signaleren op straat en school. Tegelijkertijd bestaat er ook een repressieve aanpak.

Sterke punten

- De samenwerking met partners. Bijvoorbeeld rondom de voormalige groep Daelhuys. Met de gemeente is daarvoor een plan gemaakt.
- Vroeg signaleren. Ervoor zorgen dat iemand niet definitief links afslaat maar ook rechtdoor kan gaan.
- Kennen en gekend worden. Met het gros van de jongeren is een goed gesprek mogelijk, zij zijn aanspreekbaar. Er is laagdrempelig contact.
- In deze gemeente is de werkdruk lager dan in bijvoorbeeld Maastricht. Hierdoor is er meer tijd voor diepgang. De lijntjes zijn korter.

Knelpunten

- De AVG vermoeilijkt samenwerking en het delen van belangrijke gegevens.
- De politie krijgt niet voldoende info terug bij de ontsporing van jeugd. Welke afspraken er gemaakt zijn en welke begeleider er is. Het is vaak onduidelijk waar de casus ligt, welke instantie het in behandeling genomen heeft. Het zou goed zijn als degene die het op het bordje heeft, terugkoppelt. Omdat dit onduidelijk is, kan je elkaar ook niet aanspreken op verantwoordelijkheden.
- Het jeugdoverleg is er nu niet meer. Dat was er ongeveer 5/6 jaar geleden. Ook waren er jeugdagenten. Dat is nu afgeschaft. Bij dat jeugdoverleg waren de volgende partijen aanwezig: de gemeente, het jongerenwerk, Halt, de

²⁰ <https://www.politie.nl/over-de-politie>

politie, de reclassering. Dat overleg vond iedere maand plaats. Het zou goed zijn om één keer per maand/6 weken weer zo'n overleg te hebben. Het ligt aan de casussen welke partijen daar per keer aansluiten. Soms is het bijvoorbeeld goed om de peuterspeelzaal aan te laten sluiten, die signaleren al vroeg.

- Er is te weinig jongerenwerk. Degenen die er zijn, zijn goed, maar worden te weinig ingezet. De politie mist ook de samenwerking met hen. Eigenlijk is het jongerenwerk iedere avond nodig. Het jongerenwerk kan ook op scholen plaatsvinden. De wijkagenten hebben nu het gevoel dat ze af en toe het werk van de jongerenwerker doen.

Samenwerking

- Scholen (zorg team): maatschappelijk werk, psychologen.
- Bureau Halt, jeugdzorg, het Veiligheidshuis.
- Het Sociaal Team van de gemeente (integraal veiligheidsoverleg): Op het gebied van zorg en veiligheid. Houdt zich bezig met alle minderjarigen: zorg omtrent jeugd en de bespreking van vervolgacties daarop. Er wordt een query doorgestuurd.

Capaciteit

Drie wijkagenten en één schoolagent.

Accommodatie: het politiebureau in Valkenburg.

Bijscholing

Dat zou een aanvulling zijn. Dat zou goed zijn op het gebied van 'actualiteit': je komt er nu soms te laat achter wat er leeft op het gebied van social media, TikTok, straattaal. Zoiets zou je van een jongerenwerker moeten leren. Ook op het gebied van de veranderende wetgeving rondom jeugd zou bijscholing goed zijn. Eén keer per jaar of twee jaar. Het zou mooi zijn om dat met netwerkpartners te doen om ervaringen te delen, met uitleg van een professional.

Communicatie en verantwoording naar de gemeente

De politie hoeft zich niet te verantwoorden richting de gemeente. Wel is er sprake van nauw overleg. Dat gebeurt structureel in het zogenaamde politieoverleg en dagelijks in de praktijk worden deze zaken afgestemd met de wijkagenten. Op casus niveau wordt er ook in het IVOV afgestemd.

Wanneer er sprake is van een incident worden er in samenspraak met de lokale driehoek afspraken gemaakt over de inzet van politie en handhaving. In dat geval wordt er regelmatig terugkoppeling gegeven aan de burgemeester.

Communicatie met jeugd

Vooral via de straat en via school. De politie wil de jongeren volgen op social media, maar heeft daar nu geen capaciteit voor.

Advies

- Meer fte vrijmaken voor jongerenwerkers.
- Ouders zouden gemobiliseerd en betrokken moeten worden bij de problematiek van hun kinderen. Een goede jongerenwerker zou dat zelf kunnen doen.
- Vroeg signalering en preventie is belangrijk. Daar moeten mensen voor vrijgemaakt worden (zodat ze het niet bij hun reguliere taken hoeven te doen).
- Het zou goed zijn om projecten op school (basis- en middelbare school) te subsidiëren. Bijvoorbeeld CODE043: een Maastrichtse jongerenorganisatie waar jongeren een plan kunnen indienen om projecten voor en door jongeren te realiseren.
- De terugkeer van een jeugdoverleg iedere maand/zes weken (zie punt 'knelpunten').
- Twee keer per jaar een themaweek op school zou goed zijn, over bijvoorbeeld blowen en alcoholgebruik. Ook op de basisschool.

§ 5.4 Bewoners en jongeren over handhaving en politie

Uit gesprekken met bewoners en jongeren blijkt dat sommige jongeren zich in het nauw gedreven voelden toen handhaving en politie een repressieve aanpak hanteerde bij de jeugdoverlast in Broekhem-Noord en na het incident waarbij een man overleed na een ruzie met jeugd in Broekhem-Noord. Een jongen van 22:

Ik hang nu niet meer op straat. Door de politie heb ik daar geen zin meer in. Vroeger waren wij wel op straat, toen kon het nog. Wij zijn naar binnen gejaagd. Vanwege alle controles en dat we onze ID's moesten laten zien. Het is hier niet jongerenvriendelijk.

Beleidsmedewerkers, boa en politie geven aan dat de repressieve aanpak nu omgezet is naar een preventievere aanpak. Dat merken sommige jongeren ook wel. Maar toch ervaren sommigen van hen nog steeds te veel controle. Zo worden ze soms al door politie/handhaving aangesproken wanneer ze samen op een bankje zitten of op straat lopen.

Hoofdstuk 6. Onderwijs

Inleiding

In de gemeente Valkenburg aan de Geul staan vier basisscholen en een school voor voortgezet onderwijs. Samen met de onderwijsorganisaties die deze scholen besturen ondersteunt de gemeente met aanvullend beleid hun functioneren voor de leerlingen.

§ 6.1 Gemeentelijk beleid

Doel/visie

Op het gebied van basisonderwijs streeft de gemeente naar het uitbouwen van de basisscholen naar integrale kindcentra (IKC). Doel daarvan is kinderen van 0 tot ongeveer 12 jaar maximale ontwikkelingskansen te bieden in de eigen omgeving door een kwalitatief hoogstaand en samenhangend aanbod van onderwijs, opvang en ondersteuning. Een IKC is een samenwerkingsverband tussen onderwijs, kindpartners, maatschappelijke partners en zorgpartners. Door deze samenwerking ontstaat een netwerk van diensten dat is gericht op 1) bevorderen van inclusie en tegengaan van segregatie, 2) ontwikkeling van doorgaande leer- en zorglijnen en 3) bevorderen van gelijke kansen voor jeugdigen bevorderen met stimulerings- en ondersteuningsmaatregelen.

De ontwikkeling van IKC's wordt afgestemd met passend onderwijs, jeugdhulp, onderwijsachterstandenbeleid, waaronder ook voor- en vroegschoolse educatie valt (VVE) en de lokaal educatieve agenda. Raakvlakken zijn er ook met natuur en milieueducatie, cultuuraanbod, schoolveiligheid, bewegingsonderwijs, logopedie en trainingsprogramma's vanuit Bureau Halt.

Al deze elementen hebben bij uitstek een preventie insteek. De achterliggende visie zou omschreven kunnen worden als bijdragen aan de persoonlijke en socialemotionele ontwikkeling van kinderen. Daar moet je jong mee beginnen. Maar aanvullend is ook opvoedingsondersteuning van ouders van belang. Dat wordt vooral geprobeerd in VVE programma's die functioneren in peuterspeelzalen en andere vormen van peuteropvang op het gebied van taal en onderwijs voor wie dat nodig heeft.

De locatie van het Stella Maris College in Valkenberg maakt onderdeel uit het bredere Stella Maris College met de hoofdvestiging in Meerssen. De locatie in Valkenburg verzorgt de opleidingsniveaus basisberoepsgericht en kaderberoepsgericht. De gemengd leerweg en theoretische leerweg zijn overgeheveld naar de locatie Meerssen met uitzondering voor de huidige derde en vierde klassers die hun opleiding in Valkenburg mogen afmaken.

Het Stella Maris College biedt didactisch verantwoord onderwijs gericht op diplomering in combinatie met aandacht voor de socialemotionele ontwikkeling en welzijn van de leerling. In dat verband is er veel contact met ouders.

Belangrijk uitgangspunt is streven naar gelijkwaardigheid voor de leerlingen.

Gelijkwaardigheid betekent voor de leerlingen dat ze ook iets terug kunnen doen

voor de maatschappij in plaats van alleen maar ondersteund te worden. In concreto houdt dat in dat leerlingen bijvoorbeeld senioren PC-les geven, een handje meehelpen op een restaurantavond of samen koken met buurtbewoners. Zo leren leerlingen en buurtbewoners zich veilig voelen bij elkaar. Dat is bijvoorbeeld goed gelukt bij de organisatie van de 75-jarige herdenking van de bevrijding in Valkenburg.

Met betrekking tot het beroepsonderwijs wordt samen met de betrokken schoolorganisatie LVO (koepel waar het Stella Maris College in Valkenburg onder valt) en het regionale Vista college voor middelbaar beroepsonderwijs nagedacht over de ontwikkeling van het leerconcept beroepscolleges met een doorlopende leerlijn van het eerste leerjaar in het VMBO tot en met het eindexamen van het MBO. Daarbij vindt leren zoveel mogelijk plaats in authentieke beroepssituaties die aansluiten op de behoeften van de (sub)regionale arbeidsmarkt. Omdat het voor Valkenburg aan de Geul en omgeving vooral gaat om goed geschoold personeel voor de sectoren van Horeca, Evenementen en Toerisme wordt gestreefd naar een beroepscollege Horeca en Leisure in Valkenburg (FoodLab).

Aanbod

De basisscholen in de gemeente zijn in grote lijnen als volgt te typeren. OBS Broekhem heeft relatief veel kinderen uit milieus met een sociale huurwoning, een sociaaleconomisch kwetsbare achtergrond of een vluchtelingengezin. Vaak wonen ze in Broekhem-Noord. Deze school heeft als enige basisschool recht op extra subsidie op grond van de leerlinggewichtregeling voor leerlingen met laag- en ongeschoolde ouders.

De basisschool Valkenburg telt veel leerlingen uit meer welgestelde gezinnen. Dat geldt ook voor de basisschool Heilig Hart in Sibbe. OBS Berg zit er een beetje tussenin.

De openbare basisschool Berg is toe aan nieuwbouw/renovatie. In dat kader wordt de ontwikkeling tot IKC ter hand genomen, waarbij een fysieke verbinding tot stand komt tussen OBS Berg en de in het welzijnscentrum gehuisveste kindfuncties.

Bereik

De gemeente telde in 2018 828 basisschoolleerlingen, waarvan 335 op basisschool Valkenburg. 247 op OBS Berg, 123 op zowel de basisschool in Sibbe als OBS Broekhem.

Met VVE programma's worden in de gemeente eind 2019 113 kinderen vanaf 2/2.5 jaar tot 4 jaar bereikt op een populatie in die leeftijdsgroep van 230 kinderen.

Daarvan zijn 30 à 40 kinderen met een achterstand. Van hen zaten 23 kinderen op een peuterspeelzaal in Broekhem-Noord en het centrum van Valkenburg, want daar komen de meeste doelgroepkinderen van de VVE vandaan. Onbekend is hoeveel van de niet-bereikte doelgroepkinderen buiten de gemeente of particulier gebruik maken van een VVE aanbod.

Het Stella Maris heeft 491 leerlingen, waarvan er 111 afkomstig zijn uit de gemeente Valkenburg.

Sterke punten en knelpunten

De gemeente Valkenburg aan de Geul beschikt over vier sterke basisscholen met een VVE/PSZ (peuterspeelzaal) voorschool, die zullen uitgroeien tot integrale kindcentra.

Punt is wel dat één ochtend deelnemen aan een peuterspeelzaal te weinig effect heeft. Belangrijk is dat ouders hun kinderen gedurende een langere periode een taalrijke omgeving aanbieden. Ook van belang is dat er mogelijkheden beschikbaar komen om ouderbetrokkenheid te vergroten, want los van de inzet van school vindt opvoeden vooral thuis plaats. Wat in dat opzicht opvalt is dat ouderbetrokkenheid in hoger opgeleide kringen minder wordt, omdat de ouders daar veel met werk en carrière bezig zijn.

Een knelpunt is dat informatie over leerlingen van het Stella Maris College niet worden gedeeld met en tussen zorgvoorzieningen met een beroep op privacy verplichtingen. Bij de basisberoepsopleiding en kaderberoepsopleiding daar lopen relatief veel leerlingen rondlopen met problemen. Toch is het nodig problemen van leerlingen onderling bespreekbaar te maken voordat het uit de hand loopt.

Een knelpunt is verder dat er geen zicht is bij de gemeente op de bestemming van de extra gelden die OBS Broekhem ontvangt in het kader van de leerlinggewicht-regeling. Deze middelen gaan naar de koepelorganisatie waar de school onder valt. Zelfs de locatiedirecteur heeft hier geen weet van.
is hier niet mee bekend.

Een knelpunt voor het Stella Maris College is de hoge huurprijs (€ 30.000 euro op jaarbasis) voor het gebruik van de gymzaal in de Polfermolen.
De school hoort een eigen gymzaal te hebben. Dat dit niet het geval is, is een tekortkoming.

Samenwerking en netwerken

Basisscholen werken samen met allerlei partners, waaronder Toon je talent (culturaanbieder), combinatiefunctionarissen (sport en spel), CJG 043 (lichte jeugdzorg), jeugdgezondheidszorg van de GGD, logopedievoorziening O2, onderwijsadviesdienstverlening, voorscholen en peuterspeelzalen van Mick (regionale aanbieder van kinderopvang) en Bureau Halt.

Belangrijke netwerken voor basisscholen zijn 1) de knooppunten waar docenten, ouders en zorgpartners met elkaar in gesprek gaan over de beste ondersteuning voor een kind waarvoor dat nodig is (casuïstieknetwerk) en 2) het DiVa overleg (beleidsnetwerk van basisschooldirecteuren in de gemeente).
Op ambtelijk niveau neemt de gemeente deel aan het ambtenarenoverleg onderwijs AOO (maandelijks overleg met collega's uit de regio).

Knelpunt in de samenwerking vormt de belemmering op informatie-uitwisseling over leerlingen die veel partners ervaren vanuit de wet op de privacy (AVG = Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Het Stella Maris College werkt samen met de gemeente, bibliotheek, het buitenschoolse sport aanbod van de combinatiefuncties in de Polfermolen, Boevenwerk (een zzp'er die wordt ingeschakeld bij individuele vrijetijdscoaching), de schoolagent en wijkagenten.

In netwerkverband gaat het om:

- 1) Knooppunt (casuïstieknetwerk van schoolarts, ouders, docenten, team Jeugd, hulpverlening, politie en leerplichtambtenaar).
- 2) Beleidsadviesraad van schooldirecties, leerplichtambtenaren en beleidsmedewerkers uit de regio van gemeenten samenwerken. Deze adviesraad is gekoppeld het Samenwerkingsverband Maastricht-Heuvelland op het gebied van onderwijszaken.
- 3) Verder is er de veiligheidsconvenantgroep met bijna dezelfde deelnemers als de beleidsadviesraad waarin men zich buigt over schoolveiligheid, verkeersveiligheid, etc. Beide netwerken kunnen on redenen van efficiency het beste worden samengevoegd.

In de samenwerking worden door het Stella Maris College meerdere knelpunten ervaren. Zo functioneert de knooppuntconstructie te ad hoc. Beter is een spreekuur op school.

Ook is het moeilijk voor de gemeente om aan te sluiten bij de vragen van school. Het zou goed zijn als van die kant constructief wordt meegedacht over de betekenis van het Stella Maris College voor de regio. Nu is er sprake van touwtrekken tussen de gemeente Valkenburg aan de Geul en de gemeente Meerssen.

Verder is de samenwerking met basisscholen en het jongerenwerk niet goed geregeld.

Communicatie

Het basisonderwijs communiceert veel met ouders bij brengen en halen van kinderen en via flyers, brieven en website.

Het Stella Maris College zet voor communicatie met ouders een op een gesprekken in, maar ook een website (wordt vernieuwd), de schoolgids en sinds kort een digitale nieuwsbrief. Verder wordt er veel gecommuniceerd met bedrijven via de stagecoördinatoren die beschikken over een groot netwerk.

Over het basisonderwijs wordt gerapporteerd in de gemeentelijke jaarbegroting. Voor onderwijs is geen apart jaarverslag. Kinderopvang wordt verantwoord in een jaarrapport. Het VVE beleid wordt verantwoord in een verslag aan de raadsadviescommissie. Voorzieningen die worden ingehuurd werken op basis van offertes en facturen.

Hoofdadvis

- Lokaal jeugdbeleid moet ontwikkeld worden in samenspraak met ouders en andere partners.
- Geef de locatie van het Stella Maris College in Valkenburg een dorpsfunctie. De school is in de avonduren leeg. Andere organisaties kunnen de sleutel met toegangscode krijgen om na 16:00 gebruik maken van de beschikbare ruimtes.

- Het zou mooi zijn als het jongerenwerk werk zich ook inzet voor de verbinding van jong met oud door het organiseren van gezamenlijke activiteiten, bijvoorbeeld samen koken. Zo gebeurt dat in de Maastrichtse wijk Wittevrouwenveld waar het jongerenwerk van Trajekt samen met partners in de wijk zoals de kerk gecombineerde activiteiten voor jeugd, ouders en andere buurtbewoners aanbiedt.
- Aan te bevelen is meer in te zetten op preventie door een ruimer aanbod van vrijetijdsactiviteiten voor jeugd in samenwerking met partners. Schakel daarbij ook rolmodelachtige mensen in zoals sportcoaches die jongeren aanspreken op respect.
- De gemeente ontwikkelt teveel beleid van achter het bureau in een ivoren toren. Toon lef en zoek de jeugd op waar ze zijn, is het devies.

Hoofdstuk 7. Zorg

Inleiding

Dit hoofdstuk gaat vooral over jeugdzorg (7.1) en in veel mindere mate over jeugdgezondheidszorg (7.2).

§ 7.1 Jeugdzorg

De jeugdzorg is sinds de decentralisatie in 2015 een taak van de gemeente. Op dit gebied maakt de gemeente Valkenburg aan de Geul onderdeel uit het samenwerkingsverband Jeugdhulp Zuid-Limburg met 15 andere gemeenten in regio Zuid-Limburg. Van hieruit is de beleidsontwikkeling en ook de gezamenlijke inkoop ervan bij talloze aanbieders van jeugdzorg geregeld. Dit samenwerkingsverband en ook het inkoopteam Sociaal Domein Zuid-Limburg is ondergebracht bij de centrumgemeente Maastricht.

Zoals afgesproken in het meerjarige beleidsplan voor de periode 2019-2022 wordt deze samenwerking in grote lijnen voor de komende jaren gecontinueerd.²¹ Daarbij zijn aanpassingen op lokaal niveau mogelijk. Dat geldt vooral voor preventieve en lichte varianten van jeugdzorg. Basisafpraak is dat de inkoop en beleidsvorming ten aanzien van de meer gespecialiseerde jeugdzorg gezamenlijk blijft worden georganiseerd. Dat betreft vooral jeugdzorg met betrekking tot crisis, verblijf, jeugdzorg plus (gesloten jeugdzorg) en gecertificeerde instellingen. De toekenning van een jeugdzorgtraject aan een cliënt en de koppeling aan een jeugdzorgaanbieder gebeurt in de gemeente Valkenburg in nauw overleg met het Team Jeugd en het Sociaal Team van de gemeente Valkenburg. Daarnaast is het financiële overzicht op uitgaven voor jeugdzorg ondergebracht bij de gemeente Valkenburg.

Doel/visie

Doel van jeugdzorg is eraan bijdragen dat jeugd waar het niet goed mee gaat zodanig hulp te bieden waardoor zij in contact met hun naasten, met andere jongeren en anderen mensen zich persoonlijk verder kunnen ontwikkelen en in staat zijn tot maatschappelijke participatie.

Jongeren van twaalf jaar en ouder nemen in toenemende mate niet meer deel aan het verenigingsleven. Veel jongeren zitten achter de PC. Een deel van hen heeft weinig sociale contacten. De eenzaamheid onder hen is groot. Dat kan leiden tot voortijdig schoolverlaten en geringe maatschappelijke participatie. De kunst is deze jeugd naast jeugdzorg ook vanuit preventief oogpunt extra aandacht te geven door hen mogelijkheden te bieden voor ontmoeting met activiteiten waarbij zij positief sociaal gedrag leren van andere personen. Dat heet preventief jeugdbeleid.

²¹ Jeugdhulp Zuid-Limburg, z.j.

Belangrijk onderdeel daarvan is ook dat risico's en problemen vroeg worden gesignaleerd in plaats van af te wachten tot de problemen zich ontwikkelen of uit de hand lopen.

Aanbod

Jeugdzorg omvat geïndiceerde jeugdhulp en twee vormen van justitiële jeugdhulpverlening, te weten de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Het doel van de kinderschermingsmaatregelen is het opheffen van de bedreiging voor de veiligheid en ontwikkeling van het kind. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.

Wat geïndiceerde jeugdhulp betreft zijn verschillende vormen te onderscheiden: jeugdhulp waarbij de jeugdige al dan niet tijdelijk niet thuis verblijft en ambulante vormen van hulp.

Onder de verblijfsvormen vallen de arrangementen verblijf, pleegzorg en logeren.

Ambulante arrangementen zijn:

- Behandeling (individueel of in groepsvorm) gericht op hanteerbaar maken van problematiek of herstel
- Begeleiding (individueel of in groepsvorm) gericht op ondersteunen bij vaardigheden, aanbrengen van structuur en tijdelijk overnemen van toezicht
- Diagnose en behandeling van dyslexie
- Begeleide omgangsregeling bij echtscheiding
- Regie bij complexe multiproblem-gezinnen
- Intensieve, kortdurende hulp in crisissituaties

Jeugdzorg vindt plaats in aparte gespecialiseerde instellingen. Belangrijke jeugdzorgaanbieders in Valkenburg zijn onder meer Xonar, Parnassia, Talent en Care4Kidz. Maar jeugdzorg wordt ook aangeboden op belangrijke vindplaatsen van jeugd. Dat zijn vooral om scholen op het niveau van basisonderwijs, passend onderwijs, voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs.

In de gemeente zijn vier basisscholen. Doel is deze allemaal om te vormen tot integrale kindcentra (IKC's) waar naast kennisoverdracht ook aandacht is voor naschoolse activiteiten en stimuleren van sociale vaardigheden. In zogenaamde knooppunten vindt op deze scholen afstemming en samenwerking plaats tussen schoolmedewerkers en specialisten over zorg voor kinderen die dat nodig hebben. In het voortgezet onderwijs (Stella Maris College) en middelbaar beroepsonderwijs (o.a. het Vista College) gebeurt dat ook tussen zorgmedewerkers die bij de school in dienst zijn (leerlingbegeleiding/mentoren, schoolmaatschappelijk werk, andere functies) en zorgaanbieders.

Verder worden er preventieve jeugdzorgtrajecten uitgevoerd voor met name de leeftijdsgroep 0 tot 12 jaar. Hierover wordt vooral in het kader van CJG043 overlegd. Dit Centrum voor Jeugd en Gezin is een regionaal verband van de gemeente Maastricht en de gemeenten in Heuvelland en functioneert als een online platform. Rots en Water training en vormen van opvoedingsondersteuning zijn hierin belangrijke elementen.

Soms wordt er door een school Stella Maris een financieel beroep gedaan op de gemeente voor het financieren van een jeugdhulpinterventie. Zo is bijvoorbeeld een Over de streep training op het Stella Maris College voor 50% door de gemeente gefinancierd.

Bereik

Het jeugdzorggebruik is in Valkenburg aan de Geul in 2018 13.14%, wat neerkomt op zo'n 455 0 tot 18-jarigen (zie Tabel 23 in hoofdstuk 1).

Knelpunten

Op het gebied van jeugdzorg en jeugdbeleid in het algemeen doen zich diverse knelpunten voor die nadelig uitpakken voor lokale jeugd.

Een groot knelpunt is de *vroegsignalering* van zorgrisico's en beginnende zorgproblemen bij jeugdigen. Natuurlijk worden deze signalen wel opgevangen door professionals bij actief zijn bij jeugdvoorzieningen, maar deze worden niet gedeeld en leiden daarom niet tot actie. Bij deze professionals of op zijn minst een groot deel van hen heerst een mindset dat men alleen in actie komt als cliënten of hun omgeving zelf actief aan de bel gaat trekken. Het zou beter zijn eerder tot acteren over te gaan op basis van een verantwoorde risico-inschatting. Op basis van vermoedens van problemen is het toch ook mogelijk in gang te zetten wat nodig is. Zo zien bijvoorbeeld basisscholen al in een vroeg stadium probleemsignalen van sleutelkinderen. Deze kinderen die vaak afkomstig zijn uit financieel draagkrachtige milieus met drukke werkende ouders schreeuwen eigenlijk om aandacht. Dat zien ze in het basisonderwijs, maar daar wordt niet op gereageerd. Wat te denken van bijvoorbeeld een kind met een eigen voordeursleutel dat elke dag bij het verlaten van het huis 50 euro meekrijgt voor eten en vertier op voorwaarde pas begin van de avond weer thuis te komen.

Op een school voor voortgezet onderwijs valt op dat er relatief veel leerlingen rondlopen met problemen. In het kader van de privacy worden de signalen hierover niet gedeeld. Hetzelfde laken een pak bij het meldpunt Veilig Thuis.

Veel professionals zijn van mening dat zij hier niet verantwoordelijk voor zijn voor jeugd, maar uitsluitend de ouders. Dat is onjuist. Iedereen is verantwoordelijk.

Ook verbergt men zich geheel ten onrechte achter de privacyregeling. Het belang van het kind behoort altijd voorop te staan.

Wat verder meespeelt in het niet delen van signalen zijn factoren als gebrek aan competenties en bij scholen de angst voor verlies van leerlingen en daarmee van inkomsten.

Wat moeten worden aangemoedigd en ontwikkeld is de kunst van het bespreekbaar maken van problemen voordat het uit de hand loopt.

Een tweede knelpunt is de *overmaat aan hulpverleningsvoorzieningen die bij multiprobleemgezinnen* over de vloer komt. Het is beter alle aanbod voor deze gezinnen vanuit één hand te regelen, in de vorm van vaste persoon die een stevige positie heeft in het gezin. Nu is het nog zo dat veel van deze gezinnen van voorziening naar voorziening hoppen.

Een derde knelpunt is de neiging van veel mensen om bij *problemen direct een zorginstantie in te schakelen*. Het zou goed zijn om problemen op te lossen zonder inschakeling van zorg. In het leven is het toch ook zo dat je van de hobbels die je tegenkomt wijzer wordt. Problemen zijn onderdeel van het leven. Punt is dat je moet leren ermee om te gaan. In geval jongeren ligt dat ook aan de ouders. De opgave is problemen niet altijd voor jongeren op te lossen, maar hen behulpzaam te zijn om dat zelf te doen. De vraag die hierbij ook een rol speelt is of plaatsing in een zorgvoorziening wel een goede oplossing is. Het is immers vaak geen leuke omgeving en er gaat vaak ook een stigmatiserend effect vanuit.

Een interessant zorgprogramma voor jeugd is Talentcare for Kids,. In deze begeleidingsvorm wordt de aanpak van problemen genormaliseerd. Problemen hebben is gewoon en los je binnen het dagelijkse gezins- en sociale leven op.

Een vierde knelpunt is dat er in Valkenburg en wijdere omgeving is *weinig aanbod van jeugdzorg voor jeugd vanaf 12 jaar* is, terwijl er in deze leeftijdscategorie wel sprake is van een hoge mate van psychosociale problematiek. Zo zijn er volgens praktijkondersteuners van huisartsen veel jongeren van 12 jaar en ouder met stressklachten als gevolg van het hoge verwachtingspatroon van ouders in combinatie met de geringe pedagogische aandacht die zij aan hun kinderen kunnen geven vanwege hun drukke werkzaamheden. Bij hen is sprake van een grote zorgvraag.

Een vijfde knelpunt is het *gebrek aan ontmoetingsmogelijkheden en activiteiten voor jongeren onder en boven de 18 jaar* in de gemeente Valkenburg aan de Geul. Daarin spelen een aantal factoren een rol.

Zo zijn de laatste jaren de commerciële uitgaansmogelijkheden voor jongeren onder 18 jaar beperkt door de leeftijdsverhoging van alcoholverkoop naar 18 jaar. Ook zijn er steeds meer gezellige cafés veranderd in eetgelegenheden. Ondernemers die op zoek zijn naar personeel zouden ook iets leuks voor jongeren kunnen doen, zoals aantrekkelijke activiteiten organiseren met ruimte voor ontmoeting en contact, ook op alcoholvrije basis.

Een aantal vrijwilligersinitiatieven voor jongeren zijn nogal besloten van karakter met een leiding die voor een groot deel bestaat uit senioren, zoals bijvoorbeeld de Scouting. Waarom worden deze voorzieningen niet open gesteld voor iedereen met ruimte voor jongeren om hun eigen activiteiten te organiseren.

Een gegeven is ook dat publieke voorzieningen zoals het openluchttheater meer zouden kunnen programmeren voor jongeren. Dat geldt ook voor het uitgaanscentrum van Valkenburg. De centrummanager daar zou met meer evenementen voor jongeren hun leven aantrekkelijker kunnen maken.

Zinvol is eveneens het verlevendigen van de woonwijken voor jongeren. Zo wonen er bijvoorbeeld in de kern Berg alleen maar oudere mensen. Daar kan toch ook iets leuks van gemaakt worden voor jongeren en starters op de woningmarkt.. Een ander punt is dat er in veel gemeenschapshuizen in de gemeente weinig of niets te doen is voor 12+ jeugd. De programmering en spelregels worden bepaald door besturen die bijna uitsluitend bestaan uit 55+'ers. De kernoverleggen van actieve bewoners in de dorpen ontwikkelen wel initiatieven, maar bereiken amper jongeren. In het kader van burgerkracht zouden zij kunnen proberen het stokje van het organiseren van initiatieven en activiteiten over te dragen aan dorpsjeugd. Van belang is ook om activiteiten op te zetten die voor verschillende categorieën aantrekkelijk zijn met een mix van oud en jong. Dat draagt ook bij aan het herstel van de verloren sociale samenhang in de individualistische consumptiemaatschappij.

Een zesde knelpunt is het ontbreken van een *gemeentelijk gespreksplatform met en voor jeugd*. Ooit functioneerde er een jeugdgemeenteraad, die was samengesteld uit vertegenwoordigers van leerlingen van alle basisscholen onder voorzitterschap van de burgemeester. Deze raad had de beschikking over een redelijk budget op jaarbasis, waarvoor leerlingen zelf plannen mochten bedenken. Daar is toen onder meer uitgekomen dat er elke woensdagmiddag een aanbod van activiteiten werd georganiseerd voor een entreprijs van 1 euro. Dat was een groot succes. Een ander goed idee van leerlingen was het openstellen van het zwembad op de camping. Maar dat is nooit doorgegaan. Sinds het opheffen van de jeugdgemeenteraad is er geen structureel contact meer met lokale jeugd. Dat is ook een lastige opgave voor politiek en ambtenarij, want die houden van vergaderen en moeilijke taal. Jongeren die daar niet vertrouwd mee zijn, keren bij de eerste aanblik van een wethouder en ambtenaren in pak meteen rechtsomkeer.

Een goede oplossing voor de organisatie voor de jeugdzorg is zorgproblemen van jongeren te beoordelen in de context van hun leefsituatie, met name de gezinssystemen waar ze deel van uitmaken, en de problemen niet bij jongeren zelf neer te leggen. In de regio Zuid-Limburg is een pilot toegang in voorbereiding waarbij een integrale aanpak wordt nagestreefd voor complexe zorgvragen. Oplossen is namelijk een kwestie van maatwerk ontwikkelen in overleg met de cliënt, in plaats van een voorgeprogrammeerde oplossing zonder nadenken uit te voeren.

Nodig is ook dat de door de door het rijk opgelegde bezuinigingen aan de jeugdzorg worden teruggedraaid. Geef de gemeente maar een lumpsum voor zorg en preventie, zodat op lokaal niveau maatwerk mogelijk is. Het zou goed zijn om de gemeente invloed te geven op de indicatiestelling en hierbij ook de huisarts te betrekken, zoals dat in Zweden plaatsvindt.

Samenwerking en netwerken

Op het gebied van jeugdzorg werkt de gemeente Valkenburg aan de Geul samen met 15 andere gemeenten in het regionale samenwerkingsverband Jeugdhulp Zuid-Limburg onder leiding van centrumgemeente Maastricht. Vandaaruit worden

werkrelaties geregeld met jeugdzorgaanbieders. Dit gebeurt ook in samenwerkingsconstructies met scholen.

Daarbuiten om zijn er voor vormen van lichte jeugdzorg in regionale verbanden en in bilaterale vorm werkrelaties met aanbieders van preventieve jeugdzorgtrajecten.

- Raakvlak onderwijs-jeugdhulp: overleg met zorgpartijen, schoolmaatschappelijk werk voortgezet onderwijs, en contactpersonen binnen basisonderwijs voor team jeugd (ook wel knooppunten genoemd is zoiets als ZAT).
- Jeugdgezondheidszorg 0-18: aansturing en financiering loopt via centrumregeling Zuid-Limburg uitgevoerd door GGD Zuid-Limburg. De regio waarbinnen veel dingen gebeuren, ook voor Valkenburg, heet Centrumregeling Zuid-Limburg, dat wordt uitgevoerd door GGD Zuid-Limburg.

Afstemming en samenwerking rond jeugdzorg vindt plaats in de volgende netwerken:

1. *Beleidsnetwerken*

- Samenwerkingsverband Jeugdhulp Zuid-Limburg
- Netwerk Maastricht en Heuvellandgemeenten rond preventieve jeugdzorg
- Veilig Thuis waarin samen met Veiligheidshuis Maastricht en gemeenten uit de regio overleg is over aansturing en financiering van zorgtrajecten.
- Het ambtelijk WMO overleg Limburg (3x per jaar).

2. *Casuïstieknetwerken*

- Knooppunten basisonderwijs, waarbij per school kinderen, ouders en docenten in gesprek gaan over zorgvragen en oplossingen.
- Veiligheidshuis Maastricht is een netwerk van justitiële en andere partners rond ernstige casussen van onder meer jongeren.
- Zorgnetwerk, waarin het team Jeugd van de gemeente overlegt met Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming ver ernstige zorgcasussen van jeugdigen.

Knelpunten bij afstemming en samenwerking al dan niet in netwerkverband zijn het eerder aangestipte knelpunt van tekort schietende signalering, en het gebrekkige zicht op en contact met jeugd.

Een ander knelpunt is in toenemende mate de afwenteling van zorgkosten in het algemeen naar gemeenten door het wijk en verzekeringsmaatschappijen. Dat gaat de budgettaire mogelijkheden van lokale overheden te boven.

Communicatie en verantwoording naar gemeente

Tussen de gemeente en voorzieningen voor jeugdzorg is sprake van rechtstreeks contact over de financiën en indirect contact via Maastricht als centrumgemeente van de regio Jeugdhulp Zuid-Limburg. Het is voor een kleine gemeente ondoenlijk om met de ruim 200 aanbieders die er zijn op het gebied van zorg en WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) rechtstreekse contacten te onderhouden.

De kosten van jeugdzorg worden verantwoord in ingewikkelde prestatieoverzichten en financiële rapportages. Bij de verantwoording van uitgaven voor jeugdzorg en

jeugdbeleid zou de cliënt of deelnemer een grotere rol moeten krijgen. Belangrijk zijn antwoorden op eenvoudige vragen als: Heb je hulp gekregen? Heeft het geholpen? Is de hulpverlening op tijd gestopt?

Communicatie met jeugd

Er is geen geregelde communicatie met jeugd in de gemeente Valkenburg aan de Geul. Het gebeurt wel een beetje rondom de job in Valkenburg via de straatcoaches.

Hoofdadvis

In lokaal jeugdbeleid zou veel aandacht moeten zijn voor 12+ jeugd. Dat is een vergeten groep waar weinig voor wordt gedaan. Het gaat met name om de jeugd van 12 t/m 15. Vanaf 15 jaar zijn de meeste jongeren al aan het werk.

Een vergeten groep vormen ook meisjes van 12 jaar en ouder. Voor hen zijn geen leuke activiteiten.

Daarnaast is er ook aandacht is nodig voor jongeren in de overgangperiode vanaf 18 jaar naar volwassenheid. Dat geldt met name voor de kwetsbare jongeren onder hen. Bij hen vormen schulden is een groot probleem.

§ 7.2 Jeugdgezondheidszorg

Per 1 januari 2020 is de jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar ondergebracht bij de GGD Zuid-Limburg.

Hoofdstuk 8. Werk en huisvesting

Inleiding

In dit onderdeel van het rapport besteden we aandacht aan demografie, arbeidsmarkt, huisvestingssituatie en voorzieningenstructuur in de gemeente gezien vanuit het maatschappelijke perspectief van jongeren. Reden daarvoor is dat de gemeente Valkenburg aan de Geul in deze opzichten een bijzonder karakter heeft waaraan ook consequenties verbonden zijn voor de huidige leefsituatie en de toekomst van jongeren.

§ 8.1 Demografie

Valkenburg aan de Geul heeft een bevolkingssamenstelling waarbij in vergelijking met het Nederlands gemiddelde senioren sterk zijn oververtegenwoordigd en jongeren sterk zijn ondervertegenwoordigd.

Het lokale aandeel van senioren op de totale bevolking bedraagt in 2019 als het gaat om 55-plussers 45 procent en als het gaat om 65-plussers 29 procent, terwijl dat voor Nederland staat op resp. 33 procent en 19 procent. Dat zijn grote verschillen. Deze lokale vergrijzing is een trend die al langer gaande is en zich ook naar de toekomst zal doorzetten.

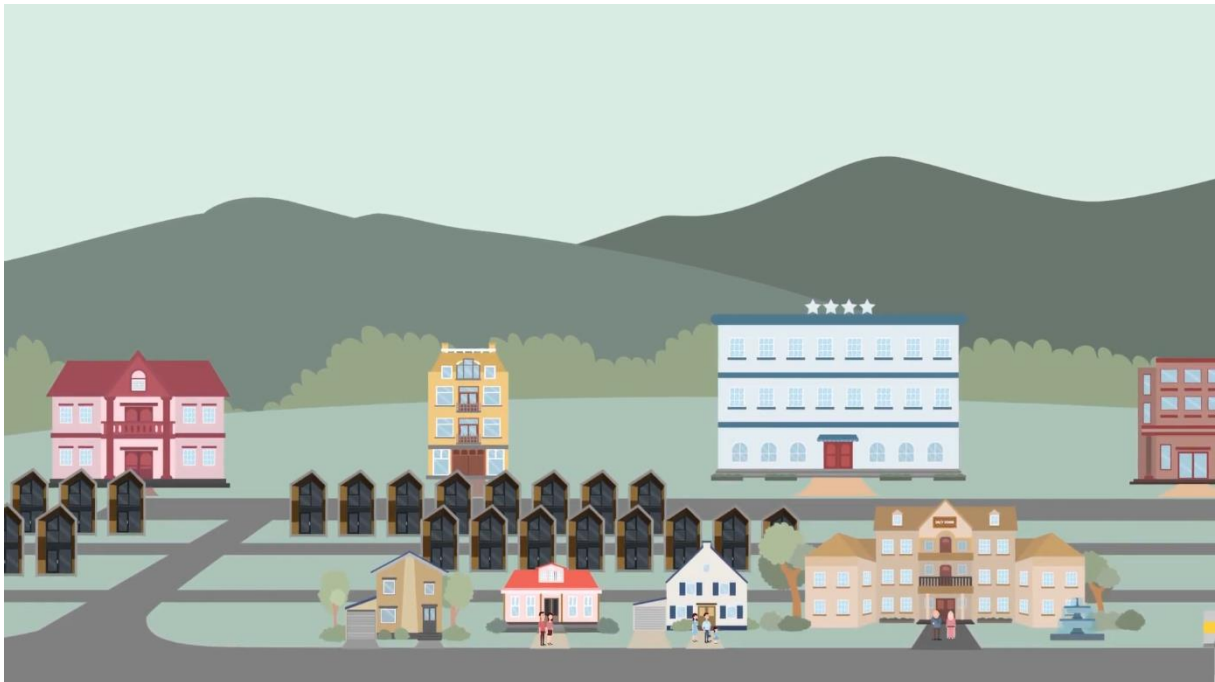
Omgekeerd is er sprake van lokale ontgroening. Het aandeel jeugd van 0-24 jaar op de totale bevolking in Valkenburg aan de Geul bedraagt 20.9 procent, terwijl dat in Nederland met 28 procent aanmerkelijk hoger is. Voor de leeftijdsgroepen 12-17 jaar en 18-24 jaar, die in meerdere of mindere mate doelgroep vormen van professioneel jongerenwerk en andere vormen van vrijetijdsbegeleiding voor jeugd, ziet deze vergelijking er als volgt uit: 5.1 procent Valkenburg aan de Geul tegen 6.9 procent in Nederland. Ook de trend van ontgroening doet zich al langer voor en zal zich in de nabije toekomst nog verder voortzetten.

§ 8.2 Arbeidsmarkt

Wat bedrijvigheid en werkgelegenheid betreft vormen de branches van toerisme en horeca de grootste sector van de lokale economie. Dat geldt zeker voor de kern Valkenburg met het drukbezochte historische centrum vol uitgaansgelegenheden, winkels en bezienswaardigheden, maar ook voor de mooie landschappelijke omgeving en de kleine kernen die de gemeente rijk is. In deze dienstverlenende branches is een groot tekort aan personeel, vooral van jonge mensen. Niets voor niets zijn er plannen om een deel van het beroepsonderwijs zo in te richten dat er meer jonge werknemers voor toerisme en horeca worden opgeleid.

§ 8.3 Huisvesting

Er is een erkend tekort aan mogelijkheden voor huisvesting van jongeren en starters op de woningmarkt in Valkenburg aan de Geul.²² Voor oplossingen wordt onder meer gedacht aan transformatie van bestaande panden tot woonruimte (bijvoorbeeld niet renderende familiehotels) en inzet van 'tiny houses' (kleine volwaardige vrijstaande woningen van maximaal 50 m² vloeroppervlak), maar dat geeft nog weinig soelaas. Redenen voor het woningtekort zijn behalve de aanzienlijk hogere vraagprijs in de gemeente in vergelijking met Zuid-Limburg, de algemene prijsstijgingen op de woningmarkt, de beperkte bouw van nieuwe huizen, het langer thuis wonen van bejaarden en de grote interesse van met name bemiddelde senioren en 'import' van heinde en verre voor wat er vrij komt aan woonruimte. In de sociale huursector kan geen normale wooncarrière worden aangeboden door corporaties. Het beeld van de krappe woningmarkt komt ook naar voren in tientallen gesprekken met jongeren, bewoners en sleutelfiguren in het kader van dit onderzoek ten behoeve van lokaal jeugdbeleid. Jonge inwoners van de gemeente Valkenburg aan de Geul willen daar vaak graag blijven wonen, maar ervaren dat uit huis gaan vaak niet mogelijk vanwege te hoge kosten en te weinig geschikt woningaanbod. Een deel van de jongeren die een hogere opleiding volgen trekken weg uit de gemeente omdat ze na hun studie elders een baan krijgen of omdat ze een partner vinden uit een andere gemeente. Maar er zijn ook afgestudeerden die terug willen keren naar hun

Tiny houses als plan in Valkenburg.²³

²² Gemeente Valkenburg aan de Geul, 2019a.

²³ Gemeente Valkenburg aan de Geul 2020:

<https://www.youtube.com/watch?v=5lAFLtTVxLA&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0tS4HVTzpiwz a76xbGP3-hIHQ7F4N5BuynPYPPeq39GOogQOoH8HERWWc4&app=desktop>

oorspronkelijke woonplaats, maar dat lukt vaak niet. Van de gesproken jongeren kent iedereen wel voorbeelden van broers, zussen of vrienden die voor onderdak zijn uitgeweken naar verder omliggende kleine plaatsen of steden in de regio. Jonge bewoners van Valkenburg aan de Geul worden eenvoudigweg uit de markt geprijsd.

§ 8.4 Voorzieningenstructuur

De voorzieningenstructuur in de gemeente is voor een groot deel gericht op de seniore leeftijdsgroep en het toerisme. Voor jongeren in het algemeen, maar met name ook onder de 18 jaar, is er afgezien van sportmogelijkheden weinig vrijetijdsaanbod.

§ 8.5 Consequenties

Door de aanhoudende vergrijzing en ontgroening is een demografische situatie ontstaan waarin jongeren in feite een minderheidsgroep vormen, terwijl aan de andere kant de lokale en regionale arbeidsmarkt staat te springen om jonge vakkrachten. Voor jongeren en jonge starters zijn er ook nog eens een keer weinig verantwoorde vrijetijdsmogelijkheden en betaalbare kansen op de woningmarkt geregeld. Bij elkaar genomen leveren deze omstandigheden zowel voor jongeren als voor de gemeenschap als geheel een groot dilemma op. Kiezen we voor verdere vergrijzing en ontgroening en wordt Valkenburg aan de Geul nog meer een senioren gemeente of verzetten we de bakens en werken toe naar een gemeente met toekomst waar plaats is voor jong en oud.

Indachtig de wijsheid 'wie de jeugd heeft, heeft de toekomst' is de ontwikkeling van een voortvarend breed lokaal jeugd beleid nodig met aandacht voor zowel verantwoord opgroeien en vrijetijdsbegeleiding van vooral tieners en jongeren vanaf 12 jaar tot 18+ als regiogericht beroepsonderwijs en huisvesting voor jongeren en jonge starters.

Dergelijk toekomstgericht jeugd beleid vraagt om een heldere visie, een breed maatschappelijk draagvlak en betrokkenheid van vele partners. Naast de gemeente gaat het dan om woningcorporaties, bedrijfsleven, onderwijssector en vele andere maatschappelijke organisaties die in de gemeente actief zijn. Bij meerdere geïnterviewde vertegenwoordigers van organisaties in het kader van het onderzoek voor lokaal jeugd beleid is er wel sympathie voor deze toekomstvisie.

Aanbevolen wordt dat de gemeente preventief jeugd beleid uitbouwt voor jeugd van 12 tot 18 jaar, vooral op het gebied van vrijetijdsbegeleiding.

Ook zou de gemeente het voortouw moeten nemen in het aanpakken van de woningnood voor jongeren en jonge starters. Betrokkenheid van woningcorporaties, projectontwikkelaars en het lokale bedrijfsleven is daarbij van belang.

§ 8.6. Bewoners en jongeren over jongerenhuisvesting

Het onderwerp jongerenhuisvesting kwam veelvuldig naar voren tijdens de interviews met bewoners en jongeren. Hieronder worden de meest terugkerende punten vermeld die naar voren kwamen in deze gesprekken.

Jongeren willen in de gemeente blijven wonen

Jonge inwoners van de gemeente Valkenburg aan de Geul willen vaak daar graag blijven wonen, maar zijn soms bang dat dit niet mogelijk is. Uit huis gaan is vaak niet mogelijk vanwege te hoge kosten en/of te weinig geschikt woningaanbod. Ook afgestudeerden die terug willen keren naar hun oorspronkelijke woonplaats lukt dit vaak niet. Sommige broers en zussen van gesproken jongeren hebben al uit moeten wijken naar omliggende plaatsen zoals Maastricht, Meerssen, Wijlre en Klimmen.

Focus op de stadskern Valkenburg

Sommige jongeren en bewoners van de dorpskernen ervaren een onevenredige focus op de stadskern Valkenburg. Dat is in algemeen opzicht zo, maar ook op het gebied van huisvesting. In sommige dorpskernen is er al tientallen jaren niet meer gebouwd. “Er wordt van alles beloofd, maar er wordt weinig gedaan”, aldus een jongere. In Valkenburg wordt er wel gebouwd vanwege het toerisme. Maar de jongeren vinden dat de dorpskernen ook belangrijk zijn voor toerisme.

Te weinig sociale huur

Jongeren, met vaak lagere inkomens, kunnen soms niet in de gemeente Valkenburg wonen omdat er te weinig sociale huurwoningen beschikbaar zijn.

Import en senioren

Volgens sommige bewoners en jongeren nemen veel bewoners die niet uit de regio komen (import) beslag op de huizen in de gemeente. Ook blijven senioren langer thuis wonen. Om deze redenen is de doorstroming ook minder.

Trage uitvoering van huisvestingsplannen

Bewoners zijn zich bewust van de nieuwe huisvestingsplannen, maar vinden dat de daadwerkelijke uitvoering van deze plannen erg traag gaat.

Jongeren trekken weg vanwege baan of partner

Sommige jongeren trekken weg uit de gemeente omdat ze na hun studie buiten de gemeente een baan krijgen of omdat ze een partner vinden uit een andere gemeente.

Hoofdstuk 9. Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste conclusies en aanbevelingen met betrekking tot beleid en voorzieningen op een rij. Daarbij is het accent gelegd op preventief jeugdbeleid voor de leeftijdsgroep 12-18 jaar en ouder.

1. Plek voor jeugd in gemeenschapshuizen

Alle dorpskernen beschikken over een gemeenschapshuis dat in de praktijk vooral functioneert voor seniore volwassenen. Voor jongeren zijn deze accommodaties vaak niet toegankelijk in verband met strakke spelregels en een niet aansluitend aanbod van activiteiten.

Geadviseerd wordt jeugd toch te betrekken bij activiteiten van gemeenschapshuizen door andere spelregels en begeleiding door vrijwilligers of een beheerder.

2. Ontmoetingsplek en kleine faciliteiten voor jeugd

De gemeente Valkenburg aan de Geul werkt sinds 2009 samen met kernoverleggen van actieve bewoners in alle kernen van de gemeente. Daarvóór behartigden de dorpsraden de belangen van de dorpsbewoners. Veel kernoverleggen hebben geen rechtstreeks contact met de jeugd vanwege hun vergadercultuur.

Geadviseerd wordt voor jeugd meer faciliteiten te bieden waarbij zij zich kunnen ontplooiën en manifesteren. Dat betekent een ontmoetingsplek, maar ook aansprekende activiteiten en inzet voor kleinschalige dorpsvoorzieningen als een sportveldje, een BMX-terrein of een bankje.

3. Te weinig jongerenwerk en andere vormen van vrijetijdsbegeleiding

Het jongerenwerk bereikt vanwege de beperkte formatie (12 uur) maar een klein deel van de jeugd die behoefte heeft aan vrijetijdsbegeleiding. Het gaat om tussen de 35 en 45 jongeren in de leeftijdsgroep van 14 tot 20 jaar. Er bestaat echter behoefte aan vrijetijdsbegeleiding bij 30 jongeren in de leeftijdsgroep van 12-17 jaar waarbij zich risicogedrag voordoet. Dat is in mindere mate ook het geval bij risicokinderen onder de 12 jaar en jongvolwassenen van 18+.

Daarnaast hebben vrij veel jeugdigen van 12-17 jaar zonder risicogedrag ook behoefte aan begeleide activiteiten (135) of kleine faciliteiten. In mindere mate geldt dat ook voor 12- jeugd en jongvolwassenen 18+ zonder risicogedrag.

4. Woonwagewerk voor jongeren uit woonwagmilieus

Woonwagewerk kan een nuttige begeleidingstaak vervullen naar jongeren uit woonwagmilieus.

5. Informeel sportaanbod voor 12+ jeugd

Combinatiefunctionarissen sport bereiken vooral 12- jeugd op basisscholen.

Er is amper aanbod voor de leeftijd van 12-18 jaar. Geadviseerd wordt ook een keuze te maken voor deze doelgroep. Belangrijk daarvoor zijn ook faciliteiten als een accommodatie en faciliteiten in de openbare ruimte.

6. Ondersteuning en samenwerking van sportverenigingen

In de gemeente Valkenburg bestaat een grote diversiteit aan sportverenigingen met ook een maatschappelijke en sociale functie. Ouders klagen wel eens over vrijetijdsmogelijkheden voor hun jeugd, maar weinig van hen doen aan vrijwilligerswerk bij sportverenigingen.

Mogelijkheden voor samenwerking tussen sportverenigingen, buurtcombinatiefuncties en jongerenwerk worden te weinig benut. Sommige sportverenigingen missen de betrokkenheid van de gemeente. Als zij zich meer laten zien en meer interesse tonen, voelen de verenigingen zich meer gesteund.

7. Cultureel aanbod voor jongere van 12 tot 18 jaar

De gemeente Valkenburg aan de Geul beschikt over twee combinatiefunctionarissen die zich (mede) bezighouden met de organisatie van culturele activiteiten. Wat jeugd betreft gaat het vooral om de basisschoolleeftijd. Er is amper aanbod voor de leeftijd van 12-18 jaar. Er is voor hen ook een tekort aan faciliteiten.

Wat betreft overig professioneel cultuuraanbod zijn de activiteiten voor jeugd in Valkenburg aan de Geul beperkt. Er zijn ballet-/dansscholen met jeugdleden in Valkenburg. Verder is het cultuuraanbod voornamelijk gericht op theater en festivals. In Valkenburg is een Openluchttheater en ook het jaarlijkse festival Pop on Top, waarmee vooral kinderen en volwassenen worden bereikt.

Op het gebied van cultureel vrijwilligerswerk functioneert de Kunst- en Cultuurraad. Verder zijn er zangkoren en een toneelvereniging. Zij trekken hoofdzakelijk volwassenen aan, met name senioren. De leeftijdsgroep 12-18 jaar is voor hen moeilijk te bereiken.

8. Traditioneel vrijwilligerswerk sluit niet aan bij jongeren

Het traditioneel vrijwilligerswerk bereikt slechts een deel van de jeugd, met name tussen de 12 en 18 jaar worden moeilijk bereikt. Met traditioneel vrijwilligerswerk worden hier de traditionele, lokale verenigingen bedoeld, zoals de (jeugd)carnavalsverenigingen, de jonkheden, schutterijen, brassbands, fanfares en harmonie orkesten. Sommige jeugd voelt zich niet meer aangetrokken tot tradities en de daarbij horende gebruiken. Dat geldt onder meer voor jeugd die dat van huis uit niet meekrijgt, bijvoorbeeld omdat hun ouders niet uit de regio komen.

Geadviseerd wordt het imago en het aanbod van deze verenigingen te moderniseren bijvoorbeeld met meer aansprekende activiteiten en handig gebruik van social media bij de werving.

9. Vrijwilligerswerk vooral gericht op kinderen

In de gemeente Valkenburg aan de Geul bestaan verschillende organisaties die op vrijwillige basis jeugdwerk verzorgen. Dat is het geval in Sibbe-IJzeren (Jeugdwerk Sibbe-IJzeren), Schin op Geul (Stichting Jeugdcentrum Schin op Geul/Club 77) en in Vilt (Jeugdwerk Vilt). Daarnaast wordt in diverse dorpskernen kindervakantiewerk georganiseerd voor basisschoolkinderen. Deze organisaties zouden ook graag iets voor de leeftijdsgroep van 12-18 jarigen willen betekenen.

Veel van deze initiatieven ervaren een tekort aan vrijwilligers. Qua financiën en communicatiemogelijkheden is meer steun van de gemeente van belang.

Bij zowel de jongere als de oudere jeugd in de kleine kernen is veel behoefte aan dorpsactiviteiten met ook bijzondere aandacht voor hen.

10. Scouting heeft ondersteuning nodig

In de gemeente Valkenburg aan de Geul zijn twee scoutingorganisaties: Scouting Sint Monulphus in Berg en Terblijt en Scoutinggroep Sint Franciscus in Valkenburg. Zij hebben tussen de 50 en 100 leden van 5-30 jaar, naast oudere leden. Qua financiën, faciliteiten en communicatiemogelijkheden is meer steun van de gemeente van belang. Het is moeilijk om vrijwilligers aan te trekken.

11. Weinig aanbod voor 12+ jeugd

Jongeren, bewoners en vrijwilligers vinden dat er weinig te doen is voor de jeugd tussen 12-18 jaar. Voor kinderen tot 12 jaar worden er relatief veel activiteiten georganiseerd door verenigingen en ouderorganisaties. Ook voor de meeste 18+ jongeren is er voldoende te doen in het volwassen verenigingsleven en de commerciële vrijetijdsbesteding. Jongeren van 12-18 jaar vallen echter tussen wal en schip: ze voelen zich te oud voor de activiteiten voor kinderen en mogen nog niet deelnemen aan de activiteiten voor volwassenen, ook in verband met het alcoholverbod voor jeugd onder de 18 jaar.

Veel oudere jongeren vanaf een jaar of 14 hebben al de behoefte om deel te nemen aan het uitgaansleven, maar worden daar geweigerd vanwege het strenge toegangsbeleid dat voor de horeca geldt. Inmiddels zijn veel cafés in Valkenburg die eerst open waren voor jongeren onder de 18 jaar vervangen voor restaurants.

12. Behoefte aan openluchtwembad

Door bewoners van alle kernen, zowel jong als oud, wordt het openluchtwembad in Valkenburg node gemis. Dit bad is zo'n drie jaar geleden gesloten. Voor volwassenen is het een nostalgische plek waar zij vroeger kwamen toen ze jong waren. Voor jeugdigen was het de plek waar ze in de zomer vaak samenkwamen. Nu moeten ze naar Meerssen en Maastricht voor een soortgelijke voorziening.

13. Meer samenwerking nodig bij preventie van jeugdoverlast

In 2019 kwam het totale aantal overlastmeldingen met betrekking tot jeugd uit op 93. De meeste van deze meldingen betroffen overlast in Valkenburg Centrum en Broekhem-Noord. Wat jeugdcriminaliteit betreft gaat het in Valkenburg om 10 tot 20 jongeren die voor een belangrijk deel komen uit de grootste kern Valkenburg en in mindere mate uit Berg en Terblijt.

Sterk aan het jeugd- en veiligheidsbeleid van de gemeente is de nadruk op de preventieve inzet. Er zou nog meer nadruk op jeugd gelegd kunnen worden, met name om hen maatschappelijk binnen boord te houden. Knelpunt is dat de medewerkers van openbare orde en veiligheid van de gemeente niet goed op de hoogte zijn van informatie over jongeren vanuit het Team Jeugd. Dit heeft te maken met de AVG beperkingen die zij ervaren.

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft beschikking over acht boa's, waarvan vier wijkboa's, twee taakspecialisten horeca en evenementen, en twee algemene boa's. Eén van de wijkboa's is tegelijkertijd jeugdboa voor de gehele gemeente.

Het bereik van de boa's betreft een kleine 100 jongeren tussen de 12 en 20 in de hele gemeente. Voornamelijk in Broekhem-Noord, centrum, en Berg en Terblijt (JOP). Geadviseerd wordt meer energie te steken in een preventieve benadering van jeugd door met hen in gesprek te gaan.

De inzet van de politie naar jeugd wordt uitgevoerd door noodhulp, wijkagenten en een schoolagent. Van belang daarbij is de preventieve inzet (vroeg signaleren op straat en school) en tegelijkertijd ook een repressieve aanpak.

Groot knelpunt in de samenwerking met partners is de strenge interpretatie van de AVG, wat het delen van vitale informatie bemoeilijkt of zelfs onmogelijk maakt.

Er is behoefte aan een netwerk 12+ van waaruit analyse en aanpak van jeugdcasussen geregeld kan worden. Knelpunt ook is het tekort aan jongerenwerk. Dat is elke dag nodig. Dat geldt ook voor voorlichting over risicogedrag op scholen. handhavers aangesproken wanneer ze samen op een bankje zitten of op straat lopen.

14. Kwalitatief aanbod van onderwijs, opvang en zorg in integrale kindcentra

Op het gebied van basisonderwijs streeft de gemeente naar het uitbouwen van de basisscholen tot integrale kindcentra (IKC). Doel daarvan is kinderen van 0 tot ongeveer 12 jaar maximale ontwikkelingskansen te bieden in de eigen omgeving door een kwalitatief hoogstaand en samenhangend aanbod van onderwijs, opvang en ondersteuning.

15. Dorpsfunctie van Stella Maris College

De locatie van het Stella Maris College in Valkenburg maakt onderdeel uit het bredere Stella Maris College met de hoofdvestiging in Meerssen. De locatie in Valkenburg verzorgt de opleidingsniveaus basisberoepsgericht en kaderberoepsgericht. Het Stella Maris College in Valkenburg heeft 491 leerlingen. Een knelpunt is dat informatie over leerlingen van het Stella Maris College niet wordt gedeeld met en tussen zorgvoorzieningen in verband met privacy-bescherming.

Geadviseerd wordt de locatie van het Stella Maris College in Valkenburg een dorpsfunctie te geven. De school is in de avonduren leeg. Andere organisaties kunnen de sleutel met toegangscode krijgen om na 4 uur 's middags gebruik maken van de beschikbare ruimtes.

16. Verbeter preventie inzet van jeugdzorg

Op het gebied van jeugdzorg, wat een gemeentelijke taak is, doet Valkenburg aan de Geul mee aan het samenwerkingsverband Jeugdhulp Zuid-Limburg met 15 andere gemeenten in regio Zuid-Limburg. Het meerjarige beleidsplan voor de periode 2019-2022 biedt mogelijkheden voor lokale aanpassingen.²⁴ Dat geldt vooral voor preventieve en lichte varianten van jeugdzorg.

Geadviseerd wordt in verband met het hoge aantal jeugdzorgcliënten in de leeftijdsgroepen 0-11 jaar en 12-17 jaar in de gemeente (13.14 procent tegen

²⁴ Jeugdhulp Zuid-Limburg, z.j.

gemiddeld in Nederland 11.8 procent) meer lokaal in te zetten op preventieve en lichte jeugdzorg.²⁵

Een groot knelpunt is de vroegsignalering van zorgrisico's en beginnende zorgproblemen bij jeugdigen. Een ander knelpunt is het gebrek aan ontmoetingsmogelijkheden en activiteiten voor jongeren onder en boven de 18 jaar in de gemeente Valkenburg aan de Geul. Knelpunt is ook het ontbreken van een gemeentelijk gespreksplatform met en voor jeugd.

Geadviseerd wordt ook meer ontmoetingsplekken met activiteiten aan te bieden voor jeugd van 12 tot 18+ en het tot stand brengen van een gemeentelijk gespreksplatform met en voor jeugd.

17. Complexe jeugdzorg vergt integrale gezinsaanpak op maat

Een goede oplossing voor de organisatie voor de jeugdzorg is zorgproblemen van jongeren te beoordelen in de context van hun leefsituatie, met name de gezinssystemen waar ze deel van uitmaken, en de problemen niet bij jongeren zelf neer te leggen. In de regio Zuid-Limburg is een pilot toegang in voorbereiding waarbij een integrale aanpak wordt nagestreefd voor complexe zorgvragen. Oplossen is namelijk een kwestie van maatwerk ontwikkelen in overleg met de cliënt, in plaats van een voorgeprogrammeerde oplossing zonder nadenken uit te voeren.

18. Meer begeleid vrijetijdsaanbod en huisvesting voor jongeren

Door de aanhoudende vergrijzing en ontgroening is een demografische situatie ontstaan waarin jongeren in feite een minderheidsgroep vormen, terwijl aan de andere kant de lokale en regionale arbeidsmarkt staat te springen om jonge vakkrachten. Voor jongeren en jonge starters zijn er ook nog eens een keer weinig verantwoorde vrijetijds mogelijkheden en betaalbare kansen op de woningmarkt geregeld. Bij elkaar genomen leveren deze omstandigheden zowel voor jongeren als voor de gemeenschap als geheel een groot dilemma op. Kiezen we voor verdere vergrijzing en ontgroening en wordt Valkenburg aan de Geul nog meer een senioren gemeente of verzetten we de bakens en werken toe naar een gemeente met toekomst waar plaats is voor jong en oud.

Indachtig de wijsheid 'wie de jeugd heeft, heeft de toekomst' is de ontwikkeling van een voortvarend breed lokaal jeugd beleid nodig met aandacht voor zowel verantwoord opgroeien en vrijetijdsbegeleiding van vooral tieners en jongeren vanaf 12 jaar tot 18+ als regiogericht beroepsonderwijs en huisvesting voor jongeren en jonge starters.

Aanbevolen wordt dat de gemeente preventief jeugd beleid uitbouwt voor jeugd van 12 tot 18 jaar, vooral op het gebied van vrijetijdsbegeleiding.

Ook zou de gemeente het voortouw moeten nemen in het aanpakken van de woningnood voor jongeren en jonge starters.

²⁵ Cliënten van deze vormen van justitiële jeugdhulp zijn overigens veelal ook cliënten van de jeugdzorg.

Deel III.

Voorstel preventief lokaal jeugdbeleid

In dit derde deel worden de contouren geschetst van preventief lokaal jeugdbeleid voor de gemeente Valkenburg aan de Geul. De eerste steen daarvoor is gelegd in reeds vastgelegde beleidsintenties van de gemeente (Hoofdstuk 10). Samen met de informatie die in het kader van deze rapportage is verzameld, is dit nader uitgewerkt in een meerjarenplan preventief lokaal jeugdbeleid (Hoofdstuk 11) en een uitvoeringsplan voor de korte termijn (Hoofdstuk 12).

Hoofdstuk 11. Lokale beleidsintenties

Inleiding

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft zich voorgenomen preventief lokaal jeugdbeleid te ontwikkelen als onderdeel van beleid op het gebied van het sociaal domein, waarin de inzet van sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening is geregeld.²⁶ Deze beleidsintentie worden nader toegelicht.

§ 1. Beleidsintenties sociaal domein

Doelstellingen van het brede beleid ten aanzien van het sociale domein beleid zijn vooral gericht op het bevorderen van:

- het zelforganiserend vermogen van burgers
- de zelfredzaamheid en participatie van burgers
- het versterken van informele netwerken
- het verbeteren van de afstemming van maatschappelijke organisaties op behoeftes en vragen van burgers
- het versterken van de samenhang tussen welzijn, wonen en zorg.

Deze doelstellingen sluiten aan op de noties van buurtkracht en menskracht zoals verwoord uit het Coalitieakkoord 2018-2022 en het gedachtegoed over zelfsturing uit de nota 'Meedoen in Valkenburg aan de Geul: een andere kijk op participatie van burgers'. Dit betekent dat in de benadering van de gemeenschappen en de aanpak van vraagstukken die daar spelen er primair sterk wordt geacteerd vanuit de eigen kwaliteiten en capaciteiten die in de samenleving verscholen liggen. Daar waar burgers zich (tijdelijk) niet meer zelf kunnen redden, moeten voorzieningen vanuit de gemeente ingezet kunnen worden. Dat moet snel en efficiënt gebeuren, zonder grote administratieve (langdurige) procedures.

§ 2. Beleidsintenties ten aanzien van preventief lokaal jeugdbeleid

Ten aanzien van jeugd zijn veel zaken geregeld, behalve het probleem van rondhangende jeugdgroepen die overlast voor omwonenden veroorzaken. Voor een goede aanpak gericht op het voorkomen dat jongeren zich gaan vervelen en rondhangen in de openbare ruimte met overlast als gevolg wil de gemeente onderzoeken op welke wijze daarvoor preventief en correctief beleid kan worden ontwikkeld. Doel is om jongeren vanaf jonge leeftijd tot aan volwassenheid een breed aanbod aan voorzieningen en faciliteiten te bieden.

Aandachtspunt van jeugdbeleid voor de gemeente is het stimuleren van historisch besef en behoud van lokale tradities zoals de schutterijen, jonkheid, carnaval, religieus en muziek. Gestreefd wordt naar Valkenburgse historische lessen op scholen.

²⁶ Gemeente Valkenburg aan de Geul, november 2019.

Geadviseerd wordt voor de overdracht van lokale tradities naar de jeugd van tegenwoordig op zoek te gaan naar aansprekende vormen, waarin deze tradities creatief worden gemixt met eigentijdse formules die aansluiten bij hun leefstijl en voorkeuren. In de ontwikkeling van deze mix zou de jeugd zelf een groot aandeel kunnen hebben al dan niet met ondersteuning van professionals en vrijwilligers van culturele en welzijnsaanbieders.

Een ander speerpunt van jeugdbeleid waar de gemeente zich sterk voor wil maken is het behouden van jongeren van 12 tot 18 jaar voor de gemeente. Initiatieven zoals de jeugdgemeenteraad, mobiele JOP's, speelplaatsen, natuurspeeltuinen en een jongerenmuziekpodium kunnen hierbij van grote betekenis zijn.

Hoofdstuk 12. Meerjarenplan

Inleiding

Het voorstel voor een meerjarenplan preventief lokaal jeugdbeleid bestaat uit inhoudelijke adviezen ingedeeld in meerdere onderdelen: welzijn en vrijetijdsbesteding, veiligheid, onderwijs, zorg, en werk en huisvesting (§ 1 t/m § 5) en adviezen met betrekking tot randvoorwaarden (§ 6).

§ 1. Welzijn en vrijetijdsbesteding

Op basis van het voorafgaande zijn meerdere adviezen opgesteld met betrekking tot risicojongeren en andere jeugd die in het publieke leven te weinig aan hun trekken komen. Voor met name jeugd van 12-18 jaar, maar ook 12- en 18+ jeugd waarbij zich risico's voordoen, gaat het om de volgende adviezen:

1. Verhogen inzet jongerenwerk

Momenteel is er te weinig formatie voor jongerenwerk beschikbaar in Valkenburg aan de Geul (12 uur). Het jongerenwerk bereikt daardoor maar een klein deel van de jeugd die behoefte heeft aan vrijetijdsbegeleiding, toezicht of zorg. Het gaat om tussen de 35 en 45 jongeren in de leeftijdsgroep van 14 tot 20 jaar, terwijl er vraag is bij 130 jongeren van 12-17 jaar met een risicoachtergrond en in mindere mate bij ook kinderen onder de 12 jaar en jongvolwassenen van 18+ met deze achtergrond (resp. 26 en 35).

Daarnaast hebben vrij veel jeugdigen van 12-17 jaar zonder risicogedrag ook behoefte aan begeleide vrijetijdsactiviteiten en faciliteiten daarvoor (135x).

Belangrijke aandachtspunten voor het jongerenwerk zijn:

- 1) 's Avonds is meer begeleiding van jongerenwerkers op hangplekken en JOP's wenselijk. Dat is goed voor jongeren, maar ook voor het beperken van jeugdoverlast die bewoners in de omgeving ervaren.
- 2) Begeleiding van jongeren in een jongerencentrum, gemeenschapshuizen en bij outdoor- en vindplaatsgerichte activiteiten.

Nodig voor de gehele gemeente is een capaciteit aan begeleide vrijetijdsbegeleiding voor 262 jongeren van 12-17 jaar en ca. 60 jeugdigen met een risico-achtergrond onder de 12 jaar en boven de 18 jaar. Daarnaast vragen nog eens variërende aantallen kinderen tot 12 jaar en jongeren ouder dan 18 zonder risico-achtergrond jaar om aandacht. Al met al vraagt dat om een capaciteit van 7.0 fte begeleiding.

Aangeraden wordt deze capaciteit voor jeugd met een risico-achtergrond in te vullen met professionals. Hiervoor is 3.2 fte nodig. Professions die hiervoor kunnen worden ingezet zijn jongerenwerkers, sportbegeleiders en cultuurbegeleiders. De overige capaciteit zou kunnen worden verzorgd door vrijwilligers. Ondersteuning in de vorm van deskundigheidsbevordering en facilitaire ondersteuning is dan wel geboden. Dit zou ook een taak van de genoemde professionals kunnen zijn.

Door herschikking van bestaande begeleidingscapaciteit bij gesubsidieerde jeugdvoorzieningen kan al een flink deel van de benodigde formatie worden geregeld. Extra middelen voor professionele capaciteit voor vrijetijdsbegeleiding is daar buitenom ook noodzakelijk. Een afweging hierbij kan zijn het inwisselen van formatie voor curatieve en repressieve inzet voor preventieve inzet, vanuit de reële gedachte dat een preventie activiteiten ook besparend kan werken op de toestroom naar dure curatieve en repressieve voorzieningen.

2. Een eigen plek voor jongeren met begeleiding en activiteiten

Eigen plekken voor jongeren in de vorm van een jongerencentrum en/of gemeenschapshuizen met begeleide activiteiten is wenselijk voor 9 groepen/categorieën (met 85 jongeren tussen 12-18 jaar), 2 groepen/categorieën met 12- jeugd, en 2 groepen/categorieën 18+ jeugd (met bij elkaar genomen zo'n 35 personen).

Veel jongeren, maar ook sommige bewoners, missen een plek waar de jeugd beschut warm en veilig binnen kan zitten en iets te doen heeft. De bestaande JOP's voldoen in dit opzicht niet. Voor omliggende bewoners voldoet de JOP in Valkenburg niet omdat het geluidsoverlast geeft. Een binnenruimte met begeleiding biedt jongeren een plek waar zij zich kunnen vermaken op een pedagogisch verantwoorde manier. Aan te raden is om deze jongeren door professionele jongerenwerkers te laten begeleiden. Op die manier zullen bewoners in de omgeving ok minder jeugdoverlast ervaren.

3. Openstelling van gemeenschapshuizen voor jeugd

Jongeren in de dorpskernen missen soms ook een plek om te hangen. Eén van de oplossingen hiervoor zou openstelling van de gemeenschapshuizen voor jeugd kunnen zijn. Een beheerder, vrijwilligers of professionals zoals jongerenwerkers of combinatiefunctionarissen zouden toezicht kunnen houden op deze jeugd. Veel jeugd heeft behoefte aan spontane inloop in plaats van activiteiten op gezette tijden. Een beheerder die overdag en/of 's avonds het gemeenschapshuis beheert, kan in deze wens voorzien.

Daarnaast moeten de obstakels voor toegang tot gemeenschapshuizen kleiner worden voor jongeren. Zo kan reservering van ruimtes financieel ondersteund worden en zou een professional (jongerenwerker of combinatiefunctionaris) de jeugd kunnen begeleiden bij het organiseren van activiteiten en daarbij toezicht kunnen houden.

4. Politieel toezicht op hang- en deallocaties

Voor 18+ risicojeugd is verder een stevige politieele aanpak op hang- en dealplekken nodig.

5. Heropening openluchtzwembad

Bij zowel risicojeugd, als jeugd zonder problemen en zelfs volwassenen is er een sterke wens voor de heropening van het openluchtzwembad. In de zomer was dat een ontmoetingsplek voor jong en oud.

§ 2. Veiligheid

6. Meer focus op preventie

Uit gesprekken met bewoners en jongeren blijkt dat sommige jongeren zich in het nauw gedreven voelen door de repressieve aanpak van boa's en politie die overal waar jongeren gaan en staan om een ID vragen. Zo worden ze soms al door politie of handhavers aangesproken wanneer ze samen op een bankje zitten of op straat lopen. Zowel professionals als bewoners en jongeren raden het aan om een betere balans tussen preventie en repressie aan te brengen door een grotere focus op preventie te leggen dan nu gebeurt.

§ 3. Onderwijs

7. Noodzaak van informatie-uitwisseling

Informatie over leerlingen van het Stella Maris College wordt niet gedeeld met en tussen zorgvoorzieningen met een beroep op privacy-verplichtingen. Geadviseerd wordt AVG cursussen te verzorgen om zo kennis te vergroten over het delen van informatie op een verantwoorde wijze.

8. Dorpsfunctie Stella Maris College Valkenburg

Geadviseerd wordt de locatie van het Stella Maris College in Valkenburg een dorpsfunctie te geven. De school is in de avonduren leeg. Andere organisaties kunnen de sleutel met toegangscode krijgen om na 16.00 gebruik te maken van de beschikbare ruimtes.

§ 4. Zorg

9. Noodzaak van voorlichting over zorg en druggebruik

Geadviseerd wordt om voorlichting over zorg en druggebruik te verzorgen in het voortzet onderwijs en in het vrijwilligerswerk, zoals op sportclubs. Dit is nodig voor en deel van leeftijdsgroep 12-18 jaar (60x) en ook voor 18+ jongeren.

10. Integrale gezinsaanpak op maat in de jeugdzorg

Een goede oplossing voor de organisatie voor de jeugdzorg is zorgproblemen van jongeren te beoordelen in de context van hun leefsituatie, met name de gezinssystemen waar ze deel van uitmaken. De zorgproblemen worden op die manier dan niet op het bordje van de betrokken jongeren gelegd. In de regio Zuid-Limburg is een pilot toegang in voorbereiding waarbij een integrale aanpak wordt nagestreefd voor complexe zorgvragen. Oplossen is namelijk een kwestie van maatwerk ontwikkelen in overleg met de cliënt, in plaats van een voorgeprogrammeerde oplossing zonder nadenken uit te voeren.

11. Meer aandacht voor 12+ jeugd in lokaal jeugdbeleid

Geadviseerd wordt meer aandacht te schenken aan 12+ jeugd in het lokaal jeugdbeleid. Dat is een vergeten groep waar weinig voor wordt gedaan. Het gaat met name om de jeugd van 12 t/m 15 jaar. Vergeten worden ook meisjes van 12 jaar en ouder. Voor hen zijn geen leuke activiteiten.

Daarnaast is er ook aandacht is nodig voor jongeren in de overgangperiode vanaf 18 jaar naar volwassenheid. Dat geldt met name voor de kwetsbare jongeren onder hen. Bij hen vormen schulden is een groot probleem.

§ 5. Werk en huisvesting

12. Aandacht voor jongerenhuisvesting

De gemeente zou het voortouw moeten nemen in het aanpakken van de woningnood voor jongeren en jonge starters. Dit punt is al opgenomen in de woonvisie 2020-2025. Zaak is op de korte termijn ook al te werken aan het oplossen van het tekort aan betaalbare woningen.

§ 6. Randvoorwaarden

13. Programmaregisseur jeugd

Nodig is een programmaregisseur jeugd voor 0.7/0.8 fte met het volgende takenpakket:

- Begeleiding van jongerenwerkers, andere professionals (zoals combinatiefunctionarissen) en vrijwilligers die zich met jeugd bezighouden.
- Vinden en inrichten van plekken voor jongeren.
- Ontwikkelen van jeugdparticipatie en jeugdcommunicatie
- Regelen van innovatie van en samenwerking tussen jeugdvoorzieningen
- Regelen van informatie-0uitwisseling op basis van een privacy reglement.
- Bijdragen aan de facilitering en modernisering van vrijwilligersorganisaties die zich met jeugd bezighouden.

14. Jeugdparticipatie en jeugdcommunicatie

Volgens veel respondenten is er momenteel te weinig werkelijke pedagogische aandacht voor jongeren. Gemeente en jeugdvoorzieningen doen er goed aan om in gesprek te gaan met lokale jeugd en contact met hen te blijven onderhouden. Het is belangrijk om te weten wat de jeugd daadwerkelijk nodig heeft. Plannen die gemaakt worden voor de jeugd, moeten gebaseerd zijn op waar hun behoefte ligt. De jeugd moet zelf achter het beleid staan. Dit kan bewerkstelligd worden door jeugdparticipatie te stimuleren. Het is belangrijk om met name de jeugd tussen 12 en 18 hiervoor aan te spreken. Deze leeftijdsgroep is in staat om serieuze plannen aan te dragen en de discussie hierover aan te gaan. Een andere reden waarom het nodig is jongeren van deze leeftijd te betrekken, is omdat er vooral voor deze groep te weinig faciliteiten te zijn.

Jongeren tussen 12-18 jaar zijn niet geïnteresseerd in contact in de vorm van vergaderingen. Geschikter is om jongeren op een meer flexibele, luchtige manier te betrekken bij jeugdbeleid, bijvoorbeeld door om een informele wijze met ze in gesprek te gaan eens in de zoveel tijd. Dat kan via een aan te stellen programmaregisseur jeugd als dan niet via bemiddeling van professionals of vrijwilligers, maar ook in rechtstreeks contact met leden van B&W of de raad.

In dergelijke gesprekken kan de jeugd om advies worden gevraagd worden, maar biedt de jeugd ook de gelegenheid zelf projectvoorstellen aan te dragen. Bijvoorbeeld een voetbalveldje of BMX-terreintje.

15. Samenwerking en netwerkoeverleg 12+

Er is behoefte aan samenwerking en overleg tussen gemeente en jeugdvoorzieningen in de vorm van een netwerk 12+. In dat kader kan de gezamenlijke analyse en aanpak van algemene jeugdvragestukken en individuele casussen efficiënt worden geregeld. Zo'n netwerk biedt ook een vertrouwensbasis waarop de informatie-uitwisseling over jeugd op een deugdelijke basis kan worden geregeld.

16. Wegnemen belemmeringen AVG

De nieuwe wetgeving rondom de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) belemmert professionals in hun werkzaamheden rondom jeugd.

Samenwerkingspartners durven geen relevante gegevens meer te delen, wat een effectieve aanpak bemoeilijkt. Veel professionals weten te weinig over wat de AVG, en ook de Wet PolitieGegevens (WPG) werkelijk inhouden. Bijscholing hierover zou dit kunnen verhelpen en zo het delen van belangrijke gegevens kunnen versoepelen. Dit kan binnen een jaar gerealiseerd worden.

17. Gemeenschappelijke aandacht voor jongerenhuisvesting

De gemeente Valkenburg, bedrijfsleven en andere maatschappelijke organisaties doen er verstandig aan jeugd met een praktische opleiding aan de gemeente en het bedrijfsleven te binden door behalve werk ook betaalbare huisvesting aan te bieden.

18. Modernisering vrijwilligersorganisaties

De jongere generaties zijn niet geïnteresseerd in de vergadercultuur die bij veel vrijwilligersorganisaties heerst. Mede daarom hebben deze organisaties moeite om nieuwe vrijwilligers aan te trekken en vast te houden. Nodig is modernisering van de overlegvormen door dat vlotter en met gebruik van moderne communicatiemiddelen als social media te regelen. Jeugd kan in het kader van jeugdparticipatie hierbij ook betrokken worden.

Hoofdstuk 13. Uitvoeringsplan korte termijn

Voor de korte termijn van bijvoorbeeld een jaar zou de gemeente Valkenburg aan de Geul een stevige basis kunnen leggen voor de uitbouw van preventief lokaal jeugdbeleid kunnen leggen door zich te committeren aan de volgende zaken:

- Aanstellen van een programmaregisseur jeugd
- Uitbreiding van professioneel jongerenwerk
- Regelen van samenwerking tussen jongerenwerk, de combinatiefuncties voor sport en cultuur ten behoeve van 12+ jeugd en preventieve inzet van boa's
- Kleinschalige dorpsfaciliteiten voor 12+ jeugd
- Bijscholing van vrijwilligers ten behoeve van 12+ jeugd
- Trainen van jongeren voor eigentijds vrijwilligerswerk
- Verruimen van het activiteitenbudget voor vrijwilligerswerk voor jeugd
- Ontwikkelen van concrete plannen voor jongerenhuisvesting

Deel V. Bijlagen

De bijlagen bevatten gedetailleerde informatie over respondenten, geraadpleegde documenten, items vragenlijsten, statistische data over jeugd, kwalitatieve data over groepen en categorieën van jeugd

Bijlage 1. Lijst van respondenten

1. Overzicht van interviews

Overzicht 1. Aantal interviewgesprekken met individuele jongeren en jongerengroepen

	Valkenburg (kern)	Berg en Terblijt - Vilt	Schin op Geul	Houthem-Sint Gerlach	Sibbe-Ijzeren	Verschillende kernen en buiten de gemeente	Totaal
Individuele jongeren	13	1	0	1	2	0	17
Jongerengroepen	3	1	1	1	0	6	12
Totaal	16	2	1	2	2	6	29

De jongeren van de jongerengroepen die uit verschillende kernen komen en die niet woonachtig zijn in de gemeente Valkenburg aan de Geul, komen uit Valkenburg, Berg en Terblijt, Schin op Geul, Houthem, Meerssen, Maastricht en andere omliggende plaatsen. In totaal zijn er 77 jongeren geïnterviewd in zowel individuele interviews als groepsinterviews.

Overzicht 2. Aantal interviewgesprekken met professionals en sleutelfiguren

	Valkenburg (kern)	Berg en Terblijt - Vilt	Schin op Geul	Houthem-Sint Gerlach	Sibbe-Ijzeren	Gevestigd buiten de gemeente	Totaal
Professionele voorzieningen	13	0	0	0	0	2	15

Met het aantal professionals in groepsinterviews meegeteld, zijn er 23 professionals geïnterviewd.

Overzicht 3. Aantal interviewgesprekken met vrijwilligers en bewoners

	Valkenburg (kern)	Berg en Terblijt - Vilt	Schin op Geul	Houthem-Sint Gerlach	Sibbe-Ijzeren	Totaal
Vrijwilligers organisaties	4	3	2	1	2	12
Bewoners	17	1	0	0	0	18
Totaal	21	4	2	1	2	30

2. Geïnterviewde sleutelfiguren

Dhr. J. Schrijen (burgemeester gemeente Valkenburg aan de Geul)
Dhr. R. Meijers (wethouder Jeugd)
Dhr. B. Mennens (algemeen directeur gemeente Valkenburg aan de Geul)
Dhr. R. Linkens (teamleider Veiligheid Toezicht en Handhaving)
Dhr. C. Bronzwaer (adviseur Openbare Orde en Veiligheid)
Mw. S. Stassen (voormalig adviseur Openbare Orde en Veiligheid)
Dhr. F. Keulen (coördinator Leefbaarheid)
Mw. M. Strik (beleidsmedewerker Jeugd)
Mw. D. Velthorst – Duijkers (beleidsmedewerker Sociaal Domein)
Dhr. R. Vijgeboom (beleidsmedewerker Sociaal Domein)
Dhr. B. Zinzen (combinatiefunctionaris)
Mw. D. Wienk (combinatiefunctionaris)
Mw. K. Lenoire (combinatiefunctionaris)
Dhr. A. Kupferschläger (jongerenwerker/straatcoach)
Dhr. A. Tielens (woonwagenwerker)
Mw. B. Westera (directrice Stella Maris College)
Vertegenwoordigers van de politie (twee wijkagenten en één schoolagent)
Vertegenwoordiger van de boa's (wijk- en jeugdboa)
Vertegenwoordiger van het 'Credo huis'
Vertegenwoordiger ondernemersvereniging BIZ Valkenburg
Vertegenwoordigers van Stichting Jeugdbeweging
Vertegenwoordigers van voetbalvereniging Walram
Vertegenwoordigers van de kernoverleggen Vilt, Sibbe-IJzeren, Schin op Geul, Berg en Terblijt en Houthem-Sint Gerlach
Vertegenwoordiger van 'Jeugkarneval Vallekeberg'
Vertegenwoordiger van jeugdcarneval vereniging 'de Foekepot'
Vertegenwoordiger van 'Club 77' (jeugdwerk)
Vertegenwoordiger van Jeugdwerk Sibbe-Yzeren

Bijlage 2. Geraadpleegde literatuur en documentatie

BMC, *Onderwijsvoorzieningen Maastricht: nu en in de toekomst*, 2014.

Het Financieel Dagblad, *De kansen op een droombaan zijn nu heel goed, dus help de vmbo'er om die te bereiken*, zaterdag 18 januari 2020.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Toekomstvisie 2030: Een verkenning*, 2007.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Op en Top Valkenburg aan de Geul*, 2014.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Nota voor Sport én Bewegen 2016-2019*, 2015.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Samen werken aan goede verhoudingen: Plan van aanpak jeugdoverlast*, 2017.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Eindverslag incident Broekhem-Noord*, januari 2018.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Nota Vrijwilligerswerkbeleid*, juli 2018.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2018-2019: voor veilig wonen, werken en recreëren*, september 2018.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Wonen op maat door maatwerk: Een visie op Wonen in Valkenburg aan de Geul voor nu en de toekomst*, oktober 2019.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Begroting 2020-2023*, november 2019.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Waardevol of waardeloos? Eén jaar jongerenontmoetingsplek Valkenburg: analyse en aanbevelingen*, december 2019.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Begroting 2020 in €€n oogopslag*, 2020a.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Gemeentegids / Jaarkalender 2020*, 2020b.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, *Jaarplan Cultuur 2020*, 2020c.

GGD Zuid-Limburg, *Een nieuwe kijk op gezondheid in Valkenburg aan de Geul: Lokaal rapport Volksgezondheid Toekomst Verkenning*, 2014.

Heijns, F., *Van Jonkheid tot Young Generation*, 2008.

Heuvelland-gemeenten, *Integraal Veiligheidsplan Heuvelland 2020-2023*, 2020.

Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg, *Jeugdprofiel Valkenburg aan de Geul: Gezondheidsrapportage Jeugd 0-18 jaar*, 2019.

Jeugdhulp Zuid-Limburg, *Zuid-Limburg voor de jeugd! Beleidskader 2019-2022*, z.j.

Jeugdmonitor StatLine, *Regionaal jeugd rapport Valkenburg aan de Geul*, 2019.

Jungbluth, P., *Sociologische achtergronden van de onderwijsproblematiek Zuid-Limburg: Bouwstenen voor een regionale sfeertekening op grond van de Cohortonderzoeken KAANS.NL*, 2012.

De Limburger Maastricht-Heuvelland, *Buurt is overlast hangplek zat*, dinsdag 28 januari 2020.

Nederlands Jeugdinstituut, *Het groeiend jeugdzorggebruik: Duiding en aanpak*, 2019a.

Nederlands Jeugdinstituut, *Opgroeien in Nederland: Een impressie van de voorzieningen en wetten waarmee kinderen en gezinnen te maken kunnen krijgen bij het opgroeien*, 2019b.

Provincie Limburg, *Sociale Agenda: Uitvoeringskader december 2019*, 2019.

Universiteit van Maastricht, GGD Zuid Limburg / Academische Werkplaats Publieke Gezondheid, *Rapportage nulmeting en monitoring Sociale Agenda Provincie Limburg*, 2018.

Vereniging Behoud Woonwagencultuur in Nederland, *Advies Gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid*, Zeist, 2019.

Verwey-Jonker Instituut, *Kinderen in tel databoek 2016*, Utrecht, 2017.

Westra, D., J. Gerritsma, N. Hamelers, M. Jansen en D. Ruwaard, *Een studie naar het gebruik van jeugd-GGZ in Zuid-Limburg*, 2018.

Het Wiel, landelijk magazine voor en over (voormalige) bewoners van woonwagens: woonwagenbewoners, Sinti en Roma.

Zuid-Limburgse Gemeenten, *Zuid Springt Eruit: Zuid-Limburg zet nieuwe trend in gezondheid. Nota Gezondheidsbeleid Zuid-Limburg 2020-2023*, 2019.

Bijlage 3. Items vragenlijsten

Items vragenlijst jongeren

1. Uit hoeveel jongeren bestaat jullie groep?
2. Leeftijd, verhouding jongens/meisjes, woonbuurt
3. Ontmoetingsplek en vrijetijdspatroon
4. Maak je gebruik van het jongerenwerk
5. Is er voldoende voor jullie te doen in de vrije tijd?
6. Wat zou je anders willen?
7. Zou je zelf ook iets willen doen om activiteiten te helpen organiseren voor jongeren in het jongerenwerk of de buurt?
8. Op welke manier kunnen jongerenwerkers het beste contact houden met jongeren en hen informeren over activiteiten?
9. Onderwijs, bijbaan
10. Contact met politie, andere problemen
11. Conclusie: Wat moet in de gemeente voor jongeren als eerste verbeterd worden?
12. Kennen jullie jongeren en volwassenen die geschikt zijn als positief rolmodel voor andere jongeren in de buurt?

Items vragenlijst professionals en sleutelfiguren

1. Doel
2. Werkwijze en aanbod
3. Bereik
4. Samenwerking
5. Plus- en minpunten voorziening
6. Achtergronden jongeren

Items vragenlijst bewoners

1. Ervaringen met jongeren
2. Advies jongerenvoorzieningen

Bijlage 4. Jeugd in nog meer cijfers

Inleiding

Voor een kwantitatief beeld van de jeugdpopulatie in de gemeente Valkenburg aan de Geul zijn behalve demografische cijfers (§ 1) ook andere statistische gegevens verzameld op de gebieden van onderwijs (§ 2), inkomen (§ 3), welzijn en gezondheid (§ 4), jeugdoverlast en criminaliteit (§ 5), en leefbaarheid (§ 6). Waar mogelijk is een vergelijking gemaakt met gemiddelde cijfers van Nederland. Vervolgens is de risicograad van de jeugdpopulatie in Valkenburg aan de Geul uitgerekend (§ 7).

§ 1. Demografie

1.1 Jeugdaandeel 0-26

De gemeente Valkenburg aan de Geul telt 16.470 inwoners, waarvan 24.04 procent jonger dan 27 jaar is (zie Tabel 2). Het jeugdaandeel van 0-26 jaar is daarmee lager dan het landelijke gemiddelde van 30.8 procent. In 2019 woonden er in Valkenburg aan de Geul 1.456 kinderen van 0-11 jaar, 850 jeugdigen van 12-17 jaar, 1.134 jeugdigen van 18-24 jaar en 520 jongvolwassenen van 25-26 jaar.

Wanneer de cijfers worden uitgesplitst naar de kernen van de gemeente, is te zien dat de meeste jeugdigen in de leeftijd 0-26 jaar in de kern Valkenburg wonen (1.710 jeugdigen, zie Tabel 3). Procentueel genomen hebben Sibbe-IJzeren en Berg en Terblijt het grootste aandeel jeugdigen van 0-26 jaar (respectievelijk 27% en 26.3%). Walem heeft het kleinste aandeel jeugdigen (21.4%).

Tabel 2. Leeftijd inwoners Valkenburg aan de Geul en Nederland per 23 oktober 2019 (abs. en %). Bron: CBS Statline 2019.

Bevolking	Valkenburg aan de Geul		Nederland
0-11 jaar	1.456	8.84%	12.68%
12-17 jaar	850	5.16%	6.87%
18-24 jaar	1.134	6.89%	8.64%
25-26 jaar	520	3.16%	2.80%
0-26 jaar	3.960	24.04%	30.80%
Totaal aantal inwoners	16.470	100%	100%

Tabel 3. Leeftijd inwoners Valkenburg, Houthem- Sint Gerlach, Schin op Geul- Oud-Valkenburg, Sibbe IJzeren, Berg en Terblijt-Vilt En Walem per 23 oktober 2019 (abs. en %). Bron: CBS Statline 2019

Bevolking	Valkenburg		Houthem-Sint Gerlach		Schin op Geul - Oud-Valkenburg		Sibbe-IJzeren		Berg en Terblijt - Vilt		Walem		Nederland
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	%
0-11 jaar	600	7.79	128	8.45	96	6.62	152	11.8	464	10.63	12	8.28	12.68
12-17 jaar	368	4.77	82	5.38	75	5.17	73	5.68	245	5.61	6	4.14	6.87
18-24 jaar	508	5.38	116	7.62	119	8.21	81	6.26	301	6.90	7	4.83	8.64
25-26 jaar	234	3.02	52	3.43	52	3.59	41	3.19	136	3.11	6	4.14	2.80
0-26 jaar	1710	22.18	378	25.0	342	23.6	347	27.0	1146	26.3	31	21.4	30.80
Totaal aantal inwoners	7.705	100	1.515	100	1.450	100	1.285	100	4.365	100	145	100	100

In de tabellen 4 t/m 9 is een overzicht gegeven van de leeftijdsopbouw van elke kern opgesplitst in buurten. In de kern Valkenburg woont procentueel genomen in Broekhem-Noord het grootste percentage jeugdigen van 0-26 jaar (30.5%). Voor Houthem-Sint Gerlach, Schin op Geul, Sibbe-IJzeren en Berg en Terblijt-Vilt zijn dat respectievelijk de buurten Sint-Gerlach (26.14%), Schoonbron (28.44%), IJzeren (27.46%) en Vilt (27.22%). Van alle kernen hebben de volgende wijken het laagste percentage jeugd van 0 tot 26 jaar: Plenkert (18.10%), Houthemerveld (1%), Oud-Valkenburg (20%), Sibbe (26.40%) en Rasberg (17.5%).

Tabel 4. Leeftijdsopbouw in buurten van kern Valkenburg in 2019. Bron: CBS Statline 2019.²⁷

Buurten	0-11		12-17		18-24		25-26		0-26		Totaal inwoners
Valkenburg	192	5.56%	138	3.99%	210	6.08%	96	2.78%	636	18.41%	3455
Broekhem Zuid	144	8.09%	83	4.63%	109	6.10%	52	2.92%	387	21.74%	1780
Broekhem Noord	176	12.66%	92	6.62%	112	8.06%	44	3.17%	424	30.50%	1390
Emmaberg	8	4.71%	7	3.82%	11	6.18%	7	4.12%	32	18.82%	170
De Heek	4	4.44%	4	4.44%	7	7.78%	4	4.44%	19	21.11%	90
De Valkenberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hekerberg	68	9.71%	40	5.64%	53	7.5%	28	4%	188	26.86%	700
Plenkert	4	3.81%	4	3.81%	7	4.11%	4	3.81%	19	18.10%	105
Euverem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valkenburg (kern)	600	7.79%	368	4.77%	508	6.59%	234	3.04%	1709	22.18%	7705

Tabel 5. Leeftijdsopbouw in buurten van kern Houthem-Sint Gerlach. Bron: CBS Statline 2019.

Buurten	0-11		12-17		18-24		25-26		0-26		Totaal inwoners
Sint-Gerlach	84	9.55%	50	5.63%	67	7.56%	30	3.41%	230	26.14%	880
Vroenhof	28	7.00%	22	5.5%	35	8.75%	13	3.25%	98	24.5%	400
Strabeek	12	7.06%	6	3.53%	7	4.12%	6	3.53%	31	18.24%	170
Houthemerveld	0	-	0	0	0	0	1	1%	1	1%	10
Ravensbosch	4	8.00	2	-	4	7%	2	4%	12	24%	50
Houthem - Sint Gerlach (kern)	128	8.45%	82	5.38%	116	7.62%	52	3.43%	377	24.88%	1515

²⁷ Door afronding komen in enkele gevallen de sommen van rijen of kolommen niet precies overeen met de totalen. Dit geldt ook voor de hierop volgende tabellen.

Tabel 6. Leeftijdsofbouw in buurten van kern Schin op Geul - Oud-Valkenburg. Bron: CBS Statline 2019.

Buurten	0-11		12-17		18-24		25-26		0-26		Totaal inwoners
Schin Op Geul	44	6.33%	31	4.46%	46	6.55%	24	3.45%	144	20.72%	695
Schoonbron	20	8.89%	14	6.22%	21	9.33%	9	4%	64	28.44%	225
Oud-Valkenburg	8	6.96%	5	4.35%	7	6.09%	3	2.61%	23	20%	115
Strucht	16	4.32	21	5.68%	39	10.41%	14	3.78%	89	24.05%	370
Gerendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Keutenberg-Sousberg	0	-	2	5.71%	4	10%	2	5.71%	8	22.86%	35
De Kluis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Schin op Geul-Oud-Valkenburg (kern)	96	6.62%	75	5.17%	119	8.21%	52	3.59%	324	22.34%	1450

Tabel 7. Leeftijdsofbouw in buurten van kern Sibbe-IJzeren. Bron: CBS Statline 2019.

Buurten	0-11		12-17		18-24		25-26		0-26		Totaal inwoners
Sibbe	116	11.78%	55	5.58%	60	6.04%	30	3.05%	260	26.40%	985
IJzeren	36	12.20%	17	5.76%	18	5.93%	11	3.73%	81	27.46%	295
Vilterveld	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sibbe- IJzeren (kern)	152	11.83%	73	5.68%	81	6.26%	41	3.19	346	26.93%	1285

Tabel 8. Leeftijdsofbouw in buurten van kern Berg en Terblijt - Vilt. Bron: CBS Statline 2019.

Buurten	0-11		12-17		18-24		25-26		0-26		Totaal inwoners
Berg	340	10.66%	178	5.58%	217	6.80%	98	5.58%	833	26.11%	3190
Terblijt	16	8.89%	9	5%	11	5.83%	6	3.33%	41	22.78%	180
Vilt	100	11.11%	52	5.78%	63	7%	30	3.33%	245	27.22%	900
Geulhem	4	8%	3	6%	4	7%	1	2%	11	22%	50
Rasberg	0	-	2	5%	4	8.75%	2	5%	7	17.5%	40
Bergse Heide	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0
Vilter Heide	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0
Berg en Terblijt - Vilt (kern)	464	10.63%	245	5.61%	301	6.90%	136	3.12%	1146	26.25	4365

Tabel 9. Leeftijdsopbouw in buurten van kern Walem. Bron: CBS Statline 2019.

Buurten	0-11		12-17		18-24		25-26		0-26		Totaal inwoners
Walem	12	8.28%	6	4.14%	7	4.83%	6	4.14%	31	21.34%	145

Prognose jeugdtaandeel

De prognose voor de aankomende vijf jaar is dat het aantal inwoners van 0-19 jaar een kleine daling zal kennen (zie Tabel 9). Na 2025 wordt verwacht dat dit aandeel juist weer zal toenemen (van 15.88% in 2020 naar 18.34% in 2040, zie Tabel 10).

Tabel 10. Prognose inwoners van 0-19 jaar in Valkenburg aan de Geul voor de jaren 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 (abs.). Bron: CBS Statline 2018.

Jaartal	Aantal inwoners 0-19 jaar
2020	2.700
2025	2.600
2030	2.700
2035	2.900
2040	3.100

Tabel 11. Prognose inwoners van 0-19 jaar in Valkenburg aan de Geul voor de jaren 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 (relatief). Bron: CBS Statline 2018.

Jaartal	Percentage inwoners 0-19 jaar
2020	15.88%
2025	15.57%
2030	16.27%
2035	17.26%
2040	18.34%

1.2 Etnische herkomst

In de gemeente Valkenburg aan de Geul is het percentage niet-Westerse bevolking aanzienlijk lager dan het landelijke gemiddelde (2.49% ten opzichte van 13.37%) In Tabel 12 is te zien dat het grootste aandeel jongeren tussen 0-25 met een migratieachtergrond uit Polen, Turkije en Indonesië komt.²⁸ Tabel 12 geeft aan dat het hoogste percentage van de niet-Westerse bevolking in de kern Valkenburg woont (4.54%). Het laagste percentage niet-Westerse bevolking woont in de kern Schin op Geul (1.03%).

²⁸ De leeftijdsgroep-indeling die CBS statline hier hanteert is per vijf jaar.

Tabel 21. Etnische herkomst jeugd 0-25 jaar in Valkenburg aan de Geul in 2019 (abs. en %). Bron: CBS Statline 2019.

Leef-tijds-groep	Marok-kaans		Turks		Suri-naams		Brazi-liaans		Somalies		Iraans		Pools		Indo-nesies		Totaal niet-westers	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
0-25	14	0.35	16	0.40	7	0.18	11	0.28	4	0.10	12	0.30	18	0.45	15	0.38	243	6.14
Totale bevol-king	35	0.21	55	0.33	26	0.16	18	0.11	7	0.04	34	0.21	68	0.41	218	1.32	410	2.49

Tabel 13. Etnische herkomst inwoners Valkenburg, Houthem- Sint Gerlach, Schin op Geul- Oud-Valkenburg, Sibbe IJzeren, Berg en Terblijt-Vilt en Walem. Bron: CBS Statline 2019.

Etnische herkomst	Marok-kaans		Antillen + Aruba		Suriname		Turkije		Overig niet-Westers		Totaal niet-Westers	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Valkenburg	25	0.32	20	0.26	15	0.19	45	0.58	255	3.30	350	4.54
Houthem-Sint Gerlach	5	0.33	5	0.33	5	0.33	10	0.66	35	2.31	55	3.63
Schin op Geul- Oud-Valkenburg	5	0.34	5	0.34	5	0.34	0	0	10	0.69	15	1.03
Sibbe IJzeren	5	0.39	5	0.39	0	0	5	0.39	30	2.33	30	2.33
Berg en Terblijt -Vilt	5	0.11	10	0.23	10	0.22	5	0.11	90	2.06	110	2.52
Walem	0	0	0	0	0	0	0	0	5	3.45	5	3.45

§ 2. Onderwijs

2.1 Basisonderwijs

In het schooljaar 2018/2019 volgen 950 kinderen uit Valkenburg aan de Geul basisonderwijs. Hiervan volgen 30 kinderen speciaal basisonderwijs.

In totaal gingen 828 kinderen in 2018 naar de vier basisscholen van Valkenburg aan de Geul: één school in Berg en Terblijt, één school in Sibbe en twee scholen in Valkenburg. De kern Valkenburg heeft een rooms-katholieke basisschool (Basisschool Valkenburg) en een openbare school (Basisschool Broekhem).

Tabel 14. Deelname onderwijs naar onderwijstype in Valkenburg aan de Geul en Nederland (absoluut en relatief in percentage) 2018/2019 (voorlopige cijfers). Bron: CBS Statline Jeugdmonitor.

Type onderwijs	Aantal leerlingen
Regulier basisonderwijs	920
Speciaal basisonderwijs	30

Tabel 15. Basisscholen in Valkenburg aan de Geul naar aantal leerlingen per 1 oktober 2018. Bron: DUO.

School	Aantal leerlingen
Basisschool Berg (Berg en Terblijt)	247
Basisschool Heilig Hart (Sibbe)	123
Basisschool Valkenburg (Valkenburg)	335
OBS Broekhem (Valkenburg)	123

Leerlinggewicht

Aan het basisonderwijs worden sinds jaar en dag extra financiële middelen toegewezen voor leerlingen met laagopgeleide ouders. Er wordt gewerkt met drie gewichten, waarvan twee aanduidingen zijn voor achterstandsleerlingen: 0.30 en 1.20.²⁹ In schooljaar 2018/2019 zijn er in Valkenburg aan de Geul 35 kinderen met een leerlinggewicht boven 0.³⁰ Dit betreft 4.23 procent van het totaal aantal leerlingen in het basisonderwijs. Dit percentage ligt bijna de helft lager dan het landelijk gemiddelde (8.05%).

Tabel 16. Basisschoolleerlingen in Valkenburg aan de Geul en Nederland naar leerlinggewicht 0.30 en 1.20 voor schooljaar 2018/2019 (voorlopige cijfers). Bron: StatLine Jeugdmonitor 2018.

Gebied	abs	%
Valkenburg aan de Geul	35	4.23%
Nederland	113.108	8.05%

²⁹ Het gewicht 0.30 wordt toegekend aan leerlingen van wie beide ouders of de ouder die belast is met de dagelijkse verzorging een opleiding heeft gehad van maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg (categorie 2). Het gewicht 1.20 wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders een opleiding heeft gehad van maximaal basisonderwijs (tot en met het dertiende levensjaar) of (v)so-zmlk (categorie 1) en de andere ouders een opleiding uit categorie 1 óf 2.

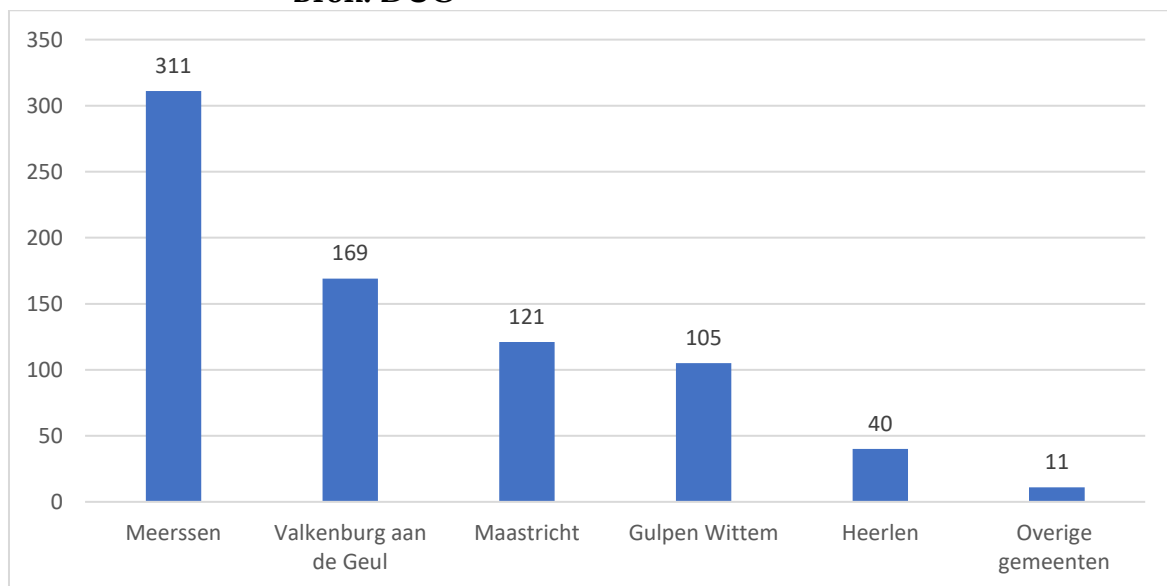
³⁰ Het gewicht 0 wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders of beide ouders drie of vier jaar mavo (c- of d-niveau), drie of vier jaar vmbo gemengde leerweg of theoretische leerweg heeft genoten, of meer dan twee jaar havo of vwo heeft gevolgd (categorie 3).

2.2 Voortgezet onderwijs

Per 1 oktober 2018 gaan in totaal 757 jongeren uit Valkenburg aan de Geul naar een middelbare school. In Figuur 1 is een overzicht gegeven van de verdeling middelbare scholieren uit Valkenburg aan de Geul naar de gemeente waarin de school gevestigd is (peildatum 1 oktober 2018). In Tabel 17 wordt dit vertaald naar percentages. In Tabel 18 zijn deze cijfers uitgesplitst naar de vestigingsgemeenten van de vo-scholen waar de jongeren naartoe gaan.

Opvallend is dat de meeste leerlingen naar de vo-school in Meerssen gaan (41.1%). Zij hebben naar schatting een reistijd tussen de tien en dertig minuten fietsen heen en terug. Iets meer dan een vijfde van de leerlingen gaat naar de enige school voor voortgezet onderwijs in Valkenburg aan de Geul. De overige scholieren gaan naar Maastricht (16.0%), Gulpen Wittem (13.9%) en Heerlen (5.3%). Zij hebben naar schatting een reistijd van ongeveer veertig minuten heen en terug per fiets. Met het openbaar vervoer is de reistijd naar deze scholen ongeveer een kwartier. Verder is er een klein aantal leerlingen dat in andere gemeenten naar school gaat: Kerkrade, Landgraaf, Roermond, Sittard Geleen, Stein en Tilburg (1.5%).

Figuur 1. Middelbare scholieren uit Valkenburg aan de Geul naar gemeente waar zij naar school gaan per 1 oktober 2018 (abs.).
Bron: DUO

Tabel 17. Middelbare scholieren uit Valkenburg aan de Geul naar gemeente waar zij naar school gaan per 1 oktober 2018 (%). Bron: DUO.

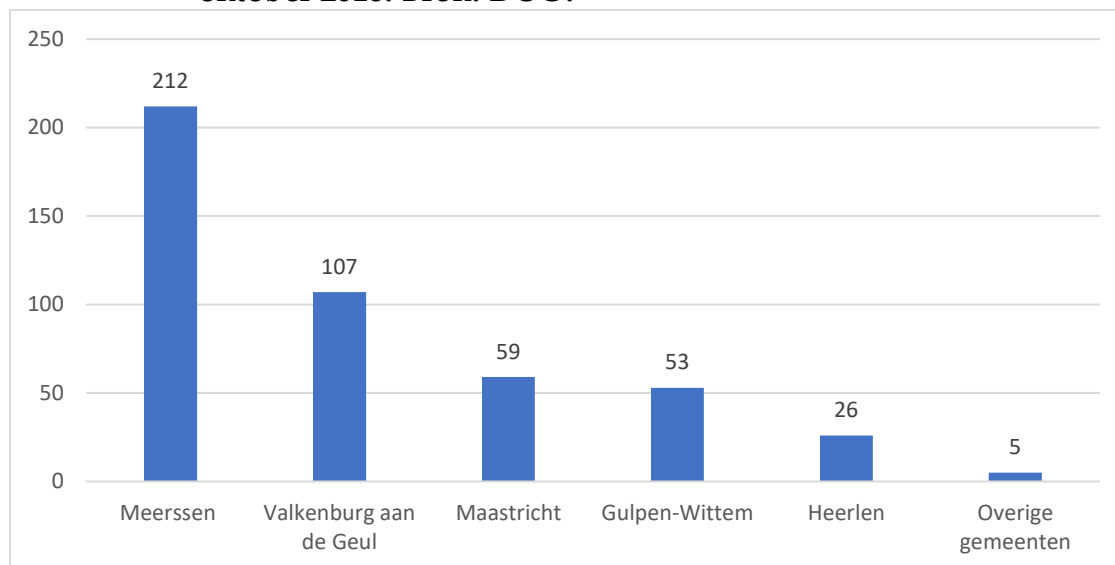
Gemeente van de school	Percentage leerlingen uit Valkenburg
Meerssen	41.1%
Valkenburg aan de Geul	22.3%
Maastricht	16.0%
Gulpen Wittem	13.9%
Heerlen	5.3%
Overige gemeenten	1.4%

Tabel 18. Middelbare scholieren uit Valkenburg naar vestigingsplaats vo-school in absolute cijfers per 1 oktober 2018. Bron: DUO.

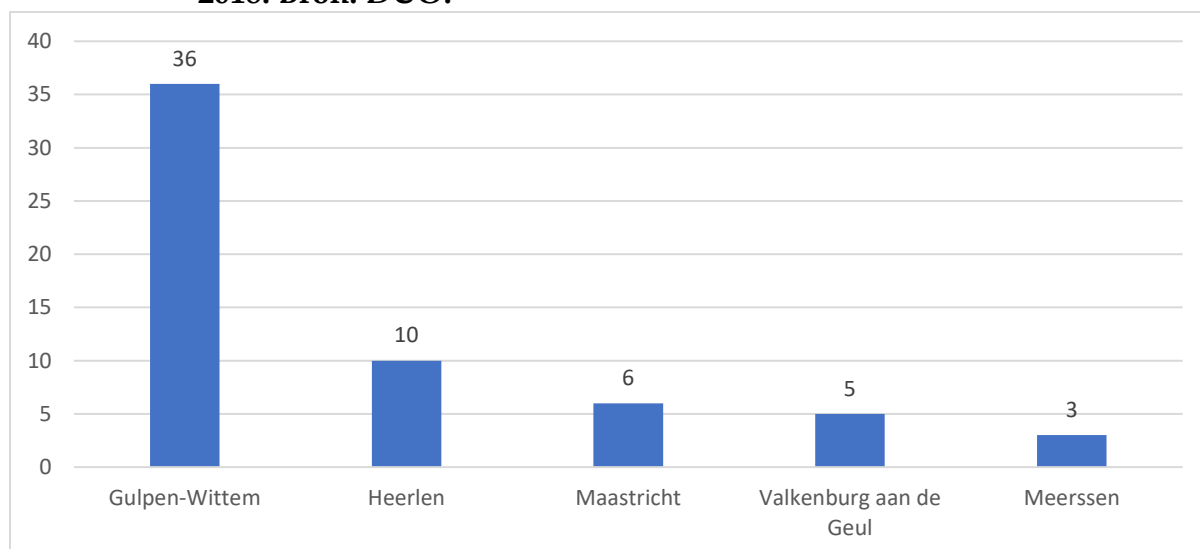
Vestigingsplaats vo-school	Aantal
Meerssen	311
Valkenburg aan de Geul	169
Maastricht	121
Gulpen Wittem	105
Heerlen	40
Sittard Geleen	5
Roermond	2
Kerkrade	1
Landgraaf	1
Stein	1
Tilburg	1
TOTAAL	757

Als er gekeken wordt naar welke middelbare scholen de jongeren uit de verschillende kernen gaan, ziet het beeld er als volgt uit: jongeren uit Valkenburg, Sibbe-IJzeren en Berg en Terblijt zijn meer geneigd om in Meerssen naar school te gaan, terwijl jongeren uit Schin op Geul en Walem eerder voor Gulpen Wittem kiezen (zie Figuur 2 tot en met 5).

Figuur 2. Middelbare scholieren uit de kernen Valkenburg en Sibbe-IJzeren naar vestigingsplaats van de vo-school in absolute cijfers per 1 oktober 2018. Bron: DUO.³¹

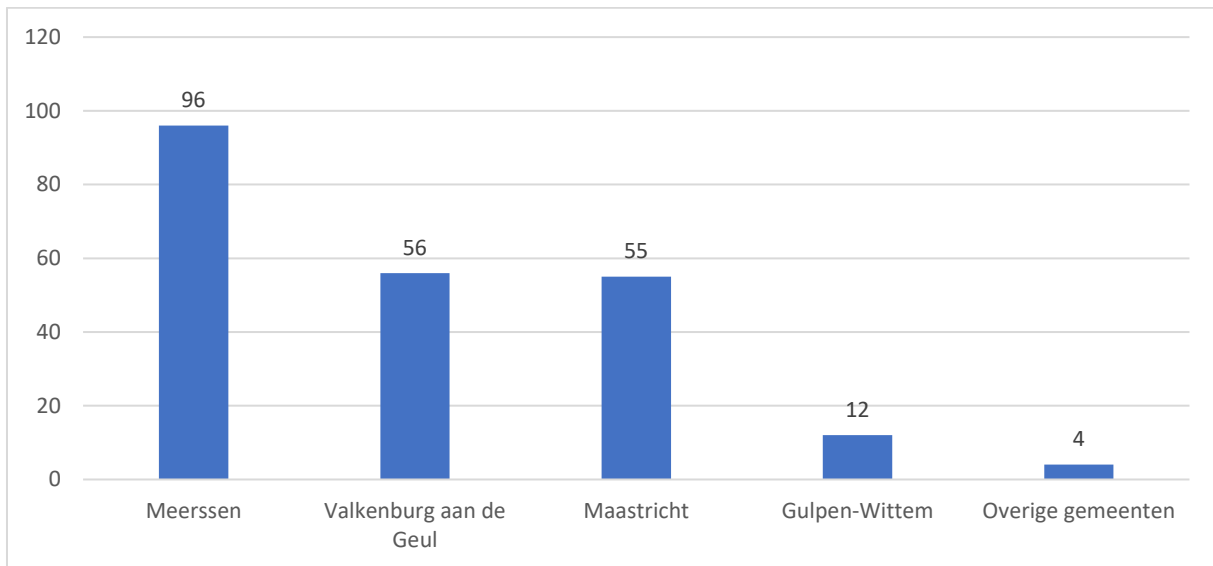

Figuur 3. Middelbare scholieren uit de kern Schin op Geul naar vestigingsplaats van de vo-school in absolute cijfers per 1 oktober 2018. Bron: DUO.

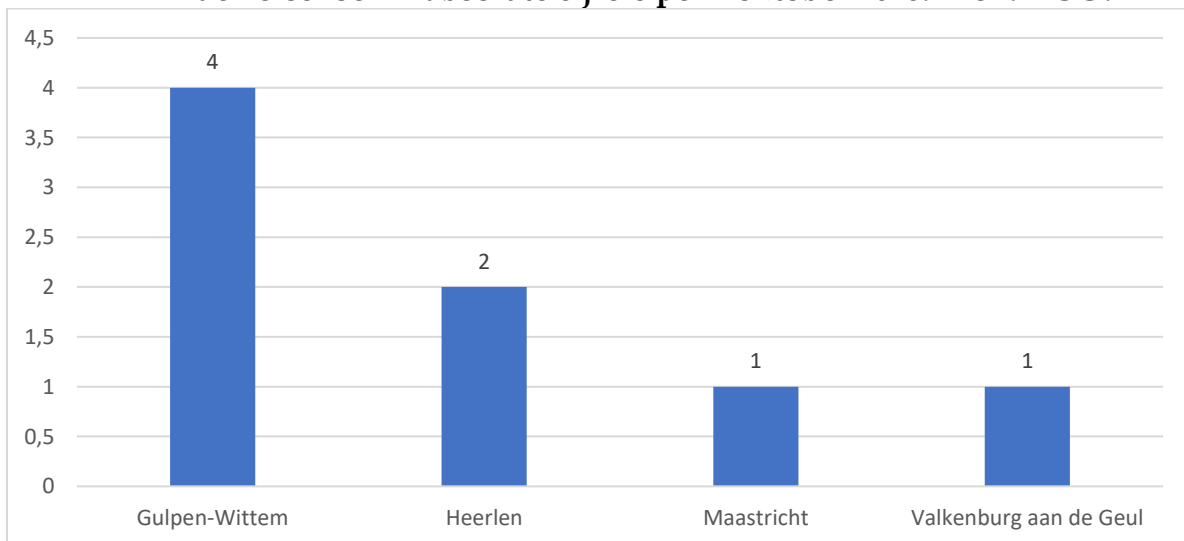

³¹ In dit geval maakt de database van DUO geen onderscheid tussen de kernen Valkenburg en Sibbe-IJzeren.

Figuur 4. Middelbare scholieren uit de kern Berg en Terblijt naar vestigingsplaats van de vo-school in absolute cijfers per 1 oktober 2018. Bron: DUO.

Figuur 5. Middelbare scholieren uit de kern Walem naar vestigingsplaats van de vo-school in absolute cijfers per 1 oktober 2018. Bron: DUO.

Stella Maris College Valkenburg

In het schooljaar 2019/2020 volgen 491 leerlingen onderwijs aan het Stella Maris College in Valkenburg. In Tabel 19 is te zien dat de meeste scholieren van deze school uit kleine plaatsen buiten de gemeente Valkenburg aan de Geul komen (274 leerlingen). Een vijfde van de leerlingen komt uit de gemeente Valkenburg aan de Geul (111 leerlingen).³² Nog een vijfde van de leerlingen komt uit Maastricht (106 leerlingen).

³² In Figuur 1 en tabel 16 is te zien dat in oktober 2018 169 leerlingen uit Valkenburg aan de Geul naar het Stella Maris college in Valkenburg gingen. De afname van 58 leerlingen heeft voornamelijk te maken met de overheveling van een brugklas Vmbo TL naar de locatie in Meerssen.

Tabel 19. Middelbare scholieren van het Stella Maris College in Valkenburg naar woonplaats in absolute cijfers in 2019/2020. Bron: Stella Maris College Valkenburg.

Plaatsnaam	Aantal
Gemeente Valkenburg a/d Geul	111
• Valkenburg	77
• Berg en Terblijt	33
• Schin op Geul	1
Maastricht	106
Overige gemeenten	274
TOTAAL	491

Voortijdig schoolverlaters

In Valkenburg aan de Geul ligt het aantal voortijdig schoolverlaters iets lager dan het gemiddelde aantal in Nederland (1.9% ten opzichte van 2.2%). Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tussen de 12 en 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Als startkwalificatie geldt het behalen van een Havo- of Vwo-diploma of een diploma op minimaal niveau 2 van het MBO.

Tabel 20. Voortijdig schoolverlaters 12-22 jaar in schooljaar 2017-2018 in Valkenburg aan de Geul en Nederland (abs. En %). Bron: Statline Jeugdmonitor.

Gebied	Absoluut	%
Valkenburg aan de Geul	20	1.9%
Nederland	30.200	2.2%

§ 3. Inkomen

In de gemeente Valkenburg aan de Geul ligt het gemiddelde inkomen per inkomensontvanger iets lager dan gemiddeld in Nederland (€ 30.100 ten opzichte van € 31.000). In Tabel 21 is daarvan een overzicht opgenomen. Van de kernen is het gemiddelde inkomen per inkomensontvanger het laagst in Schin op Geul - Oud-Valkenburg (28.200) en het hoogst in Walem (33.100). De kern Valkenburg heeft het hoogste percentage huishoudens met een laag inkomen (8.8%) en het hoogste percentage met een aandeel van 40% huishoudens met het laagste inkomen (49.8%). De wijk Broekhem-Noord heeft het hoogste percentage huishoudens met een laag inkomen (9.9%).

Het percentage lokale kinderen en jongeren van 0-18 jaar in bijstandsgezinnen ligt op 4.77 procent (zie Tabel 22). Dat zijn 110 jeugdigen. Dit is lager dan het landelijk gemiddelde van 6.42 procent. Omgerekend naar de leeftijdscategorie 12-17 jaar gaat het in Valkenburg aan de Geul om 41 jongeren in bijstandsgezinnen.

In 2018 ontvangt in Valkenburg aan de Geul 1.9 procent van de totale bevolking van 15 tot 27 jaar een arbeidsongeschiktheid-uitkering, inclusief Wajong (zie Tabel 22). Dit percentage ligt onder het provinciale- en landelijke gemiddelde (respectievelijk 2.6% en 2.1%). Ook het percentage WW-uitkeringen ligt in Valkenburg aan de Geul lager dan het provinciale en landelijke gemiddelde (0.5% ten opzichte van resp. 0.8% en 0.6%). Het percentage WWB-uitkeringen (bijstand) in Valkenburg aan de Geul (1.9%) ligt iets hoger dan het provinciale gemiddelde en iets lager dan het landelijk gemiddelde (respectievelijk 1.8% en 2.0%).

Tabel 21. Inkomstengegevens huishoudens naar hoog/laag ven rond sociaal in Nederland, Valkenburg aan de Geul en kernen. Bron: CBS Statline kerncijfers 2016 en 2017.

Gebied	Gemiddeld inkomen per inkomensontvanger X 1000 (2016)	40% huishoudens met laagste inkomen (2017)	20% huishoudens met hoogste inkomen (2017)	Huishoudens met een laag inkomen (2017)	Huishoudens onder of rond sociaal minimum (2017)
Nederland	31.0	40.0%	20.0%	8.2%	7.4%
Valkenburg aan de Geul	30.1	40.8%	18.9%	6.8%	6.8%
Valkenburg	29.3	49.8%	14.5%	8.8%	9.4%
Houthem - Sint Gerlach	31.3	37.6%	18.5%	6.3%	5.7%
Schin op Geul - Oud-Valkenburg	28.2	34.1%	22.2%	4.2%	4.5%
Sibbe - IJzeren	31.3	32.6%	21.6%	6.1%	4.9%
Berg en Terblijt - Vilt	31.2	28.4%	25.6%	4.1%	3.4%
Walem	33.1	-	-	-	-

Tabel 22. Jongeren van 0-18 jaar in bijstandsgezinnen in Valkenburg aan de Geul en Nederland in 2018. Bron: CBS Jeugd Statline.

Gebied	Absoluut	%
Valkenburg aan de Geul	110	4.77%
Nederland	216.890	6.42%

Tabel 23. Uitkeringen van jongeren tussen 15-26 jaar voor arbeidsongeschiktheid inclusief Wajong, werkloosheid en bijstand in de gemeente Valkenburg aan de Geul, Limburg en Nederland per 2018. Bron: CBS Jeugd Statline.

Type uitkering	Valkenburg aan de Geul		Limburg		Nederland	
Arbeidsongeschiktheid inclusief Wajong	40	1.9%	3.990	2.6%	54.020	2.1%
WW (werkloosheid)	10	0.5%	1.160	0.8%	15.900	0.6%
WWB (bijstand)	40	1.9%	2.720	1.8%	43.110	2.0%

§ 4. Zorg en gezondheid

Jeugdzorg

Het gebruik van jeugdzorg onder jeugd van 0 tot 18 jaar in het jaar 2018 ligt in Valkenburg aan de Geul met 13.14 procent boven het Nederlandse gemiddelde van 11.8 procent (zie Tabel 23). Jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn hierbij buiten beschouwing gebleven.³³ Deze verhoudingen zijn al langere tijd zo. Vooral in de leeftijdscategorieën van 0-11 jaar en 12-17 jaar is sprake van relatief veel jeugdzorgcliënten.

Dit beeld van bovengemiddeld gebruik van jeugdzorg en trouwens ook van zorg in het algemeen geldt eveneens voor de regio Zuid-Limburg. Voor zover hier onderzoek naar is gedaan wordt verwezen naar objectieve bevolkingskenmerken in Zuid-Limburg, zoals relatief meer jeugdigen met armoederisico, meer ouders met psychische problematiek, meer éénouderhuishoudens in de bijstand en een gemiddeld lager gezinsinkomen (Jeugdhulp Zuid-Limburg, z.j.).

Tabel 24. Jeugdzorggebruik van jeugd van 0 tot 18 jaar in Nederland en Valkenburg aan de Geul in 2018.³⁴ Bron: CBS, Jeugdzorg 2018, Den Haag/Heerlen, 2019; CBS, Jongeren met jeugdhulp naar gemeente, 2018; CBS/Statline, Jongeren met jeugdzorg in 2018.

Gebied	%
Nederland	11.8%
Valkenburg	13.14%

Gezondheid

In Tabel 25 zijn gegevens verzameld omtrent psychosociale problematiek en het middelengebruik van jongeren in Valkenburg aan de Geul.³⁵ Hieruit blijkt dat 30.3

³³ Cliënten van deze vormen van justitiële jeugdhulp zijn overigens veelal ook cliënten van de jeugdzorg.

³⁴ Particuliere jeugdhulp, waarbij de hulp door de ouders zelf wordt vergoed, is in deze cijfers niet meegenomen.

³⁵ Landelijke gegevens zijn afkomstig van Jeugdstatline en komen uit 2017. Gemeentelijke en regionale gegevens zijn afkomstig van GGD Zuid-Limburg en hebben betrekking op 2015. Daarnaast wordt er

procent van de jongeren van 13 t/m 16 jaar in de vier weken voorafgaand aan de meting aan 'binge drinking' heeft gedaan.³⁶ Dit ligt boven het gemiddelde in de regio Zuid-Limburg (25%) en het landelijk gemiddelde (22%). Wat betreft drugsgebruik heeft 4.9 procent van de 13 t/m 16 jaar in de afgelopen vier weken softdrugs gebruikt, een percentage dat onder het regiogemiddelde ligt (5.5%). Voor harddruggebruik zijn de percentages lager dan het regionale gemiddelde (0.9% ten opzichte van 1.8%).^{37,38}

Verder blijkt uit de gegevens van Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg dat in 2019 20 procent van de 13-14 jarigen in Valkenburg aan de Geul klachten heeft rondom overgewicht. Volgens deze gegevens zijn de fysieke klachten voornamelijk infectiegerelateerd bij 5 jaar (KNO) en groei-gerelateerd bij 13-14 jaar.

Het percentage jeugdigen van 12-18 jaar met een indicatie voor psychosociale problematiek ligt op 20.3 procent.³⁹

Tabel 25. Overgewicht, psychosociale problematiek, alcohol- en druggebruik onder jongeren uit Valkenburg aan de Geul. Bron: GGD Gezondheidsmonitor 2015, Statline Jeugdmonitor 2017.

	Valkenburg aan de Geul	Zuid- Limburg	Nederland
Overgewicht	20%	-	11.6% ⁴⁰
Psychosociale problematiek	20.3%	20%	-
Heeft in de afgelopen 4 weken bij minstens één gelegenheid 5 glazen of meer gedronken (binge drinker)	30.3%	25%	22%
Heeft in de afgelopen 4 weken softdrugs gebruikt	4.9%	5.7%	5.5%
Heeft in de afgelopen 4 weken harddrugs gebruikt	0.9%	1.8%	-

bij gebruik van de gemeentelijke gegevens standaard gewerkt met de leeftijdsgroep 13 t/m 16 jaar, terwijl de leeftijdsgroepen van de landelijke gegevens per onderwerp kunnen verschillen.

³⁶ Er is sprake van binge drinking wanneer iemand in de afgelopen vier weken bij minstens één gelegenheid 5 glazen of meer heeft gedronken.

³⁷ Definitie harddruggebruik Jeugdstatline: middelen die op lijst I staan van de opiumwet. Definitie harddruggebruik GGD Zuid-Limburg: paddo's, GHB, XTC/MDMA, amfetaminen, cocaïne en heroïne.

³⁸ Er is geen landelijk gemiddelde bekend van het gebruik van harddrugs.

³⁹ Van psychosociale problematiek zijn geen landelijk gegevens beschikbaar. De gegevens met betrekking tot gemeente en regio zijn afkomstig van GGD Gezondheidsmonitor 2015. Hierbij gaat het om de leeftijdsgroep van 12 tot en met 18-jarigen.

⁴⁰ Het betreft jongeren van 12-16 jaar. Bron: CBS, Jeugd met overgewicht, 2019.

§ 5. Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

In 2019 hebben de politie en de gemeente gezamenlijk 93 meldingen ontvangen van jeugdoverlast (politie: 63, gemeente: 30). Bijna al deze meldingen betroffen overlast in Valkenburg Centrum en Broekhem-Noord.

Het aandeel jongeren met de leeftijd 12 t/m 21 jaar dat in Valkenburg aan de Geul met een delict voor de rechter is verschenen in 2015 is 0.73 procent. Dit is lager dan het provinciale en landelijk gemiddelde (resp, 1.24% en 1.45%, zie Tabel 26).

Criminaliteit van jongeren gaat vaak over individuele casussen, niet zozeer om groepen.

Tabel 26. Jeugdcriminaliteit jongeren van 12 t/m 21 jaar in Valkenburg aan de Geul, Limburg en Nederland in 2015. Bron: Kinderen in Tel 2016.

Gebied	Relatief
Valkenburg aan de Geul	0.73%
Limburg	1.24%
Nederland	1.45%

§ 6. Leefbaarheid

De leefbaarheid van Valkenburg aan de Geul in 2018 kan volgens de leefbaarheidsmonitor als 'goed' aangemerkt worden.⁴¹ Een gemiddeld gebied in Nederland scoort op de grens tussen 'ruim voldoende' en 'goed'. Op de vijf onderdelen waarmee leefbaarheid wordt gemeten (woningvoorraad, bewoners, voorzieningen, veiligheid en fysieke omgeving) scoort Valkenburg aan de Geul op bewoners, veiligheid en fysieke omgeving boven het landelijk gemiddelde. Op woningen en voorzieningen scoort Valkenburg aan de Geul onder het landelijk gemiddelde.

§ 7. Risicograad

Met de verzamelde cijfers over jeugd in Valkenburg aan de Geul kan een overzicht worden gemaakt van de aard en omvang van jongerenpopulatie die het risico lopen op allerlei vormen van maatschappelijke jeugdproblematiek of bij wie zich dat al manifesteert.

Voor het bepalen van de risicograad van jeugd is onderscheid gemaakt naar drie categorieën:

- Geslaagde jeugd: jeugd die zonder noemenswaardige problemen opgroeit.
- Buurtjeugd: jeugd met bovengemiddelde kans op problemen uitgezonderd d criminele jeugd.
- Criminele jeugd: jeugd die criminele delicten pleegt.⁴²

⁴¹ www.vrom.nl/leefbaarometer.

⁴² Een belangrijke indicator voor buurtjeugd vormen leerlinggewichtcijfers (zie § 3). Deze cijfers zijn omgerekend naar de leeftijdsgroep van 12-17 jaar en verminderd met het aandeel criminele jeugd

Als de jeugd van 12-17 jaar in Valkenburg aan de Geul ingedeeld wordt in de categorieën geslaagde jeugd, buurtjeugd en criminele jeugd, ontstaat het volgende beeld:

In vergelijking met Nederland heeft Valkenburg aan de Geul met 95.88 procent een hoger percentage geslaagde jeugd dan het landelijk gemiddelde (92%). Het percentage buurtjeugd (3.39%) en het percentage criminele jeugd (0.73%) in Valkenburg aan de Geul liggen daarmee ook een stuk lager dan het landelijk gemiddelde (respectievelijk 6.55% en 1.45%).

§ 8. Extra tabellen

Tabel 27. Basisschoolleerlingen in omliggende gemeenten van Valkenburg aan de Geul en Nederland naar leerlinggewicht 0.30 en 1.20 voor schooljaar 2018/2019 (voorlopige cijfers). Percentage leerlingen met leerlinggewicht 0.30 en 1.20 t.o.v. totaal aantal leerlingen in het basisonderwijs. Bron: Jeugdmonitor StatLine 2018.

Gebied	Aantal	%
Beek	58	6.67%
Eijsden-Margraten	61	3.95%
Gulpen-Wittem	26	3.63%
Meerssen	29	2.73%
Nuth + Onderbanken + Schinnen (=Beekdaelen) ⁴³	89	4.47%
Simpelveld	32	5.46%
Vaals	55	9.31%
Voerendaal	10	1.43%

Tabel 28. Niet-werkende werkzoekende jongeren van 15-26 jaar in Valkenburg aan de Geul en Nederland in 2019. Absoluut en als percentage van potentiële beroepsbevolking van 15-26 jaar⁴⁴. Bron: UWV⁴⁵ en CBS Statline.

Gebied	abs	%
Valkenburg	54	2.60
Nederland	72.670	3.05

(jongeren van 12-22 jaar die met een delict voor de rechter zijn verschenen in Nederland in 2015. Bron: Kinderen in tel databoek 2016).

⁴³ Beekdaelen bestond vóór 1 januari 2019 nog uit de gemeenten Nuth, Onderbanken en Schinnen. In deze tabel zijn de cijfers voor deze voormalige gemeenten opgeteld.

⁴⁴ Potentiële beroepsbevolking 15-26 jaar in 2019 voor Valkenburg aan de Geul 2019 [2.076] en Nederland [2.386.125].

⁴⁵De gegevens over de niet-werkende werkzoekende jongeren komen uit Regionale maandcijfers Arbeidsinformatie Zuid-Limburg.

Tabel 29. Jongeren van 0-18 jaar met kans op armoede in Valkenburg aan de Geul en Nederland in 2017. Bron: CBS Jeugd Statline.

Gebied	Absoluut	%
Valkenburg aan de Geul	200	9.1%
Nederland	336.400	10.3%

Tabel 30. Gemiddeld inkomen per inkomensontvanger, 40% huishoudens met laagste inkomen, 20% huishoudens met hoogste inkomen, huishoudens met laag inkomen en huishoudens onder of rond sociaal minimum in Valkenburg aan de Geul. Bron: CBS Statline kerncijfers 2016 en 2017.

Gebied	Gemiddeld inkomen per inkomensontvanger X 1000 (2016)	40% huishoudens met laagste inkomen (2017)	20% huishoudens met hoogste inkomen (2017)	Huishoudens met een laag inkomen (2017)	Huishoudens onder of rond sociaal minimum (2017)
Nederland	31.0	40.0%	20.0%	8.2%	7.4%
Valkenburg aan de Geul	30,1	40,8%	18,9%	6,8%	6,8%
Valkenburg (kern)	29,3	49,8%	14,5%	8,8%	9,4%
Valkenburg	28,1	54%	13%	9,4%	10,6%
Broekhem Zuid	31,6	49,1%	16%	6,7%	7,9%
Broekhem Noord	28,9	44,5%	13,3%	9,9%	9%
Emmaberg	34,4	-	-	-	-
De Heek	-	-	-	-	-
De Valkenberg	-	-	-	-	-
Hekerbeek	27,4	45,2%	13,7%	8,6%	9,2%
Plenkert	-	-	-	-	-
Euverem	-	-	-	-	-
Houthem - Sint Gerlach (kern)	31,3	37,6%	18,5%	6,3%	5,7%
Sint Gerlach	30,9	37,3%	17,4%	6,2%	4,3%
Vroenhof	32,7	40,6%	20,9	7,1%	9,2%
Strabeek	31,3	-	-	-	-
Houthemerveld	-	-	-	-	-
Ravensbosch	-	-	-	-	-
Schin op Geul - Oud-Valkenburg (kern)	28,2	34,1%	22,2%	4,2%	4,5%
Schin op Geul	28,7	34,2%	21,9%	3%	4,2%
Schoonbron	27,1	-	-	-	-

Oud-Valkenburg	27,5	-	-	-	-
Strucht	28,2	35,3%	21,4%	5,8%	4,1%
Gerendal	-	-	-	-	-
Keutenberg - Sousberg	-	-	-	-	-
De Kluis	-	-	-	-	-
Sibbe - IJzeren (kern)	31,3	32,6%	21,6%	6,1%	4,9%
Sibbe	30,8	36,9%	19%	7,1%	5,4%
IJzeren	32,9	17,7%	31,5%	2,4%	3,2%
Vilterveld	-	-	-	-	-
Berg en Terblijt - Vilt (kern)	31,2	28,4%	25,6%	4,1%	3,4%
Berg	30,7	30,8%	24,5%	4,3%	3,8%
Terblijt	35,3	-	-	-	-
Vilt	32,2	24%	26,9%	3,8%	2,4%
Geulhem	-	-	-	-	-
Rasberg	-	-	-	-	-
Bergse Heide	-	-	-	-	-
Vilter Heide	-	-	-	-	-
Walem (kern)	33,1	-	-	-	-

Tabel 31. 55-plussers en 65-plussers in Valkenburg aan de Geul en Nederland per 1 januari 2019 (abs. en %). Bron: CBS Statline.

Bevolking	Valkenburg		Nederland
55-plussers	7.488	45.46%	32.65%
65-plussers	4.736	28.76%	19.18%

Bijlage 5. Jeugd in nog meer beelden

Inleiding

Deze bijlage bevat een gedetailleerde kwalitatieve beschrijving van groepen en categorieën van jeugd uit de gemeente Valkenburg aan de Geul.⁴⁶ De informatie is afkomstig uit interviews met jeugd zelf en uit gesprekken met vertegenwoordigers van vrijwillige en professionele jeugdvoorzieningen.

Eerst komen groepen en categorieën uit de kern Valkenburg aan de beurt (§ 1), dan uit de kern Berg en Terblijt – Vilt (§ 2), vervolgens uit Schin op Geul (§ 3), Houthem – Sint Gerlach (§ 4), Sibbe-IJzeren (§ 5) en als laatste jongeren afkomstig uit meerdere plaatsen binnen en buiten de gemeente (§ 6).

Het hoofdstuk wordt afgesloten met een overzicht op basis waarvan conclusies worden getrokken over de risicograad van de beschreven groepen en categorieën en adviezen voor een aanpak (§ 7).

§ 1. Valkenburg

§ 1.1 Groepen

1. Vriendengroep JOP

Aantal/leeftijd: Ongeveer 15 jongens van 16-22 jaar oud.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Jongens en één meisje (vriendinnetje). Ze zijn allemaal Nederlands, een paar met een Marokkaanse achtergrond/cultuur, één Engelse vader.

Woonbuurt: Valkenburg (verspreid over het centrum en Broekhem), Margraten.

Vrijtijdsruimte/ontmoetingsplek: Deze jongens hangen en ontmoeten elkaar bij de JOP en soms in parken en op pleintjes, bij de Albert Heijn, het Merkur casino, cafés en snackbars. Ook hangen ze bij de Parallelweg, de Dr. Ariënsstraat en mogelijk het Geulpark (op deze laatste drie locaties is minder toezicht en daardoor mogelijk ook drugsgebruik). Ze zijn veel bezig met hun motoren/scooters/brommers. Ze touren daarmee rond in het Heuvelland en naar/rondom Maastricht. Verder is een groepje van hen begonnen met de Young Leaders training in het Scoutinggebouw. Ook ontmoeten sommige van deze jongeren elkaar bij elkaar thuis (vaak als de ouders niet thuis zijn). Thuis gamen ze en produceren ze muziek. Verder doen ze aan voetballen, kickboksen en fitness.

School/werk: Ze zijn bijna allemaal schoolgaand of ze werken fulltime. Degenen die studeren, hebben allemaal een bijbaan. Hun opleidingsniveau is gemixt (vmbo tot vwo) maar de meeste van hen zijn bezig met het MBO of HBO in Heerlen en Sittard. Ze hebben allemaal een diploma of uitzicht daarop.

Politie/justitie: Al deze jongeren hebben wel te maken gehad met de politie maar dat was voor kleine vergrijpen. Veel van hen zorgen voor overlast bij de JOP. Een straat (tussen de JOP en het centrum) heeft overlast gehad (belletje lellen) en daar zijn wat

⁴⁶ Groepen van jongeren bestaan uit personen met onderling contact. Categorieën van jongeren zijn verzamelingen van jongeren met een gemeenschappelijk kenmerk zonder onderling contact.

jongeren van deze groep uit naar voren gekomen. Dit is gestopt na een gesprek. Ook zijn enkele van hen soms getuige geweest van diefstal bij feestjes.

Voor de supermarkt van AH in het centrum van Valkenburg staat een bankje waar zij zich wel eens verzamelen. Het personeel van de winkel moet vaak elke ochtend de rommel opruimen die zij achterlaten. Soms hangen ze ook rond in de parkeergarage onder de winkel. Rondhangen hoort natuurlijk bij jong zijn. De beste manier om daarmee om te gaan is op een redelijke manier met ze in gesprek gaan en soms wat intensiever. Als de noodzaak daarvoor bestaat, worden de boa's ingeschakeld.

Overige problemen: Twee van de jongeren gebruiken drugs. Zij hebben een leidersrol en gebruiken verdovende middelen. Zij werken allebei. Het vermoeden is dat ten minste één van hen dealt. Mogelijk gebruikt de rest van de groep ook drugs bij de Dr. Ariënsstraat, het Geulpark en/of de Parallelweg. Verder heeft ongeveer de helft van de jongeren gescheiden ouders en zijn sommigen verzuild geraakt in vechtscheidingen/andere ruzies tussen de ouders. Veel jongens zijn op zichzelf aangewezen. Soms eten ze daardoor niet thuis maar bij een vriend of in het centrum. Verder is er soms sprake van ongezond gedrag: obesitas en overmatig roken. Sommige jongeren hebben problemen met gokken en/of hebben schulden.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Ruzie met de (voormalige) Daelhuysgroep. Spanningen met bewoners rondom de JOP vanwege geluidsoverlast. De jongeren vinden het vervelend dat de ouderen hen soms geen gedag zeggen als zij dat wel doen en dat er geruchten over hen verspreid worden die niet waar zijn.

Advies: - Bewustwording creëren bij deze groep dat anderen last van hen hebben. Het hielp toen er een bord bij de JOP kwam dat geluidsoverlast door een voertuig een hoge boete op zou leveren. Ook vinden sommige respondenten dat de jongeren respectvol gedrag aan moeten leren. Deze jongeren moeten serieus genomen worden. De gemeente moet met hen in gesprek blijven en hen verantwoordelijkheid geven. Er is een plek nodig voor ze zijn waar ze mogen zijn, bijvoorbeeld een jongerencentrum. Daar is sterke behoefte aan. De JOP is koud (in de winter) en nat als het regent. Een ruimte binnen zou een goede oplossing zijn, waar de jongeren bijvoorbeeld kunnen poolen, tafelvoetballen, darten, televisie kijken en/of gamen en muziek zouden kunnen luisteren. Naar verwachting zullen de jongeren dan ook voor minder overlast zorgen met hun scooters, muziek en andere geluidsoverlast, omdat ze dan binnen zijn. Over zo'n ruimte moeten zij mede eigenaarschap krijgen, maar ook begeleiding en toezicht, het liefst door jongerenwerk. Ook zou het goed zijn als zij de mogelijkheid hebben om activiteiten te kunnen doen, zoals zaalvoetballen, boksen, fitness of bowlen. De gemeente moet er voor zorgen dat haar partners de jongeren kennen. De gemeente zou meer contact moeten hebben met de ouders van deze jongeren. Die zijn nu amper in beeld. De ouders hadden bij elkaar gebracht kunnen worden om zo geïnformeerd te worden en vervolgens hun kinderen meer te kunnen ondersteunen.

2. Tieners van 12-16 jaar bij JOP

Aantal/leeftijd: Tussen de 5 en 10 jongeren van tussen de 12-16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Allemaal jongens. De meeste jongens zijn Nederlands, maar er zijn ook jongens (met ouders uit) Zuid-Amerika, Rusland en Marokko. Eén woonwagenbewoner uit Hekerbeek.

Woonbuurt: Broekhem-Noord, Broekhem-Zuid en centrum.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Deze jongens ontmoeten elkaar bij de JOP in Valkenburg en/of bij elkaar thuis. Ze boxen in Hulsberg en doen andere sporten.

School/werk: Deze jongeren gaan allemaal naar het Stella Maris college of naar Maastricht. Ze hebben bijna allemaal een bijbaan.

Politie/justitie: Sommige van hen vertonen baldadig gedrag en zoeken de grens op. Zo gooiden zij stenen bij het JOP. Ook is er bij een klooster ingebroken als kwajongensstreek. Zij zagen niet in dat dat strafbaar was.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: De jongens hebben weinig contact met de buurt. Het contact met andere jongeren is goed.

Advies: Twee van hen moeten uit deze groep die de groep negatief beïnvloeden. Het contact tussen deze twee en de rest van de groep wordt door de politie en boa ontmoedigd door hen in het bijzijn van de twee op ID te controleren en zonder deze twee niet.

Een jeugdthunk is nodig voor deze groep. Dat kan begeleid worden door een mix van vrijwilligers en één professionele ondersteuner. Ouders zouden wel die rol als vrijwilliger willen aannemen of mogelijk oudere mensen die geen oordeel hebben. Het is wel de vraag of de jongeren willen dat hun ouders in de buurt zijn.

Er moet een gesloten netwerk om die jongeren heen gebouwd worden, Daarvoor moet dichtbij huis begonnen worden. Mensen die in aanraking met de jongeren komen, moeten worden betrokken door de gemeente.

Goede communicatie vanuit de gemeente, handhaving en politie is belangrijk.

3. 'Losse' hangjongeren

Aantal/leeftijd: Zo'n 10 tot 15 jongeren tussen de 15 en 19 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Ongeveer 2/3^e jongens, 1/3^e meisjes. Mengde zich met jongeren uit het Daelhuys.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Verspreid over Valkenburg, bijvoorbeeld bij het park, bij het water. Ze komen niet bij de JOP want daar mag niet geblowd worden. Ze brengen hun vrije tijd vooral blowend door.

Overige problemen: Keken op tegen de jongeren uit het Daelhuys die meer meegemaakt hebben. Met hen gingen ze blowen en pikken.

Advies: Een jongerencentrum zou goed zijn voor deze groep jongeren, al had dat volgens sommigen eerder moeten gebeuren.

4. Broer en zus

Aantal/leeftijd: Een broer en zus van 15.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Een jongen en een meisje, oorspronkelijk geboren en getogen in de Randstad. Op hun 7^e naar Valkenburg verhuisd.

Woonbuurt: Valkenburg.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Videospelletjes spelen, tekenen en met hun dieren spelen.

School/werk: Het Stella Maris College in Valkenburg. Geen bijbaan.

Politie/justitie: Geen aanraking.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Weinig contact met andere jongeren.

Advies: Het zou leuk zijn als er meer voor jongeren te doen was in Valkenburg, zoals een bios en winkels voor jongeren. Dan hoef je Valkenburg niet uit. Bij de O.B.S. Broekhem is geen zebrapad, dat is gevaarlijk.

5. Vriendengroep centrum

Aantal/leeftijd: 6/7 vrienden tussen de 24-30.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen mannen. Eén Bulgaar en verder Limburgse/Nederlandse mannen.

Woonbuurt: Valkenburg.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Samen wat drinken in het centrum: 't Hoekje, café Karma en Pub Henry.

School/werk: Eén studeert in Maastricht. De rest werkt.

Politie/justitie: Geen aanraking.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren:

Advies: Het centrum sluit te vroeg voor deze groep (03:00).

6. Vriendengroep straat

Aantal/leeftijd: zo'n 25 jongeren tussen de 20-22 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Vooral jongens, af en toe ook vriendinnetjes van hen. Allemaal uit Valkenburg.

Woonbuurt: Oosterbeemd, Hekerbeek, Broekhem-Noord en Broekhem-Zuid.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Vroeger hingen zij overal op straat in Valkenburg. Nu niet meer door alle politiecontroles. Nu spreken de jongeren vooral thuis af.

Politie/justitie: Vroeger veel politiecontroles vanwege overlast (voor en na 'het' incident). Het checken van ID's.

Overige problemen: De meeste van deze jongeren rookten of roken wiet.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Vroeger veroorzaakten deze jongeren overlast.

Advies: Deze jongeren vervelen zich. Ze vinden Valkenburg jeugd onvriendelijk. Er moet iets te doen zijn voor de (oudere) jeugd. Ook voelen ze zich in het nauw gedrongen door de politie.

7. Opgroeiende jeugd pleintje Broekhem-Noord

Aantal/leeftijd: ca. 15 kinderen 8/9 jaar oud

Woonbuurt: Broekhem-Noord

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Ze voetballen op het pleintje dichtbij OBS Broekhem na school. Vaak bij mooi weer in het voorjaar.

Overige problemen: Veel van deze kinderen hebben geen stabiele thuisbasis. Die basis leren ze dan op straat.

Advies: Aandacht en begeleiding is nodig voor deze groep. De begeleiding moet door professionals gedaan worden.

8. Voetbalclub jeugdleden jeugd sportfonds

Aantal/leeftijd: 11 leden tussen de 8 en 12 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Een meerderheid is statushouder, woonachtig in Valkenburg maar oorspronkelijk uit het Midden-Oosten (Syrië) en een

paar uit Afrika. Verder zijn er een paar Valkenburgse kinderen van gescheiden ouders.

Woonbuurt: Wonen veelal in dezelfde drie straten in Valkenburg.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: De voetbalvereniging.

School/werk: Allemaal schoolgaand.

Overige problemen: Sommige jeugd heeft gescheiden ouders en heeft daar last van.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren:

Advies: Er zijn zorgen over de integratie van deze groep statushouders omdat ze geclusterd zijn in drie straten.

§ 1.2 Categorieën

9. Woonwagenjongeren

In woonwagenkamp in Berg en Terblijt zijn 8 standplaatsen beschikbaar voor in totaal 22 personen. In Valkenburg gaat het om 18 standplaatsen voor 40 personen. Verder wonen er in Valkenburg in 6 woningen 12 mensen. Bij elkaar genomen gaat het om 74 personen, waarvan 11 jongeren tussen de 12 en 18+ jaar.

De meeste jongens hebben geen afgemaakte of een lage opleiding in combinatie een zwak niveau. Vaak houden ze zich bezig met kleine criminaliteit zoals dealen en stelen. De paar meisjes doen het beter op school en dringen in een enkel geval door tot het MBO. Eén van de jongens maakt deel uit van een jongerengroep, waar hij met zijn gedrag een slecht voorbeeld is voor de andere groepsleden.

Advies: Het beste is om zulke jongeren uit hun milieu te halen en met begeleiding in de burgermaatschappij te plaatsen.

10. Jeugdcarnavalgroep Valkenburg

Aantal/leeftijd: 30-35 kinderen tussen de 4/5-12 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: 50/50 verdeling jongens en meisjes. Voornamelijk Nederlands, maar ook één jongen met Egyptische achtergrond die wel in Valkenburg geboren is.

Woonbuurt: Valkenburg en omgeving.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Prinsentempel Jeug-Karneval. Daar vanuit gaan ze naar de carnavalsactiviteiten.

Advies: Er hoeft niet veel voor deze groep te gebeuren omdat ze genoeg om handen hebben: sportclubs, etc. – Tussen 12-18 jaar is er niet veel wat betreft carnaval.

Dansmarietjes mogen langer blijven maar voor jongens is dat anders. Zij vinden het ook niet stoer. Als er een 'stoerder' aanbod is voor deze groep sluiten zij wellicht wel aan.

§ 2. Berg en Terblijt - Vilt

§ 2.1 Groepen

11. Jongeren JOP Berg en Terblijt

Aantal/leeftijd: Tussen de 5 en 8 jongeren (oorspronkelijk horende bij een groep van tussen de 10 en 15 jongeren) van 14 tot 18 jaar. Nu is deze groep in tweeën gesplitst sinds de zomer van 2019 door een ruzie. Het is even afwachten of de ruzie weer bijgelegd wordt.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: De meeste van hen zijn Nederlandse jongens, zo'n 1/2 meisjes.

Woonbuurt: Berg en Terblijt en Vilt (af en toe komen ze uit Maastricht of Meerssen).

Vrijtijdsparcours/ontmoetingsplek: Verenigingen, vooral voetbal (VV Berg '28).

Ontmoeting bij JOP Berg en Terblijt. Daar blowen ze en hangen ze rond. Ze gaan soms in stap in Maastricht (niet in Valkenburg).

School/werk: Ongeveer de helft is schoolgaand (vmbo/MBO niveau 2) en de andere helft werkend. Stella Maris in Meerssen en Valkenburg en een andere school in Gulpen. Ze hebben allemaal een diploma of uitzicht daarop. De scholieren/ studenten hebben een bijbaan naast hun opleiding.

Politie/justitie: De BOA controleert daar weinig. Wel is er op een nieuw doek bij de JOP gelijk graffiti gespoten. De controle wordt mogelijk weer wat opgeschroefd. De jongeren hebben geen problemen met politie/justitie. Af en toe halen ze wat kattenkwaad uit. Nu er ruzie is met de andere groep zijn er af en toe vernielingen over en weer.

Overige problemen: Geen. Af en toe is er thuis wat trammelant. Sommige van hen blowen en gebruiken lachgas.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: - Ruzie binnen eigen groep. - Rondom de JOP in Berg en Terblijt is de buurt positiever dan rondom de JOP in Valkenburg. Zij vinden dat er een plek moet zijn voor deze jongeren.

Advies: - Toezicht is nodig. - De gemeente moet beloftes richting deze groep nakomen. Ze wachten bijvoorbeeld al een jaar op een voetbalveldje. Dat wordt beleidsmatig geremd. Op deze manier verliezen de jongeren vertrouwen in de gemeente. Daardoor trekken ze misschien weg. Een buurthuis zou goed zijn voor deze groep. 20 jaar geleden was er wel een plek binnen. Nu is dat niet meer zo.

12. Jongeren natuurspeeltuin Berg en Terblijt

Aantal/leeftijd: Tussen de 5 en 8 jongeren (oorspronkelijk horende bij een groep van tussen de 10 en 15 jongeren) van 14 tot 18 jaar. Nu is deze groep in tweeën gesplitst sinds de zomer van 2019 door een ruzie. Het is even afwachten of de ruzie weer bijgelegd wordt.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: De meeste van hen zijn Nederlandse jongens, zo'n 1/2 meisjes.

Woonbuurt: Berg en Terblijt en Vilt (af en toe komen ze uit Maastricht of Meerssen).

Vrijtijdsparcours/ontmoetingsplek: Verenigingen, vooral voetbal (VV Berg '28).

Ontmoeting bij de natuurspeeltuin. Eerst blowden en hingen ze bij de JOP in Berg en Terblijt.

School/werk: Ongeveer de helft is schoolgaand (vmbo/MBO niveau 2) en de andere helft werkend. Stella Maris in Meerssen en Valkenburg en een andere school in Gulpen. Ze hebben allemaal een diploma of uitzicht daarop. De scholieren/ studenten hebben een bijbaan naast hun opleiding.

Politie/justitie: De jongeren hebben geen problemen met politie/justitie. Af en toe halen ze wat kattenkwaad uit. Nu er ruzie is met de andere groep zijn er af en toe vernielingen over en weer.

Overige problemen: Geen. Af en toe is er thuis wat trammelant.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Ruzie binnen eigen groep.

Advies: - Toezicht is nodig. – De gemeente moet beloftes richting hen nakomen. Ze wachten bijvoorbeeld al een jaar op een voetbalveldje. Dat wordt beleidsmatig geremd. Op deze manier verliezen de jongeren vertrouwen in de gemeente. Daardoor trekken ze misschien weg. Een buurthuis zou goed zijn voor deze groep. 20 jaar geleden was er wel een plek binnen. Nu is dat niet meer zo.

13. Uitgaansgroep Berg en Terblijt

Aantal/leeftijd: De jongeren zijn tussen de 16 en 19 jaar.

Woonbuurt: Berg en Terblijt.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Deze groep gaat samen op stap, vooral in Valkenburg. Ze gaan niet naar de JOP.

Politie/justitie: Geen problemen. Soms wat kattenkwaad maar nooit iets noemenswaardigs. Gebruiken geen drugs.

14. Gamegroepje Berg en Terblijt

Aantal/leeftijd: 8 jongeren, 10-16jaar

Woonbuurt: Berg en Terblijt

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Blijven voornamelijk thuis om met vrienden te gamen.

15. Carnavalsgroepje

Aantal/leeftijd: 7 jongeren tussen de 11 en 15.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Nederlanders/Bergenaren.

Woonbuurt: Berg en Terblijt.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Ontmoeting bij elkaar thuis in Berg en Terblijt. Doen aan sport, carnaval en gaan naar feestjes/festivals voor tieners.

School/werk: Allemaal schoolgaand op verschillende niveaus van vmbo tot havo. Enkele gaan nog naar de basisschool, de rest gaat naar middelbare scholen in Meerssen, Maastricht (vrije school) en Valkenburg.

Politie/justitie: Geen noemenswaardig contact met politie/justitie. Af en toe wordt de politie gebeld bij kattenkwaad.

Overige problemen: Geen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed. Soms wat spanningen met ouderen vanwege hangen/kattenkwaad en ruzietjes met andere jongeren.

Advies: Er moet een plek zijn voor (jongere) jongeren tussen 10 en 15 waar ze mogen hangen en wat muziek kunnen luisteren. Deze plek moet niet te afgelegen zijn. De jongeren vinden het prettig als de plek beschut is met mogelijk een deur(opening).

Begeleiding heeft deze jeugd graag van een bekende, maar wel een jong persoon, geen ouder.

Ook missen de jongeren een openluchtwembad in de buurt. Nu ligt dat te ver weg in Meerssen, Maastricht of Gulpen.

16. Oude BMX groep

Deze groep bestond zo'n 2/3 jaar geleden, maar heeft zich teruggetrokken.

Aantal/leeftijd: Tussen de 10 en 15 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: jongens en meisjes.

Woonbuurt: Berg en Terblijt.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: BMX'en.

Overige problemen: Geen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed. Contact met het kernoverleg.

Advies: Deze groep had meer ondersteuning en tegemoetkoming van de gemeente kunnen gebruiken. Achter de JOP was een goede plek geweest hiervoor. De jongeren hebben uiteindelijk hun initiatief teruggetrokken. Het bureaucratische proces duurde te lang voor hen.

17. Nieuwe BMX groep/'pumptrack' groep

Aantal/leeftijd: voornamelijk twee jongens van 14 jaar die een grotere groep van ca. 10 jongeren representeren.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: jongens en meisjes. Twee jongens nemen vooral het initiatief.

Woonbuurt: Berg en Terblijt.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: BMX'en.

Overige problemen: Geen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed. Contact met het kernoverleg.

18. Vriendengroep Vilt

Aantal/leeftijd: 7 jongeren van 16/17.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: 5 jongens, 2 meiden.

Woonbuurt: Vilt.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Samen naar feestjes buiten Vilt fietsen en elkaar ontmoeten bij feestjes.

School/werk: Het Stella Maris College in Meerssen en Valkenburg (mavo tot atheneum) en het Sophianum in Gulpen. Hebben allemaal bijbaantjes.

Politie/justitie: Geen.

Overige problemen: Sommigen gaan met jongeren om die hen negatief beïnvloeden (blowen etc.).

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed. Onderhouden contact met elkaar.

Advies: Het zou leuk zijn als er meer feesten waren voor de leeftijdsgroep onder de 18 jaar. Vooral in de winter is er weinig te doen voor deze groep op uitgaansgebied.

19. Jonge statushouders

Aantal/leeftijd: een groepje jonge statushouders (oudere jongeren).

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Statushouders uit Afrika en het Midden-Oosten.

Woonbuurt: Berg en Terblijt.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Voetbal in de sporthal van Berg en Terblijt.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Ze gaan vooral met elkaar om.

Advies: Die groep moet opgevangen worden door de gemeenschap (maar dat gebeurt ook wel volgens onze respondent).

§ 2.1 Categorieën

20. Jeugdcarnavalsvereniging Berg en Terblijt

Aantal/leeftijd: De deelnemers zijn verschillend. Naar de optocht komen zo'n 500-600 mensen kijken. Naar de opening en zitting tussen de 200-300, waarvan de meeste jeugd tussen de 0 en 15.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Ongeveer een gelijke verdeling tussen jongens en meisjes. Voornamelijk Nederlanders (Zuid-Limburgers/Bergenaren).

Woonbuurt: Berg en Terblijt

§ 3. Schin op Geul

§ 3.1 Groepen

21. Vriendengroep

Aantal/leeftijd: Vier jongeren tussen de 18 en 21 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Twee jongens en twee meiden, afkomstig uit het dorp/de regio.

Woonbuurt: Strucht, centrum, Schoonhoven.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Het café, evenementen, het gemeenschapshuis, in de trein, op het voetbalveld. De jongeren sporten, nemen deel aan het verenigingsleven (fanfare, de schutterij) en doen mee aan de carnaval.

School/werk: Zuyd Hogeschool Heerlen en Maastricht, en één iemand werkt in het dorp.

Politie/justitie: Geen contact met politie/justitie.

Overige problemen: Problemen met huisvesting: te weinig betaalbare woningen voor jongeren, daarom wonen zij vaak nog thuis bij de ouders.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Iedereen gaat goed met elkaar om en is zorgzaam voor elkaar. Jong en oud doet gemixt mee aan het verenigingsleven. Enkele jaren geleden waren er ruzies tussen jongeren van verschillende dorpen, maar dat is nu niet meer zo.

Advies: De gemeente moet zich niet alleen op de stad Valkenburg richten maar ook op de omringende dorpen. Belangrijk is daarbij dat er meer huizen gebouwd gaan worden. Het hele dorp wil dat. De verenigingen moeten ook financieel voldoende gesteund worden en niet onder druk gezet worden met allerlei bureaucratische

regeltjes. Verder zou er één voetbalveld gebouwd moeten worden voor SV Geuldal (in plaats van de twee van elkaar afliggende voetbalvelden die er nu zijn).

22. Hangjongeren Ljublanaplein

Aantal/leeftijd: Wisselende aantallen van jeugd tussen 5-15. Vooral tienerleeftijd en soms iets ouder.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Jongens en meisjes.

Woonbuurt: Heel Schin op Geul, soms ook van buiten het dorp.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Bij het Ljublanaplein waar het gemeenschapshuis staat en ook het voetbalveld is gelegen, is een hangplek voor jongeren waar vooral in de zomerperiode jeugd is.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: De buurt heeft geen last van de jongeren. Je hoort ze alleen.

§ 3.2 Categorieën

23. Jongeren Schin op Geul

Aantal/leeftijd: Zo'n 50 jongeren tussen de 18 en 21 jaar (totale jeugd 18-21 Schin op Geul).

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Gelijk verdeelde verhouding jongens en meisjes.

Woonbuurt: Heel Schin op Geul.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Het café, evenementen, het gemeenschapshuis, in de trein, op het voetbalveld. De jongeren sporten, nemen deel aan het verenigingsleven (fanfare, de schutterij) en doen mee aan de carnaval.

School/werk: Verschillende vervolgopleidingen, zoals Zuyd Hogeschool Heerlen en Maastricht en andere scholen/universiteiten in de regio, en sommigen werken in de regio.

Politie/justitie: Geen contact met politie/justitie.

Overige problemen: Problemen met huisvesting: te weinig betaalbare woningen voor jongeren, daarom wonen zij vaak nog thuis bij de ouders. Veel jongeren gebruiken drugs: cocaïne en pillen zoals XTC.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Iedereen gaat goed met elkaar om en is zorgzaam voor elkaar. Jong en oud doet gemixt mee aan het verenigingsleven. Enkele jaren geleden waren er ruzies tussen jongeren van verschillende dorpen, maar dat is nu niet meer zo.

Advies: De gemeente moet zich niet alleen op de stad Valkenburg richten maar ook op de omringende dorpen. Belangrijk is daarbij dat er meer huizen gebouwd gaan worden. Het hele dorp wil dat. De verenigingen moeten ook financieel voldoende gesteund worden en niet onder druk gezet worden met allerlei bureaucratische regeltjes. Verder zou er één voetbalveld gebouwd moeten worden voor SV Geuldal (in plaats van de twee van elkaar afliggende voetbalvelden die er nu zijn).

24. Club 77

Aantal/leeftijd: Zo'n 100 kinderen tussen de 3 en 12 jaar. Veel oorspronkelijk uit Schin op Geul maar ook kinderen van ouders die van buiten het dorp/de regio komen.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Jongens en meisjes.

Woonbuurt: Schin op Geul.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Activiteiten bij Club 77: één keer per twee weken. Jeugdcarneval, dansen, escaperoom (tieners), kamp, etc.

School/werk: Basisschoolkinderen gaan veelal naar scholen buiten de gemeente, zoals Wijlre en Ransdaal. Voor het voortgezet en vervolgonderwijs gaan jongeren naar Heerlen, Gulpen en Maastricht. Veel jongeren hebben bijbaantjes bij lokale ondernemingen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Er wordt veel door ouders georganiseerd voor de jeugd. Dat gaat goed. Oudere jongeren vanaf een jaar of 14 worden minder goed bereikt omdat de activiteiten niet aanspreken.

Advies: Meer subsidie voor jeugdactiviteiten/betere infrastructuur daarvoor. Verder zou het goed zijn om de vorming van een sterker vrijwilligersbestand te stimuleren. De gemeente zou een meer proactieve houding aan mogen nemen. Meer meedenken met het dorp. Ook moet de focus minder liggen op de kern Valkenburg en mag de aandacht dus gelijkverdeeld worden tussen de verschillende kernen. Het zou ook goed zijn als er een plek is voor 15+ jeugd. Die heeft nu weinig te doen in het dorp.

25. Jongeren stationsomgeving

Aantal/leeftijd: Oudere jeugd van 18+.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Onduidelijk.

Woonbuurt: Schin op Geul en mogelijk daarbuiten.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: 's avonds/'s nachts bij het station.

Politie/justitie: Er zijn meldingen van autobeschadigingen en auto-inbraak bij de politie binnengekomen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Sinds de omgeving van het station is geherprofileerd en voorzien van nostalgische lantaarnpalen met weinig licht zijn de onveiligheidsgevoelens van omwonenden toegenomen. Er gebeurt weleens wat, wordt gezegd. Er stoppen auto's, voor kortere of langere tijd.

Advies: De omwonenden pleiten voor betere verlichting bij het station.

§ 4 Houthem-Sint Gerlach

§ 4.1 Groepen

26. Vriendinnengroepje Houthem

Aantal/leeftijd: 4/5 vriendinnen van 13.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen meiden.

Woonbuurt: Houthem.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Op straat hangen en bij elkaar thuis.

School/werk: Stella Maris College en andere scholen uit de omgeving.

Advies: Meer leuke winkels in Valkenburg zoals in Maastricht: sportzaken, make-up/verzorging en een koffiecorner.

27. Buurmeisjes Houthem

Aantal/leeftijd: drie vriendinnen/buurmeisjes tussen de 16 en 17.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen meiden.

Woonbuurt: Houthem.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Ontmoeten elkaar bij elkaar thuis. Ze sporten drie keer in de week (handbal in Meerssen en dansen), gaan naar school in Maastricht, gaan naar terrasjes in Valkenburg en Maastricht, shoppen in Maastricht en gaan op stap in Valkenburg ('t Hoekje) en in Maastricht. Doen vrijwilligerswerk bij het kindervakantiewerk in Houthem.

School/werk: havo aan de Bernard Lievegoedschool in Maastricht. Werken bij een restaurant in Valkenburg.

Politie/justitie: Geen problemen.

Overige problemen: Geen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed. Werken vriendschappelijk samen met jong en oud bij het kindervakantiewerk in Houthem.

Advies: Er zou in Houthem meer moeten zijn wat de jongere jeugd bij elkaar houdt. Die is niet hecht in Houthem omdat ze nu naar andere basisscholen gaan in andere kernen. Het kindervakantiewerk zou daar een rol in kunnen spelen met bijvoorbeeld vaste knutselmiddagen.

28. Vriendinnengroepje basisschool Houthem

Aantal/leeftijd: zes meiden van tussen de 16 en 17.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen meiden, voornamelijk uit Houthem.

Woonbuurt: Houthem.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Bij elkaar thuis.

School/werk: Allemaal schoolgaand. De meesten hebben een bijbaan.

Politie/justitie: Geen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed.

§ 4.2 Categorieën

29. Jeugd Houthem Sint Gerlach

Aantal/leeftijd: Zo'n 200 kinderen en jongeren tussen de 0-18 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Limburgers, maar ook import.

Woonbuurt: Houthem-Sint Gerlach

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Voetballen op het Cruyff Court bij goed weer, tennis, hockey in Valkenburg, handbal in Meerssen, voetbal in Valkenburg en Meerssen, uitgaan en andere activiteiten in Valkenburg en Maastricht. Het kindervakantiewerk is nog groot in Houthem Sint Gerlach. Zo'n 40-50 kinderen gaan mee op kamp en er worden andere activiteiten zoals speurtochten georganiseerd. Ook organiseert 'Jong Houthem' (organisatie van jonge moeders) activiteiten voor jonge kinderen.

School/werk: Er is geen basisschool meer in Houthem Sint Gerlach. Daardoor gaan de kinderen naar andere scholen in de omgeving.

§ 5. Sibbe-IJzeren

§ 5.1 Groepen

30. Vriendengroep Sibbe

Aantal/leeftijd: 5 jongeren tussen de 15 en 17 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Vooral meiden. Allemaal uit de omgeving van Sibbe.

Woonbuurt: Sibbe-IJzeren.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Zingen, film kijken, thuis chillen.

School/werk: Het Sophianum in Gulpen. Sommige hebben een bijbaantje, bijvoorbeeld in de horeca.

Politie/justitie: Niet in deze vriendengroep.

Overige problemen: Geen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Gaat goed. Je zegt elkaar gedag.

Advies: Het is jammer dat feesten vaak vanaf 18 jaar zijn. Het zou leuk zijn als er meer feesten voor jongeren tussen de 13/14-18 jaar zouden zijn. Ook is er in Sibbe geen plek in het dorp waar jongeren van deze leeftijdsgroep kunnen hangen. Een gezellige plek met bankjes zou leuk zijn. Anders zitten jongeren op de stoep of lopen ze rond in het dorp. Ook is er door gebrek aan activiteiten/voorzieningen voor deze leeftijdscategorie minder samenhang binnen de groep jongeren uit het dorp.

§ 5.2 Categorieën

31. Jeugdwerk Sibbe-IJzeren

Aantal/leeftijd: Het Jeugdwerk bereikt zo'n 50 kinderen, vooral tussen de 0-10. Eens per jaar organiseren ze een activiteit voor jeugd tussen 10-18.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: jongens en meisjes. Vooral 'oorspronkelijke' jeugd uit het dorp.

Woonbuurt: Sibbe-IJzeren.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: De Blokhut (gemeenschapshuis), SV Sibbe (zeskamp), het café (Aan de Kirk) voor grotere activiteiten, de camping. Activiteiten die georganiseerd worden, zijn bijvoorbeeld een speurtocht, een filmmiddag/ -avond en een carnavalsmiddag.

Advies: In Sibbe-IJzeren is er te weinig te doen voor de oudere jeugd. Ouders willen daar wel aan bijdragen. Meer subsidie kan er voor zorgen dat er meer activiteiten voor de oudere jeugd georganiseerd worden. Tegelijkertijd lijkt de oudere jeugd niet veel te missen. Zij doen veel mee aan het verenigingsleven, vooral sport.

§ 6. Gemeente Valkenburg aan de Geul en regio

§ 6.1 Groepen

32. Groep Parallelweg

Aantal/leeftijd: 5 tot 6 jongens tussen de 16 en 20 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Allemaal jongens van Nederlandse afkomst. Sommige van hen hebben van huis uit een andere cultuur.

Woonbuurt: Broekhem-Noord, Maastricht.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Deze jongens blowen en dealen. Zij ontmoeten elkaar aan de Parallelweg en niet bij de JOP omdat er daar een camera is.

School/werk: Al deze jongens gaan niet naar school en werken niet.

Politie/justitie: Bij deze groep wordt er weleens drugs afgenomen. Zij willen niet met de politie en BOA communiceren en hebben beter contact met de straatcoaches.

Overige problemen: Gebruik van verdovende middelen en het dealen daarvan.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Er is kruisbestuiving tussen deze groep en de scootergroep (drugsgebruik, mogelijk dealen).

Advies: Een preventieve insteek is nodig. De straatcoaches kunnen hen richting dagbesteding begeleiden. Als er op dit soort groepen ingezet wordt, verplaatsen zij zich naar Meerssen.

33. Oude groep Broekhem-Noord

Aantal/leeftijd: Eerst waren dit er 20, nu tussen de 8-10 jongens van gemiddeld 19/20.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Allemaal jongens. Bijna allemaal Nederlanders, één Afghaan.

Woonbuurt: 6/7 in Broekhem-Noord, de rest woont in het overige gedeelte van de gemeente.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Rond 20:00/21:00 zitten deze jongens met hun auto bij de parkeerplaats van het Shimano Experience Centre en gaan ze naar de McDonalds. Verder hangen ze rond, ook bij de JOP. Eerst hingen ze meer in Broekhem-Noord, o.a. bij het station.

School/werk: Het vmbo hebben zij afgemaakt, het MBO vaak niet. Ze missen motivatie. Ze dachten/denken dat ze beter af waren als ze zouden gaan werken. Een paar willen nu toch hun opleiding weer oppakken. Veel van hen hebben tijdelijke banen als pakketbezorger en in de horeca (de meeste).

Politie/justitie: Deze jongeren worden dagelijks gecontroleerd door politie/boa's. Deze jongeren waren betrokken bij het incident waarbij de man overleed in Broekhem-Noord. Verder ervaren mensen overlast van deze jongeren. Volgens sommige bewoners interesseert opgepakt worden deze jongeren niet meer zo.

Overige problemen: De meeste van deze jongeren komen uit gebroken gezinnen. Soms is alleen de vader of moeder in beeld. In sommige gevallen hebben ouders met hun nieuwe partners een kindje gekregen en zijn deze jongeren een 'tweederangskindje'. Sommige ouders hebben ook zelf problemen, zoals alcoholisme. Als gevolg hiervan 'hangen' kinderen soms al vanaf 6 jaar op straat. Sommige van deze kinderen kregen ook geen eten 's avonds en/of werden met geld op pad gestuurd om iets voor zichzelf te halen. Volgens enkele bewoners hebben de ouders van deze kinderen geen of te weinig grenzen gesteld in hun opvoeding.

Sommige jongeren gokken. Dan gaan ze naar het casino of gokken ze bij Koning Toto. Ze zijn ervan overtuigd dat ze daar rijker van worden. Soms is er ruzie bij de uitgaansgelegenheden, soms met voetbalsupporters. Volgens sommige professionals en bewoners dealen sommige jongeren uit deze groep in drugs.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: De omgang met de buurt is geneutraliseerd. Over herrie schoppen zeggen sommigen: “dat doen wij niet meer”. Ze zijn nu meer bezig met “huisje, boompje, beestje”. Deze jongeren gaan niet intensief met andere jongeren om maar hebben ook geen rivaliteit. Vroeger was dat er met het Daelhuys, maar die gaat nu weg.

Advies: Er is zekerheid nodig voor deze groep over de JOP locatie. Een plek voor hen zelf is nodig, bijvoorbeeld in een jeugdcentrum (die kan er bestaan naast de JOP). Ook is er kinderwerk en tienerwerk nodig om groepen als deze al vroeger op te vangen. Sommige professionals en bewoners zeggen dat het echter voor deze groep te laat is om beleid op hen te voeren omdat deze groep ouder en uitgewaaierd is.

34. Leerlingenorkest van een harmonie

Aantal/leeftijd: 20 jongeren tussen de 12-20 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: De helft jongens en de helft meisjes van Nederlandse afkomst. Verschillende achtergronden: sommigen hebben een rugzakje, van anderen bestaat het vermoeden dat ze een lichte verstandelijke beperking hebben en/of in hun gedrag begeleid moeten worden.

Woonbuurt: Overal in de gemeente, ook één/twee van buiten de gemeente.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Sportverenigingen en de Harmonie.

School/werk: Allemaal schoolgaand. Sommigen gaan ook naar het speciaal onderwijs/bijzonder onderwijs. Ook gaan er een paar naar het voorbereidend onderwijs voor het conservatorium, die zijn hoogbegaafd.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed, deze jongeren steken boven het maaiveld uit.

Advies: Een degelijk repetitielokaal voor deze groep zou goed zijn.

35. Voetbalteam 1

Aantal/leeftijd: 15 jongens van 15 en 16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen jongens. Allemaal uit Zuid-Limburg, Nederland en één uit België. Verder hebben enkele jongens ouders uit West-Europa, Afrika en Suriname.

Woonbuurt: Valkenburg, Meerssen, Berg en Terblijt en vlak over de grens in België.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Op de voetbalclub, thuis en op school.

School/werk: Allemaal schoolgaand (verschillende niveaus) naar het Stella Maris college in Valkenburg en Meerssen, en één gaat naar het gymnasium in Meerssen. Sommige jongens hebben bijbaantjes, bijvoorbeeld in de afwas, maar de meeste nog niet.

Politie/justitie: Geen problemen.

Overige problemen: Geen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed contact.

Advies: Meer faciliteiten voor jongeren, zoals een bioscoop, en het openluchtzwembad moet weer terugkomen. Ook zouden de jongens meer plekken willen hebben om te zitten. De JOP gaan ze niet heen omdat de container er niet uit ziet en vanwege vandalisme wordt die hangplek ook onaantrekkelijk.

36. Voetbalteam 2

Aantal/leeftijd: 15 jongens tussen 16 en 19 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen jongens. Allemaal in Nederland geboren behalve één jongen uit België. Een paar ouders uit België, Oostenrijk en Curaçao.

Woonbuurt: Valkenburg, Houthem, Meerssen, Rothem, Vaals, Voerendaal en Schin op Geul.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Op de voetbalclub en bijvoorbeeld café Bonne-Aparte. De jongens gaan samen wat drinken, een patatje eten, naar 'La Casa', etc. Verder gamen en werken ze.

School/werk: Allemaal schoolgaand: het Stella Maris college, het gymnasium, vervolgoopleidingen zoals een koksopleiding in Eindhoven. Bijna alle jongens hebben een bijbaantje.

Politie/justitie: Geen problemen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Volgens de jongens is er een afstand tussen de ouderen en jongeren, maar verder zijn er geen problemen in de omgang. Door de vergrijzing merken de jongeren dat het steeds rustiger en saaier in Valkenburg wordt.

Advies: Accommodatieverandering van de voetbalvereniging, bijvoorbeeld betere kleedlokalen. De jongens missen een bioscoop en het openluchtwembad dat gesloten is. En als de uitgaansgelegenheden later open zijn, zullen meer jongeren in Valkenburg in plaats van Maastricht uitgaan. Er is steeds minder te doen in de gemeente. En als er iets weggaat, komt er niks voor in de plaats.

37. Voetbalteam 3

Aantal/leeftijd: 12 jongens van 16 tot 18 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen jongens. Bijna allemaal Nederlands/Limburgs, één met een Bosnische moeder.

Woonbuurt: Valkenburg, Houthem, Vilt.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Voetballen, fitness, gamen, studeren, met vriendinnetjes zijn en stappen. Ontmoeting op de voetbalclub en bij uitgaansgelegenheden zoals 't Hoekje, Bonne-Aparte en in Maastricht.

School/werk: de meeste jongens gaan naar het Stella Maris college in Meerssen en Valkenburg. De meesten hebben een bijbaan.

Politie/justitie: Geen problemen met politie. Ze kennen wel jongeren die in aanraking zijn geweest met de politie vanwege te hard rijden en diefstal.

Overige problemen: Ze kennen jongeren die problemen hebben met gokken (Toto), maar zeggen dat zelf niet te hebben.

Advies: Een pleintje waar jongeren kunnen voetballen en hangen, bijvoorbeeld een Cruyff Court. Ze missen het openluchtwembad. Daarnaast zouden ze een bioscoop in Valkenburg ook leuk vinden.

38. Vriendengroep Meerssen

Aantal/leeftijd: 7/8 meiden en jongens van rond de 16.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Gelijke verhouding. Allemaal Limburgers.

Woonbuurt: Valkenburg en Meerssen.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Bij elkaar thuis, vooral in Meerssen, op school en in de stad Maastricht en soms Valkenburg. Dan gaan ze winkelen, lunchen en gaan ze uit.

School/werk: Het Stella Maris college in Meerssen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren:

Advies: Niets speciaals, wat ze missen, zoeken ze in de stad. Wel is het erg jammer dat het openluchtzwembad dicht is. Daar gingen jongeren vroeger veel heen.

39. Vriendengroep uitgaan Valkenburg

Aantal/leeftijd: Een groepje van 8 jongeren tussen de 16-19+

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Vooral jongens. Allemaal uit Valkenburg en Maastricht.

Woonbuurt: Valkenburg en Maastricht.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Uitgaan in Valkenburg, in Bonne-Aparte en 't Hoekje. Dit wordt steeds moeilijker omdat ze strenger worden op het 18+ beleid. Maar je komt wel vaak met een nep-ID binnen.

School/werk: Schoolgaand.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren:

Advies: Jongeren vanaf 16 wel binnenlaten, maar strenger aan de bar de leeftijd controleren bij het bestellen van alcohol. In de zomer is afwezigheid van het buitenzwembad in Valkenburg een groot gemis. Nu moeten mensen daarvoor naar Meerssen of Maastricht.

40. Vriendengroepje uit Hulsberg

Aantal/leeftijd: zes kinderen van groep 8, 13 jaar oud.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: 4 meiden, twee jongens. Allemaal uit de omgeving van Hulsberg.

Woonbuurt: Hulsberg, één meisje woont bij haar moeder in Hulsberg en haar vader in Valkenburg.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Met elkaar afspreken, handballen, voetballen, winkelen, fanfare, Scouting, gamen. Ze ontmoeten elkaar vooral in Hulsberg maar soms ook in Valkenburg.

School/werk: Gaan allemaal naar de basisschool in Hulsberg.

Politie/justitie: Geen aanraking.

Advies: Het zou prettig zijn als er ook kledingzaken voor kinderen/jonge jongeren waren in Valkenburg.

41. Twee vrienden van 16 en 17

Aantal/leeftijd: Twee jongens van 16 en 17.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: jongens. De ene uit Maastricht, de ander oorspronkelijk uit de Randstad.

Woonbuurt: Valkenburg en Maastricht.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Ontmoeten elkaar op school en thuis. Ze blowen en boksen.

School/werk: Stella Maris College Valkenburg. De ene legt laminaat als bijbaan en de ander "heeft een ander soort bijbaan" (hij dealt).

Politie/justitie:

Overige problemen: Hadden vroeger problemen met drugs, zeggen dat nu niet meer te hebben.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren:

Advies: Het uitgaan in Valkenburg stopt te vroeg (03:00), daarom gaan ze daarna nog naar Maastricht. Ook zou een buurthuis leuk zijn, met bijvoorbeeld een pooltafel, boksak en gameroom (alhoewel ze denken dat er dan dingen gestolen zullen worden). Een jongerenwerker zou goede begeleiding zijn daarbij (ook zodat er geen spullen gestolen worden).

42. Vriendengroepje Heerlen

Aantal/leeftijd: 5 jongeren van 14 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Twee jongens, drie meisjes.

Woonbuurt: Stoepert (Valkenburg), Beek, Urmond.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Ze ontmoeten elkaar op school.

School/werk: De Pylerschool voor speciaal onderwijs.

Politie/justitie: Geen aanraking.

Overige problemen: Psychische problemen, autisme en/of gedragsproblemen. Worden daar professioneel vanuit de school ondersteund en/of thuis.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Soms wordt er op school gepest.

Advies: Het is erg jammer dat het openluchtzwembad gesloten is in Valkenburg.

43. Vriendinnengroepje Stella Maris College

Aantal/leeftijd: 5 meiden van 13.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen meisjes uit de omgeving van Valkenburg.

Woonbuurt: Houthem en van buiten de gemeente.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Op school, op straat en bij elkaar thuis. Ze houden van hangen, tekenen en shoppen.

School/werk: Het Stella Maris College. Geen bijbaantje.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren:

Advies: Meer leuke winkels zoals in Maastricht: sportzaken, make-up/verzorging en een koffiecorner.

44. Vriendengroep Stella Maris College 1

Aantal/leeftijd: zo'n 25 jongeren tussen de 14 en 16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Net iets meer jongens dan meisjes.

Woonbuurt: Valkenburg en omstreken.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Ze ontmoeten elkaar op school. Verder spreken ze bij elkaar af, gamen ze en sporten ze.

School/werk: Stella Maris College. Diverse bijbaantjes in Valkenburg en Maastricht.

Politie/justitie: Kennen jongeren die met de politie in aanraking komen door vuurwerk en brandstichting.

45. Vriendengroep Stella Maris College 2

Aantal/leeftijd: 6 jongens tussen 14 en 16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen jongens. (Ouders) afkomstig uit Limburg en België.

Woonbuurt: Meerssen en Valkenburg.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Werken en thuis en op straat hangen.
School/werk: Het Stella Maris College. Diverse bijbaantjes in Maastricht en Valkenburg.

Politie/justitie: Zelf weleens in aanraking gekomen met de politie en kennen jongeren die in aanraking zijn geweest met de politie vanwege vuurwerk, geluidsoverlast, drugs dealen en brandstichtingen.

Advies: Als ze iets zouden kunnen veranderen, zou een nieuwe JOP wel fijn zijn. De huidige JOP is heel vies en er is overal modder. Een nieuwe JOP is een plek waar geen wind is, waar stoelen om op te zitten zijn en een plek waar het warm is.

46. Vriendengroep Sophianum Gulpen 1

Aantal/leeftijd: 10 jongeren van 16/17.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: 6/7 meiden en 3/4 jongens.

Woonbuurt: Vilt en uit de omgeving van Gulpen.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: School, feestjes, lunchen in Gulpen.

School/werk: mavo aan het Sophianum in Gulpen. Hebben allemaal bijbaantjes.

Politie/justitie: Eén jongen is in aanraking met politie gekomen door gebruik van alcohol en drugs.

Overige problemen: Geen noemenswaardige problemen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed.

Advies: Het zou leuk zijn als er meer feesten waren voor de leeftijdsgroep onder de 18. Vooral in de winter is er weinig te doen voor deze groep op uitgaansgebied.

47. Vriendengroep Sophianum Gulpen 2

Aantal/leeftijd: 10 jongeren tussen de 15 en 17.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Meer jongens dan meisjes. Uit de omgeving van Gulpen.

Woonbuurt: Sibbe, Gulpen en omgeving.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Op school en naar dance feesten in onder andere Reijmerstok, Valkenburg en Heerlen.

School/werk: Het Sophianum in Gulpen. 4 van de 10 jongeren hebben een bijbaantje.

Politie/justitie: Niet in deze vriendengroep. Wel in de klas van deze vriendengroep: drank en sigaretten op plekken waar dat niet mag en dingen kapot maken.

Overige problemen: Gewichtproblemen in de omgeving. Zowel te zware als te lichte jongeren.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed.

Advies: Deze vriendengroep had graag meegedaan aan feesten voor jongeren van hun leeftijd onder de 18. Daar zouden ze ook heengaan als er geen alcohol geschonken wordt.

48. Vriendengroep Sophianum Gulpen 3

Aantal/leeftijd: 7/8 vrienden en vriendinnen tussen de 14 en 16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Meiden en jongens.

Woonbuurt: Sibbe en de omgeving van Gulpen.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Op school, feesten in bijvoorbeeld Banholt en Reijmerstok, bij elkaar thuis afspreken, shoppen in Maastricht.

School/werk: Het Sophianum in Gulpen.

Politie/justitie: Geen.

Overige problemen: Geen noemenswaardige problemen.

49. Vriendinnengroep Sophianum Gulpen

Aantal/leeftijd: 7/8 vriendinnen tussen de 14 en 16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen meiden.

Woonbuurt: Sibbe en de omgeving van Gulpen.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Op school, feesten in bijvoorbeeld Banholt en Reijmerstok, bij elkaar thuis afspreken, shoppen in Maastricht.

School/werk: Het Sophianum in Gulpen.

Politie/justitie: Geen.

Overige problemen: Geen noemenswaardige problemen.

50. Vriendinnengroep turnen Margraten

Aantal/leeftijd: 7/8 vriendinnen tussen de 14 en 16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Alleen meiden.

Woonbuurt: Twee meiden uit Sibbe, de rest uit de omgeving van Margraten.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Naar feesten gaan in bijvoorbeeld Banholt en Reijmerstok, bij elkaar thuis afspreken, shoppen in Maastricht.

School/werk: o.a. het Sophianum in Gulpen. De meeste meiden hebben bijbaantjes in de horeca of supermarkt.

Politie/justitie: Geen.

Overige problemen: Geen noemenswaardige problemen.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed contact tussen jong en oud en met andere jongeren in de buurt.

Advies: De openbare vervoer aansluiting tussen Sibbe en bijvoorbeeld Valkenburg en Maastricht mag beter. Vooral 's avonds/'s nachts als de jongeren naar feesten/festivals buiten het dorp gaan. Verder is het onduidelijk of mensen met psychische of andere problemen bij iemand terecht kunnen in de buurt van Sibbe.

§ 6.2 Categorieën

51. Incidentele JOP bezoekers Stella Maris College

Aantal/leeftijd: Het aantal is onbekend. De leeftijd is tussen 12-16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond:

Woonbuurt: Heuvelland, Maastricht, Schimmert.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: In hun tussenuur roken deze jongeren een jointje bij de JOP. Ze zijn zich er niet van bewust dat er een camera hangt.

Politie/justitie: BOA vraagt iedereen om de ID om de jongeren bekend te maken en uit de anonimiteit te halen.

52. Leerlingen Stella Maris College

Aantal/leeftijd: meer dan 500, tussen de 12 en 16 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Jongens en meisjes.

Woonbuurt: Gemeente Valkenburg, maar ook daarbuiten: Meerssen, Maastricht.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Ontmoeting in en rondom de school.

School/werk: Stella Maris college Valkenburg.

Politie/justitie: Sommigen zijn braaf, anderen zoeken de grens op (o.a. met verdovende middelen). Er wordt gedeald binnen de school en dat wordt erger. De schoolagent controleert de kluisjes regelmatig hierop.

Overige problemen: Het komt voor dat jongeren onder invloed in de klas zitten. Twee jaar geleden is door de Mondriaan organisatie (GGZ) aanbevolen voorlichting over drugs te laten verzorgen door Halt en Mondriaan.

Advies: -Acties in burger door de politie/BOA zijn nodig. Dat gebeurt ook al. – Het contact tussen team OOV en het Stella Maris kan beter. De jeugdboa is ook weinig bekend daar.

53. Hangjongeren Geulpark/Geulstrand

Aantal/leeftijd: Niet duidelijk. Er is hier geen zicht op. Eén keer waren er drie jongeren. De jongeren zullen tussen de 14 en 18/20 jaar zijn.

Woonbuurt: Valkenburg (kruisbestuiving tussen Meerssen en Valkenburg).

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Hier wordt alcohol gedronken.

School/werk: Stella Maris, MBO (Vista, Maastricht).

Politie/justitie: Meldingen over deze jongeren nemen af.

Advies: Jeugddiensten (van de BOA) opschalen van 1 naar 2. Deze gaan alleen jeugdgerelateerde meldingen af.

54. Scouting Sint Franciscus Valkenburg

Aantal/leeftijd: 40 jongeren tussen de 12 en 20 jaar.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: Ongeveer de helft jongens en de helft meisjes, allemaal van Nederlandse afkomst.

Woonbuurt: Alle kernen, ook de dorpen.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: Scouting en sportverenigingen zoals voetbal, hockey en tennis.

School/werk: Bijna allemaal schoolgaand, van het hoogste tot laagste niveau. Vaak hebben ze ook een bijbaantje.

Overige problemen: Zo'n 15-20% dus ongeveer 8, hebben begeleiding nodig van hun gedrag, Er wordt op gelet of ze niet te veel drinken (de 18-plussers). Soms blowen deze jongeren ook. Sommigen hebben het thuis niet te breed.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Goed contact, geen problemen.

Advies: De scoutinggroep gaat goed, maar kan geld gebruiken voor computers en dergelijke. Voor jongeren uit armere gezinnen kan contributie kwijtgescholden worden, maar dan moet wel bekend zijn wie daar niet de financiële middelen voor hebben. De gemeente lijkt daar beperkt zicht op te hebben en er is veel schaamte rondom dit thema.

55. Jeugdleden voetbalvereniging Valkenburg

Aantal/leeftijd: 170 jeugd tussen 5 en 18 (ook nog oudere jeugdleden).

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: 20-25 meisjes (tussen 6-13), de rest jongens. Allemaal uit de omgeving, en een paar statushouders die in Valkenburg wonen maar oorspronkelijk uit het Midden-Oosten (Syrië) en een paar uit Afrika komen.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: De voetbalvereniging.

School/werk: De meeste zijn schoolgaand. Veel hebben bijbaantjes. Daar helpt de voetbalvereniging ook bij in het contact met sponsors. Sommige jongeren lopen ook stage bij de sponsors.

Politie/justitie: Niet veel jongeren hebben problemen op dit terrein.

Overige problemen: Sommige jeugd heeft gescheiden ouders en heeft daar last van.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: De voetbalvereniging ligt afgelegen, dus er zijn geen problemen met de buurt.

Advies: Het zou goed zijn als de gemeente deze voetbalvereniging meer zou faciliteren, bijvoorbeeld op de gebieden van veiligheid en duurzaamheid. Ook is het goed als de gemeente meer luistert en zich meer in het veld beweegt. De betrokkenheid van de gemeente wordt gemist.

56. Jeugd Mytylschool Houthem Sint Gerlach

Aantal/leeftijd: basisschoolleerlingen en middelbare scholieren.

Verhouding jongens/meisjes, (etnische) achtergrond: jongens en meisjes. Veel leerlingen komen van buiten de gemeente Valkenburg en komen met busjes of de trein naar de Mytylschool.

Vrijtijds patroon/ontmoetingsplek: de Mytylschool. De leerlingen van het voortgezet onderwijs lopen nog weleens door Houthem Sint Gerlach.

School/werk: De Mytylschool.

Contact met bewoners/contact met andere jongeren: Weinig contact met buurtbewoners. Wel zijn er soms projectjes zoals een tuinonderhoud project.

Bijlage 6. Rolmodellen

Voor jeugdigen kunnen aansprekende rolmodellen van grote betekenis zijn voor hun ontwikkeling en het vinden van een weg in de maatschappij. Om deze functie te versterken, is in het onderzoek voor de nota lokaal jeugdbeleid gevraagd welke type rolmodellen en personen hiervoor geschikt zijn. In Tabel B8 is weergegeven welke type rolmodellen (jongeren, volwassenen en organisaties/bedrijven) genoemd zijn. Volwassenen worden als meeste genoemd, waaronder voornamelijk ouders en ondernemers. De jongeren die als rolmodellen genoemd worden, zijn jongeren met 'leidersrollen', zoals in de politiek, of jongeren die het ver gebracht hebben in hun hobby's als sport en muziek. Daarnaast werden er ook organisaties en bedrijven genoemd waar rolmodellen aanwezig zijn. Hier voeren de horeca en sport- en hobbyverenigingen de boventoon.

Tabel 32. Type rolmodellen voor jeugd in Valkenburg aan de Geul

Type rolmodel	Aantal
Jongeren als rolmodel	9
Sport-/fitnesscoaches	1
Jongeren die voorlichting geven (bv. over drugs)	1
DJ's	1
Muzikanten	1
Jonge gemeenteraadsleden	3
Jongeren met verantwoordelijkheidsgevoel	2
Volwassenen als rolmodel	12
Ouders	3
Locatie oudste op het woonwagenkamp	1
Docenten met hobby	1
Oprichter goed doel	1
Trainers voetbalclubs	1
Professionele sporters	1
Muzikanten	1
Ondernemers	3
Organisaties/bedrijven met rolmodellen	9
Sport- en hobbyverenigingen	2
De gemeente	1
Horeca	4
Supermarkten	1
Bedrijven die krantjes/blaadjes verspreiden	1